

Bellpuig

REVISTA QUINZENAL

Nº 500 - ANY XXXV

Artà, 25 juny 1994

(200 pts.)

Número

500

GENER 1960 - JUNE 1994

Bellpuig

Revista quinzenal

Num. 500, 25 juny 1994

Redacció i Administració:

 Rafel Blanes, 10 - Artà. Apartat n° 96
 Tel. i Fax 83 50 33 (contestador
 automàtic)

Dipòsit legal: PM 57-1969
Imp.: TIRRENA, SA (Manacor)

c/ Pintor Gris, 2 tel. 55 52 12

Redacció:

 Julen Adrián
 Joan Amorós
 Guillem Bisquerria
 Rafel Carrió
 Antoni Esteva
 Andreu Genovard
 Sebastià Ginard
 Jaume Morey
 Francesc Munar
 Climent Obrador
 Rafel Pérez
 Monserrat Santandreu
 Antònia Vives

Col·laboracions:

 Miquel Dalmau
 Joan Esteva
 Maria Gelabert
 Pere Ginard
 Bartomeu Jaume
 Miquel Mestre
 Antoni Muñoz
 Antoni Picazo
 Jaume Sureda
 Bartomeu Tous
 Pere Vicens

Administració:

G. Bisquerria. Tf. 83 62 88.

Bellpuig no es responsabilitza del contingut dels articles que van firmats. No garanteix la publicació d'originals no demanats ni es compromet a donar-ne explicacions.

Bellpuig surt dos pics cada mes llevat dels extres de Sant Salvador i de Nadal.

Foto portada : G. Palou

500

Els qui tragueren Bellpuig per primera vegada, en el mes de gener de 1960, tenien la il·lusió suficient per arribar on som ara, al número 500. Els que l'hem fet al llarg de 35 anys, ells els primers, altres després, nosaltres avui, sabem què costa ser puntuals a la cita. Però tampoc no ens en falta d'il·lusió, i l'acceptació que ens demostren els nostres lectors (la paciència, moltes vegades) és també un element decisiu per mantenir una curolla que de qualque manera ajuda a fer el poble com és.

Almenys això és el que creim.

L'esplèndida foto de Gabriel Palou que cobreix tota aquesta edició de la revista vol significar aquesta idea de conjunció entre aquell primer Bellpuig i el d'ara, tots dos amb el que tenen sempre en comú: el punt de referència del poble i l'indret de món on viuen els artanencs. També d'una renovació d'il·lusió: perquè puguem celebrar amb alegria futures efemèrides semblants.

I si tots hi som per veure-ho, millor. Per molts d'anys.

Consorci 5-B

La presència del Batle d'Artà en la Comissió Executiva del Consorci de la zona 5-B no hauria de passar desapercebuda, per la importància que pot tenir per al futur de la petició municipal de decidir una OTI a Artà. Cal recordar que l'Operació Territorial Integrada a què s'aspira podria suposar un incentiu extraordinari per al desenvolupament econòmic de la vila. No hi ha només unes importantíssimes inversions en estructura, sinó a més un programa d'ajudes a les iniciatives particulars de nous camins de producció econòmica i/o de col·locació laboral. En tot cas, el fet d'haver estat inclòs en l'executiva del Consorci sembla una garantia perquè la proposta municipal pugui disposar del suport necessari per a la definitiva constitució d'una OTI a Artà.

El Batle d'Artà és, avui dia, un dels polítics que millor coneix tota la documentació referida al programa 5B. Segurament que aquestes condicions l'han avalat personalment a l'hora d'incloure a un organisme de tanta responsabilitat i que durant cinc anys haurà de prendre decisions de gran transcendència econòmica.

Que aquesta inclusió sigui, a més, un símptoma indicador que la OTI d'Artà pugui tenir llum verda, encara està per veure; però pel que sembla bé podrien estar lligats ambdós fets: no tendria gaire sentit que una de les vuit persones que han de gestionar les OTI de Balears, entre altres assumptes d'igual envergadura, no ho fos perquè en sigui plena coneixedora d'alguna de les que s'hauran de dur a terme.

Futbol

Que els clubs de futbol despleguin una intensa activitat preparatòria de la temporada no és sorpresa en el cas del C.

D. Avance, però sí en el del C. D. Artà, almenys en els darrers anys. Els aficionats estaran, per això, contents.

També ho poden estar per la forma en què, per exemple, es vol organitzar el C. D. Avance. El projecte que s'estudia sobre funcionament intern ha de permetre a tots els interessats saber com i de quina manera s'han de fer les coses. Serà un precedent ple d'interès, sobretot si la redacció definitiva sap tancar en benefici algunes de les propostes vaporoses que conté l'esborrany.

En canvi altres qüestions no tenen un caire tan optimista. Pel que sembla podria no haver-hi equip de regional, ni torneigs per les festes de Sant Salvador. No tot està perdut en aquest sentit, però les perspectives no són gaire bones. Cal repensar bé una decisió que podria ser tan costosa de refer, com és l'abandonament de la competició regional. Si qualche dia s'està en condicions de fer-ho caldria començar un altre cop de tercera regional, amb el que això suposa de comprometre per uns anys els ànims de jugadors i afició. Tampoc no s'ha d'oblidar, però, que mantenir una categoria depèn en primer lloc dels mateixos jugadors, que haurien de desitjar jugar. Si això no es dona, la desfeta és inevitable.

També perilla un projecte que havia despertat moltes esperances. Es tracta de la relació entre els dos Clubs, que havia de desembocar en la conversió del C. D. Avance en el filial, amb autonomia, del C. D. Artà. Una solució que sembla lògica i positiva. La bona predisposició inicial ha trobat entrebancs. Els clubs són lliures per decidir el que creguin millor, però la idea que en el fons d'aquesta manca d'enteniment hi hagi una possible discrepància sobre la ubicació dels locals socials, no ha d'agradar als aficionats.

**BELLPUIG
ÉS
FER POBLE
subscriuiu-vos-hi**

Eleccions europees del 12 de juny

El PSOE continua mantenint la supremacia a Artà**És l'únic poble de totes les Illes Balears en què guanyà el PSOE**

ELECCIONS EUROPEES. 12 de juny de 19.94								
	TOTAL	LA SALA	COLÒNIA	NA BATL.	CONV ENT-1	CONV ENT-2	CENTRAL-1	CENTRAL-2
ELECTORS	4.564	664	268	941	608	635	691	757
VOTANTS	2.201	320	151	491	302	286	322	329
% PARTICIPACIÓ	48'2	48'2	56'3	42'2	49'7	45'0	46'6	43'5
ABSTENCIÓ	2.363	344	117	450	306	349	369	428
% ABSTENCIÓ	51'8	51'8	43'7	47'8	50'3	55'0	53'4	56'5
VOTS VALIDS	2.163	314	148	484	298	283	314	322
P. S. O. E.	854	148	25	188	127	125	120	121
%	39'5	47'1	16'9	38'8	42'6	44'2	38'2	37'6
P. P.	830	97	93	197	109	94	111	129
%	38'4	30'9	62'8	40'7	36'6	33'2	35'4	40'1
P. S. M.	249	42	10	47	31	26	51	42
%	11'5	13'4	6'8	9'7	10'4	9'2	16'2	13'0
I. U.	111	13	8	37	9	17	16	11
%	5'1	4'1	5'4	7'6	3'0	6'0	5'1	3'4
U. M.	36	0	6	5	6	14	4	1
%	1'7	0'0	4'1	1'0	2'0	4'9	1'3	0'3
E. R. C.	31	8	1	3	7	2	4	6
%	1'4	2'5	0'7	0'6	2'3	0'7	1'3	1'9
ALTRES	52	6	5	7	9	5	8	12
%	2'4	1'9	3'4	1'4	3'0	1'8	2'5	3'7

Les eleccions europees del diumenge 12 de juny tornaren donar com a resultat una victòria del PSOE, com passa en les no municipals que es vénen celebrant a

Artà des d'octubre de 1982. Encara que s'ha tornat produir una minva en els resultats electorals, continua sent el partit que més vots capta a Artà. El dilluns dia

13 el Diario de Mallorca il·lustrà la informació electoral amb una mapa en què el terme municipal d'Artà era l'únic marcat en negre per destacar la victòria

NECESITA USTED UN SEGURO?
 NECESITA INFORMACIÓN DE LOS SEGUROS QUE HAY EN EL MERCADO?
 NECESITA AMPLIAR LOS QUE YA TIENE CONTRATADOS?

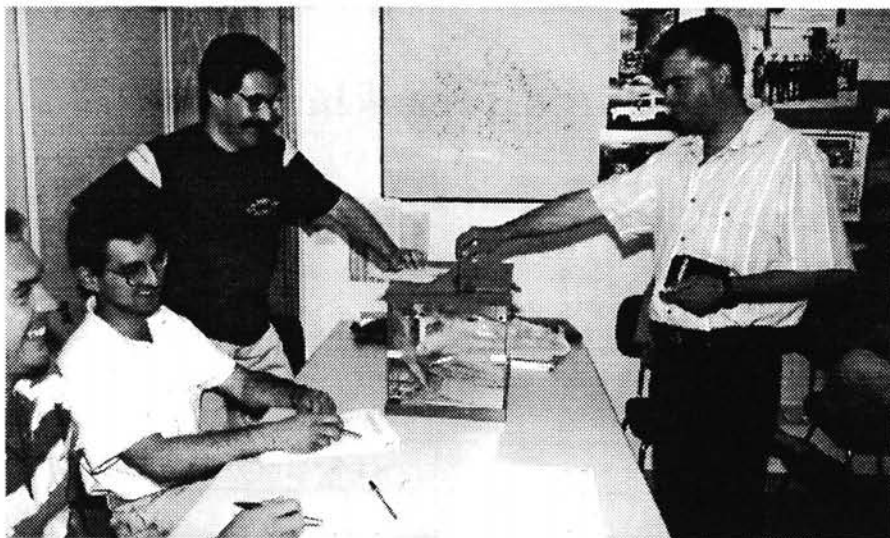
PROFESIONAL TITULADO, QUE SIN NINGUN COSTE ADICIONAL, LE OFRECERA ASESORAMIENTO PROFESIONAL GARANTIZADO E IMPARCIAL QUE, SIN ESTAR VINCULADO A NINGUNA COMPAÑIA DE SEGUROS (PARA NO PERDER LA OBJETIVIDAD), LE ACONSEJERA LO QUE ES MEJOR Y MAS ADECUADO PARA USTED.

LE FACILITAMOS ASESORAMIENTO Y PRESUPUESTO SIN COMPROMISO SOBRE CUALQUIER SEGURO

**CATALINA
 TH. BONNÍN**

CORREDOR DE SEGUROS INSCRITO EN EL REGISTRO DE LA DERECCION GENERAL DE SEGUROS.

carrer Quatre Cantons, 5 (07570 - Artà) - Tel. 83 60 22 - Fax. 83 60 85

socialista. Llevat de Costitx on UM va ser el més votat, a la resta de municipis de tota la Comunitat Autònoma el PP va ser qui guanyà. En alguns llocs, de molt.

Un moment de la votació a La Sala

El col·legi electoral de Na Batlessa

Una incidència i tranquil·litat

Es va produir una incidència, desconeguda fins ara, del 77 ençà. Va ser a la taula de la Colònia de Sant Pere on la mesa va acceptar un vot arribat per correu sense que reunís les condicions necessàries. Sembla que ni estava previst ni va arribar per correu certificat, circumstàncies que el feien inacceptable. Haver-lo introduït a l'urna i comptabilitzat podria motivar, fins i tot, l'anul·lació de les eleccions d'aquella taula i la conseqüent repetició. En el moment de redactar aquesta informació encara no se sabia com acabaria la qüestió, tot i que no es descarta una solució menys espectacular.

La jornada electoral va ser com és habitual, tranquil·la. L'afluència de

votants va ser inferior als altres comicis, tant generals com locals. Aquesta tendència era previsible i també s'ha produït en general. En relació a les europees anteriors (1989) hi ha hagut

Sala, amb un 30'9%. En relació a les anteriors europees, guanya 474 vots. Important, la crescuda.

En tercer lloc el PSM, que reuní 249 vots, és a dir, un 11'5% del total. La seva millor taula, la segona de Sa Central, amb un 16'2%, mentre que la pitjor, la de la Colònia, on tengué un 6'8% dels que s'hi depositaren. Guanya 146 vots en relació a les anteriors, és a dir, gairebé els duplica.

A continuació, els 111 vots d'Izquierda Unida, que en guanya 77 en relació a les europees de 1989. En números relatius, obté el 5'1%.

Finalment Unió Mallorquina (36, 1'7%), Esquerra Republicana de Catalunya (31, 1'4%) i quantitats menors per a distints grups.

Una de les taules d'Es Convent

Els resultats

El PSOE guanya, però minva. En relació a les anteriors, perd 92 vots. El PP no aconsegueix guanyar, però incrementa 474 vots, és a dir, un 18'4% en relació a les passades europees. La diferència de vots (854 per 830, respectivament, és mínima: 39'5% per 38'4%. És a dir, menys d'un 1%). La millor taula per al PSOE ha estat la de l'Ajuntament, amb un 47'1% dels vots que s'hi escrutaren com a bons. La pitjor, a la Colònia, on obtengué només el 16'9%.

Com hem dit, el PP no va guanyar per poc, tot i la notable estirada. La seva millor taula, la de la Colònia, amb un 62'8% dels vots emesos, mentre que la pitjor va ser la de la

Trasvassament de vots

Le suposicions sobre el moviment de vots que s'ha produït són, com és natural, simples

especulacions. Podriem aventurar que els moviments importants haurien pogut ser els següents. Els 77 vots guanyats per IU podrien provenir dels 10 que, en relació a les anteriors, han perdut les llistes ecologistes, i 67 del PSOE.

Els que ha guanyat el PSM podrien ser 25 dels perduts pel PSOE i els 121 restants, o de l'abstenció o dels 210 que en el 89 votaren CDS.

L'increment del PP s'hauria alimentat també de la bossa perduda pel CDS i, sobretot, de l'increment de la participació. Això voldria dir que el vot de l'abstenció s'ha mobilitzat majoritàriament en favor del PP.

No cal dir que totes aquestes especulacions són simples suposicions.

Tendències del vot

Els lectors pot ser que recordin que a l'anàlisi que férem dels resultats de les eleccions generals del 6 de juny de 1993 hi incloguérem un quadre que volia representar una tendència del vot des del juny de 1977 (vid. Bellpuig nº 477, p. 7). Fèiem, arbitràriament, un grup A amb els partits actuals del PP, UM i CDS. I un grup B amb PSOE, PSM, IU, i ara també ERC. Sumàvem els vots d'un i altre grup i observàvem una tendència de creixement lent però significatiu del grup B.

Afegint-hi els resultats de la convocatòria de les europees de dia 12, veim que aquesta tendència es modifica a la baixa. Mentre el grup A incrementa en 0'89% la seva quota, la del grup B minva en un 3'05%. En números absoluts la comparació no es pot establir perquè les taxes de participació són molt distintes.

Dels dos grups en dèiem A dretes i B esquerres. En vista del moviments de vots (sobretot fora d'Artà) sembla que hi ha motius per pensar que hi ha una bossa de vot capaç de passar del grup A que deim de dreta (arbitràriament, repetim) al B que deim d'esquerra: si això és així, voldria dir que el segment decisiu, que desnivella en un o altre sentit, és un vot que s'allunya dels extrems, que és molt

TENDÈNCIES DEL VOT

	Juny 1977	Març 1979	Octubre 1982	Juny 1986	Novembre 1989	Juny 1993	Juny 1994
GRUP A	2.269	1.610	1.747	1.363	1.234	1.271	871
%	69'75	52'32	52'63	44'19	40'61	39'38	40'27
GRUP B	984	1.467	1.572	1.721	1.662	1.956	1.245
%	30'24	47'67	47'36	55'80	59'38	60'61	57'56

sensible als esdeveniments més esventats pels mitjans de comunicació i que no té una residència fixa. Des dels tres milions que els PSOE va agafar en préstec de l'extinta UCD, als que ara han tornat al PP.

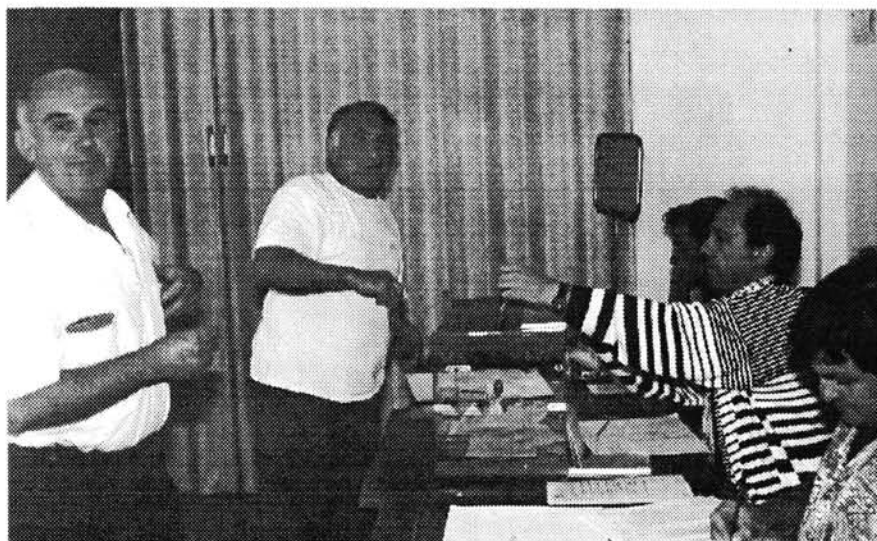
A Artà això no s'hauria produït amb tanta facilitat. El sobtat canvi del grup A al B en les generals de 1979 i 1982, consolidat posteriorment, no ha tengut ara una desviació regressiva tan radical. Què vol dir tot això? Partim d'una agrupació arbitrària que el lector pot no compartir i tampoc no és segur treure'n conclusions clares. En tot cas, que se les faci el propi lector.

A la Colònia, PP

Si al quadre de resultats que oferim hi observam la columna de la Colònia de Sant Pere, veurem clarament que és on la tendència del vot s'aparta de manera més significativa de la tònica general. Allà el

PP hi aconsegueix la millor quota, el 62'8%. L'escaló és tan fort que cap de les altres forces polítiques que aconseguiren vot (levat, modestament, de UM) s'acostà als seus resultats globals del terme municipal. No hi ha dubte que el vot de la Colònia és clarament definit a favor del PP i en això seria l'única zona on els resultats estarien en la mateixa sintonia que a la resta de les Illes Balears.

A l'hora d'estudiar el quadre de resultats cal tenir en compte que la taxa de participació, tot i que superior als anteriors comicis europeus, és molt inferior a la que sol ser habitual en eleccions generals o municipals. En conseqüència les comparacions s'han de fer a partir dels percentatges. També s'ha de tenir en compte que la divisió en dues taules que es fa als col.legis electorals de Sa Central i d'Es Convent és purament formal. Es divideix la llista alfabètica i les variacions que mostren són casuals.

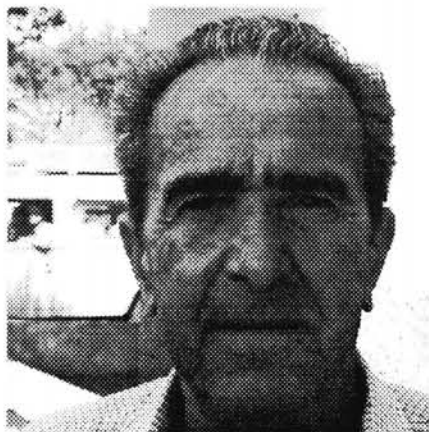
Votació a una de les taules de Sa Central

ESTANC CAN CABRER
4ª generació

gran sortit d'articles de fumador

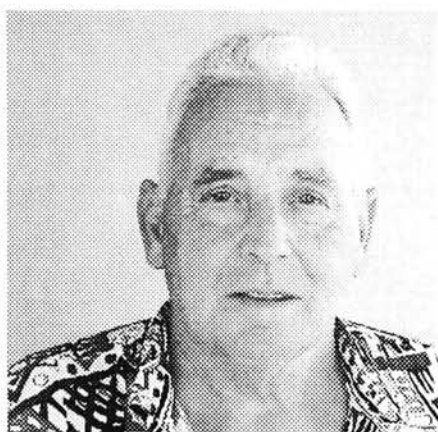

Què pensau de l'ampliació prevista del moll?

Joan Lull Tugores

És una obra interessant per a la Colònia, però té els seus pros i contres. El problema gros està amb els propietaris dels atracaments actuals. Se'ls ha de canviar el lloc per un del nou? Es parla de pagar la meitat del cost... Em pens que molts dels que ara tenen lloc, es conformen amb el que tenen i crec que la directiva no mira massa per aquests interessos. Ara hi ha una comissió formada pels actuals propietaris i pareix que s'han llimat una mica les diferències i les postures no són tan extremes. Lleva més peix un mariner que tots els pescadors de cap de setmana que hi pugui haver.

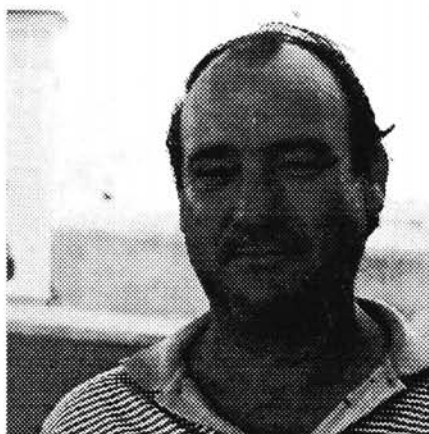
Antoni Llaneras Frau

És clar que és una obra convenient, però fa molt que se'n parla i la veig molt aturada. Hi ha moltes opinions i se n'ha fet molta política de carrer. Els propietaris actuals han acabat la concessió que tenien i ara sols la tenen anual. Ara vas als calamars i hi ha vint barques que t'envolten, imagina't que passarà després de l'ampliació!. No és bon moment per començar les obres, però la gent que estiuja per aquí i que ja hi té un xalet, seran els primers compradors. Moltes barques sols s'utilitzaran per anar de passeig, jo seré el primer que hi posaré un cartell que se ven.

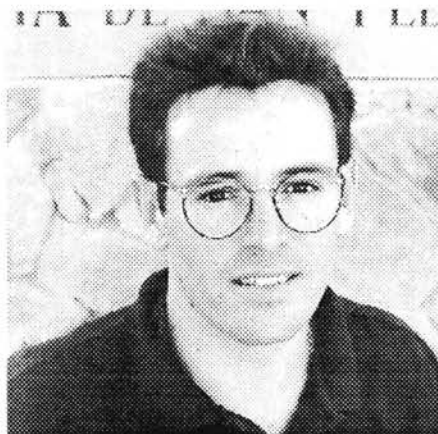
Magdalena Cursach Piris

Per a segons qui està millor així com està, però per als comerciants serà molt positiva l'ampliació, crec que ens suposaria beneficis per a tots els coloniers. Serà el començament d'una cadena, si hi ha llocs d'atrancament la construcció anirà més animada. No crec que canviï massa la vida del poble, el turisme serà molt semblant mentre no es facin gran hotels, la gent que ve cerca la vida senzilla i poder anar amb xoquins pel carrer. Molts de vaixells que ara vénen no poden entrar al moll i se'n van a un altre lloc. En que sigui un tipus de turisme que no s'hi quedi al manco hi respostaria i les ganàncies es quedarien aquí.

Agustí Espinosa Tudela

Em sembla bé sempre que no causi un canvi de vida de la Colònia. Trob perillós que vinguin companyies de fora i se'n duguin la feina que podríem fer els coloniers, així l'ampliació sols beneficiaria uns quants privilegiats. Hauria de ser una cosa més tira-tira i no repetir les males experiències d'altres llocs... i això que jo hi visc!. Pel que he sentit l'ampliació durà aparellat una remodelació del passeig marítim i ho trob positiu. No crec que faci perillar la pesca, ens fan més mal els italians que els pescadors esportius. Avui més que res el que hi ha és turisme nàutic i no pescadors.

Ramon Capó Cursach

A nivell general suposaria més feina per a la Colònia i es revaloritzarien els terrenys. Actualment sols un de cada deu vaixells que s'apropa a la costa s'atura. Molts de turistes que han triat la Colònia com a residència tenen l'embarcació al port d'Alcúdia, el que els hi agrada és la Colònia, i això ho hem de tenir molt en compte, perquè un creixement desmesurat pot canviar el caràter actual del poble: tendrem moll, però no turistes. Per altra part també s'ha de pensar que s'allargaria bastant la temporada turística, i això també ens interessaria a tots.

Antònia Gomila Morey

Realment el moll actual no té unes bones condicions, si vols treure la barca l'has de dur a Son Serra i si la vols fer neta has de dur l'aigua de ca teva, així i tot pel nostre cas aquests ens són suficients. Cada cap de setmana venim de ca'n Pastilla, fa 22 anys que ens fèrem la casa a la Colònia perquè hi trobarem un ambient molt agradable, tranquil i on encara s'hi podien agafar dos peixos fàcilment. És ben clar que si l'ampliació del moll ha de suposar canviar aquestes condicions actuals ens hauríem de plantejar què hi feim aquí, perquè es perdria l'encant que per a nosaltres va tenir.

FESTES

SANT PERE 94

Dissabte 25

10:00 Carreres de karts a sa Bassa d'en Fesol.

20:00 Demostració de Bàsquet a càrrec del Club Esportiu Sant Salvador a l'aparcament de vora la platja.

21:00 Inauguració de l'exposició «Petits Detalls» de Magdalena Torrens Mas al Centre Cultural.

20:30 Partits de Futbol-sala Sanimetal-Màrmols Artà; Centre Cultural-El Dorado. Trofeu Sant Pere 94 a les pistes de S'Esplai.

Diumenge 26

09:30 Passeig cicloturístic Artà-Colònia organitzat pel Club Ciclista Artanenc. Sortida de la plaça Conqueridor d'Artà arribada Plaça de Sant Pere de la Colònia.

20:30 Demostració de Karate organitzat pel gimnàs Artà. A la plaça de Sant Pere.

Dilluns 27

20:00 Projecció de Cinema Infantil a la Biblioteca Municipal.

Dimarts 28

20:00 Projecció de Cinema Infantil «Astèrix a Bretanya» a la Biblioteca Municipal.

20:00 Celebració Primer Aniversari del Club de la 3ª Edat i lliurament trofeus del Torneig de petanca de la Colònia. Al local social del Club ubicat a l'edifici municipal.

22:30 Gran Verbena per a la 3ª Edat amb l'actuació de «ORQUESTRA OASIS». A la plaça de Sant Pere.

Dimecres 29

18:00 Amollada d'anneres a la platja.

20:00 Projecció de Cinema Infantil «Les Aventures de Tintin» a la Biblioteca Municipal.

20:30 Ofici Solemne de Sant Pere.

21:30 Concert de la Banda de Música d'Artà a la plaça de Sant Pere.

Dijous 30

19:00 Contes Infantils contats per «Na Catalina Contacontes» a la Biblioteca Municipal.

21:00 Projecció d'un video sobre la Colònia realitzat per Jeroni Fito a la Biblioteca Municipal.

22:00 Representació de l'obra de teatre «Aquí no paga ningú» a càrrec del grup «Picadís Teatre» a la plaça de Sant Pere.

Divendres 1

18:30 Corregudes de cintes al Bar Centro.
20:30 Actuació del grup d'animació infantil «Serpentina» a la plaça de Sant Pere.

22:30 Vetlada de Jazz a la platja amb el grup «Cardell - Miranda».

23:45 Sardinada a l'esplanada de la platja.

Dissabte 2

09:30 Competició de Mountain Bike sortida de la plaça de sa Bassa d'en Fesol.

12:00 Inauguració de la Planta Depuradora de la Colònia.

20:30 VI Carrera Popular Sant Pere 94. Sortida del bar Centro. Inscripcions a partir de les 19:30 a la terrassa del bar esmentat.

23:30 Gran Verbena amb l'actuació de «SABOR LATINO», «BRIOS» i «NOVA MANHATAM» a la plaça de Sant Pere.

Diumenge 3

11:30 Amollada d'anneres a la platja.
19:00 Partit de futbol entre els equips Colònia de Sant Pere - Artà al camp de Montferrutx.

22:00 Festa Pagesa amb el grup «Artà Balla i Canta».

23:45 Focs d'artifici pel Sr. Jordà de Lloret a la platja.

Dissabte 9

20:30 Partits de futbol-sala finals campionat Sant Pere 94 a les pistes de s'Esplai,

Diumenge 10

11:00 Regata de piragües a la platja.
12:00 Regata de Wind-Surfing a la platja.

LLISTA DE NOCES

ELECTRODOMÈSTICS

JUGUETERIA

Comercial Sansaloni

OBJECTES REGAL

C/ RECTA, 2 TEL. 83 62 93 - ARTÀ

ConSORCI 5-B

Miquel Pastor, membre de l'Executiva

El passat dia 16 de juny es va constituir a Palma el Consorci per a la Dinamització i el Desenvolupament del Medi Rural, zona 5-B. En aquesta reunió es varen aprovar els Estatuts de funcionament intern i s'hi elegiren els components de la Junta Rectora i de la Comissió Executiva. El Batle don Miquel Pastor forma part de la Comissió Executiva, juntament amb els d'Algaida i de Deià, per part de Mallorca, i els de Ferreries i Sant Joan per Menorca i Eivissa respectivament.

L'objecte del Consorci és gestionar i promoure el desenvolupament d'activitats dinamitzadores de l'activitat econòmica en el medi rural, i més concretament en els termes municipals de la Comunitat Autònoma inclosos en la zona declarada objectiu 5-B per la Unió Europea. Artà és un d'aquests municipis.

També té com a funció la d'impulsar els projectes, treballs i gestions que aquests municipis puguin promoure, fomentar la formació dels particulars per al desenvolupament de qualsevol activitat contemplada en el programa operatiu i que representi creació de riquesa o de col·locació. També, promoure l'intercanvi d'experiències i informació amb altres institucions semblants, tant a Espanya com a altres zones 5-B de la Unió Europea. Donar suport als Ajuntaments amb assistències tècniques i, si fos necessari, amb transferència de tecnologia perquè puguin col·laborar activament en el desenvolupament del programa operatiu.

La Comissió Executiva, de la qual forma part Miquel Pastor, està formada pels cinc Ajuntaments esmentats, dos representants del Govern Balear i el Gerent. La seva funció és supervisar les activitats ordinàries del Consorci, formular

Pere Pujol, bust als Hams

En el parc d'entrada a les coves dels Hams, a Porto Cristo, s'hi ha col·locat l'escultura en bronze de don Pedro Caldentey, propietari de Sa Marineta que dia 2 de març de 1905 va descobrir en terrenys de la seva propietat les coves a les quals donà el nom dels Hams i que des de 1910 es mostren al públic.

El bust, que reproduïm a la foto, és obra de l'escultor artanenc Pere Pujol i ha estat col·locat en el centre d'un parterre exagonal del qual surt un doble basament concèntric amb una inscripció al·lusiva en distints idiomes.

Es tracta d'un monument plenament justificat, que no tan sols adorna la zona d'accés a les coves, sinó que honora els seus promotors.

El mateix artista té oberta fins dilluns dia 26 una exposició de 20 peces a la sala de la tercera edat de Son Servera.

propostes i projectes sobre el seu funcionament i elevar a la Junta Rectora el projecte de pressuposts i el Pla Global d'Activitats. Les reunions són, com a mínim, dues per trimestre.

Una vegada constituïdes la Junta Rectora i la Comissió Executiva, es varen reunir en una primera sessió de treball, sota la presidència del Conseller d'Agricultura, don Pere J. Morey. Es va decidir el nomenament del gerent, que serà Bàrbara Mestre, que anteriorment havia desenvolupat un càrrec semblant a la Cooperativa de segon grau del Camp Mallorquí. La Gerent va rebre l'encàrrec de, en 15 dies, presentar dos projectes, un de pressupost per al que queda del 94 i un altre de programa d'actuació.

La importància d'aquest Consorci i les

seves formes d'organització radiquen en el fet que és l'organisme que ha de decidir, en les properes setmanes, quines Operacions Territorials Integrades (OTI) es duran a terme durant els cinc anys de vigència del programa 5-B. Artà té sol·licitada una OTI, la qual cosa suposaria un seguit d'inversions i ajudes per als objectius propis del Consorci que hem esmentat al principi.

Per altra part, dijous dia 23 estava programada una reunió de treball per constituir el Consell Assessor per la Iniciativa Comunitària Leader 2. Extracta d'un altre programa de la Unió Europea dotat amb uns mil milions de pta i que es durà a terme als municipis declarats com a objectiu 5-B en els propers dos anys.

Electrodomesticos

CASA FUNDADA EN
1954

Casa Botella, s.l.

C/. Batlessa, 25 - 07570 - ARTA (Mallorca)
Tels. ☎ - 83 62 54

GRAN EXPOSICION:

Sony - Siemens - Braun - Miele - AEG
Zanussi - Philips - W. Westinghouse
Thomson Moulinex - Teka
Corberó - Fagor

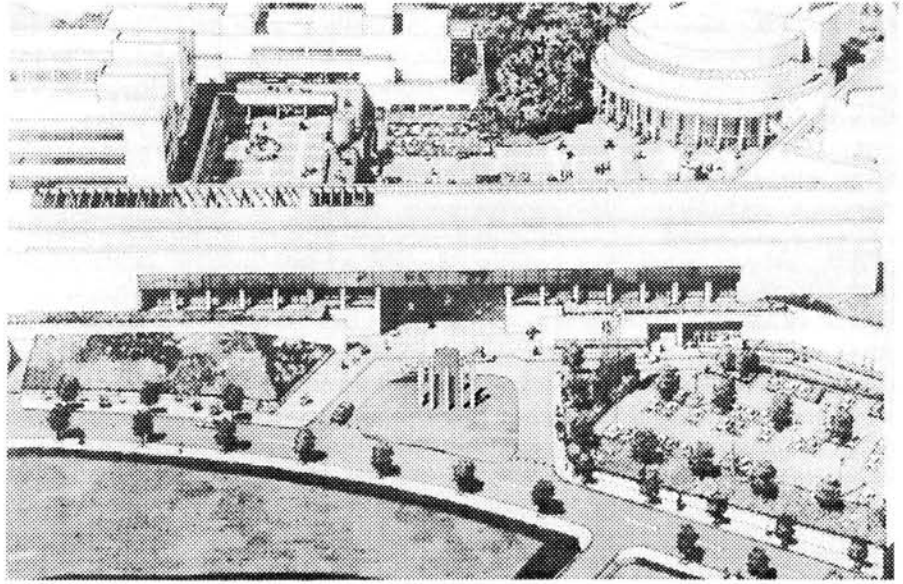
DESCUENTO DE UN 15%
EN LA SECCIÓN DE MUEBLES
POR REFORMA
EN NUESTRA TIENDA

Mateu Carrió, al Japó

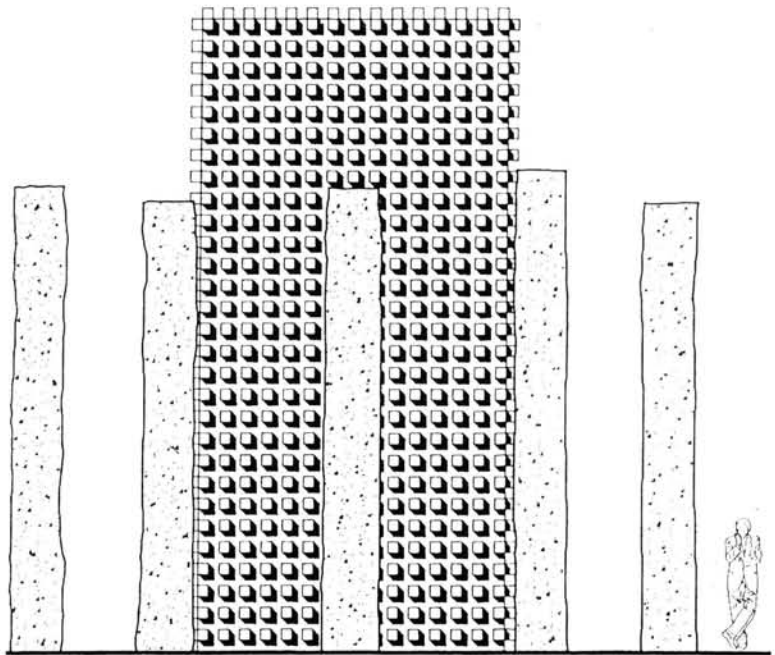
L'arquitecte municipal Mateu Carrió participa en una escultura monumental que Josep Maria Sirvent ha elaborat per ser plantada al Centre Cultural de la regió de Mie, al Japó, actualment en la fase final de construcció. Es tracta d'una mola que en conjunt passa de les cent tones de pes, en granit i ferro, que anirà plantada en una zona ajardinada al frontal del conjunt dels edificis. La col.laboració de Mateu Carrió ha consistit en la realització del projecte a partir de la idea de l'escultor, fer els càlculs estructurals i dissenyar les solucions constructives, tant del que constitueix l'obra en si (realitzada a Santa Maria, la part de ferro, i a una cantera de la Cerdanya, als Pirineus la part del granit) com la base enterrada que ha de sostenir tot el conjunt, harmonitzat i dimensionat amb el conjunt dels edificis.

La selecció de l'escultor va ser feta a partir d'una exposició que Josep Maria Sirvent feia a Suïssa i que va ser vista pels observadors que seleccionaven escultors. Al Japó confrontaren les obres seva i d'altres tretze preseleccionats i, en successives revisions, s'arribà a encarregar-li de fer la proposta del que seria l'escultura principal del complex. Josep Maria Sirvent quan va tenir la idea elaborada contactà amb Mateu Carrió perquè convertís la idea en un grafisme que expressàs de forma entenedora el que encara era la idea embrionària perquè fos entesa pels promotors, al Japó i sense la possibilitat del diàleg entre patrocinadors i artista.

Una vegada aconseguit aquest objectiu es va fer l'encàrrec formal de l'obra total a Josep Maria Sirvent. Mateu Carrió, des d'aquell primer avantprojecte havia

Panoràmica del conjunt arquitectònic en què s'insereix el grup escultòric, davant l'entrada principal

Detall del grup escultòric pres dels dels plànols

Dromaders a Sa Canova

A Sa Canova s'hi ha establert la base operativa de dues Dromaders, que són les avionetes que en cas d'incendi forestal poden transportar ràpidament una quantitat d'aigua de devers tres metres cúbics. Per a tal motiu s'ha millorat la pista que ja l'any passat es va habilitar a un dels sementers de Sa Canova. També s'hi ha instal.lat un dipòsit connectat a la xarxa municipal d'aigua de S'Ameterlar a Sa Colònia, per tal de tenir un subministre ràpid i suficient. En cas d'incendi les avionetes estan a punt d'intervenir sempre que siguin operatius els vols visuals.

d'arribar a la plasmació completa de les solucions constructives del conjunt. La importància del volum, el pes i l'harmonització amb la resta del conjunt arquitectònic dins el qual s'ubicarà l'escultura, feia necessària la combinació dels dos aspectes, l'artístic i el constructiu.

El conjunt està format per dues peces en forma de capsa de 0'70 m per 4 m de base i 8 m d'alçada situades una enfront de l'altra, separades per poc més d'un metre, i envoltades per deu monolits de granit d'una sola peça amb una base quadrada de 0'70 m de costat i d'uns 6 m d'alçada, plantats seguint una el.lipse de 7 i 9 m de diàmetres menor i major. Les capsas centrals, de ferro, tenen forma

paral.lelepipedica amb uns daus, també de ferro, de 0'14 m en relleu ordenats geomètricament també cada 0'14 m. L'obra es titula «Paisatge d'una vida» i la simbologia suggereix la unitat familiar, idea que, precisament, els va caure molt bé als promotors japonesos.

Les instruccions tècniques per a la construcció del sòcol i les previsions per a la il.luminació del conjunt ja havien estat remeses fa temps per tal que, quan arribi dins el mes de juliol el que és el nucli escultòric, tot estigui a punt per al muntatge final. L'obra va partir en vaixell des de Barcelona a principis de juny.

A mitjan juliol està prevista la inauguració del conjunt.

El PSOE agraeix

De l'Agrupació Socialista d'Artà hem rebut una comunicació amb el prec d'incloure-la a la nostra edició. Diu el que segueix:

«L'Agrupació Socialista d'ARTÀ PSIB-PSOE vol agrair públicament al poble d'Artà el suport rebut a la nostra candidatura, encapçalada pel company Fernando Morán, a les passades eleccions al Parlament Europeu del dia 12 de juny.

«Aquest fet ens estimula un poc més, si cap, per seguir lluitant i treballant per aconseguir un món més solidari, i el millor per al nostre municipi din els propers anys, tan importants, per planificar el que serà la comunitat europea.

«Salutacions.

«Agrupació Socialista d'Artà.»

Obres a l'ermita

Durant tres setmanes del mes de maig l'església de l'ermita de Betlem ha estat en mans dels pintors. La conservació d'aquest edifici tan emblemàtic de les nostres muntanyes feia necessari aquesta mà de pintura i la neteja conseqüent. S'ha aprofitat aquesta ocasió per fer un petit canvi en l'ornamentació de l'Església: Les dues imatges de Sant Pau i Sant Antoni han estat canviades de lloc per permetre que siguin més vistables. La nova ubicació permet resaltar la qualitat artística d'aquestes dues talles dels patrons dels ermitans. S'han retirat dues imatges de baixa qualitat -La Milagrosa i el Cor de Jesús- que han estat instal·lades a l'interior de l'ermita. El passat dimecres 1 de juny, un grup de persones varen pujar d'Artà a l'ermita per donar una mà als ermitans i ajudar a la neteja de l'església que ha quedat molt bé. També s'ha fet la pintura de l'oratori i d'altres dependències de l'ermita.

A la fotografia podeu veure un aspecte de l'interior modificat.

AUTOS MORA, C.B. SERVEI OFICIAL OPEL-GM NOVA DIRECCIÓ

També vehicles d'ocasió

Recanvis i accessoris originals en oferta
del 15 de març al 15 de juny 1994 en :

manteniment, seguretat, refrigeració i electricitat.

Avinguda Costa i Llobera, 55. Artà. Tel. 83 53 16

Trobada dels nascuts l'any 1943

El passat dia 10 de juny els nascuts l'any 1943, homes i dones, decidiren per primera vegada celebrar-ho amb una trobada-sopar.

Així que els més valents ho varen organitzar i la nostra càmera els aplegà devers les 9 de l'horabaixa per la Gran Via, a punt d'embarcar dins un autocar per dur-los al restaurant de Ca'n Tronca.

Els férem la foto de rigor i sortiren més contents que unes castanyetes. Segons ens han contat, s'empassolaren una bona caldereta i porcella i mè a voler, amèn dels postres, bon vi i altres herbes.

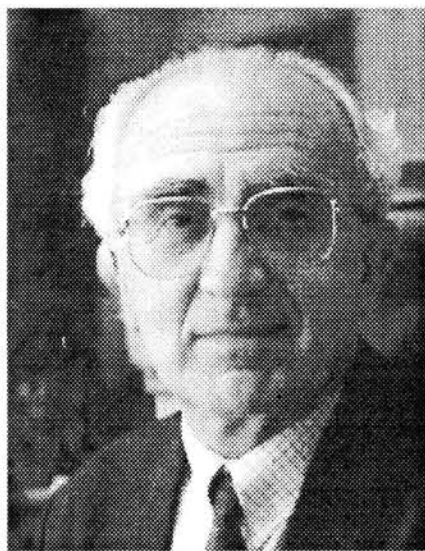
Després hi hagué el Show. Muntaren un Sant Antoni i pegaren botets demanant nuvis com si fossin bergantells de 16 anys. I és que els tenen. Acabaren la vetlada o matinada per devers una discoteca de Cala Millor, més animats que mai.

També hi hagué una glosada que es va lliurar a cada un dels comensals. En reproduïm una estrofa:

No és per alabar-mos
ni tampoc per quedar bé
que una quinta com sa nostra
ens conservem tots tant bé.

Salut per poder repetir la bauxa durant molts anys.

Nicolau Pons Llinàs

El nostre amic i col.laborador Nicolau Pons Llinàs, ànima de les revistes de la badia d'Alcúdia, ha publicat un llibre titulat «Jesuïtes mallorquins víctimes de la guerra civil», publicat a l'editorial Lleonard Muntaner Editor, a la col.lecció Llibres de la Nostra Terra. Com el títol mateix indica, estudia la figura de sis jesuïtes que durant la guerra foren assassinats a diversos llocs de Catalunya i el País Valencià per defensar la seva fe. El llibre, de 83 pàgines, és il.lustrat amb distintes fotografies.

Estiu / Verano Artà 1994

CURSO DE INTRODUCCION A LA ASTROLOGIA

Impartido por el astrólogo

Frederic Suau

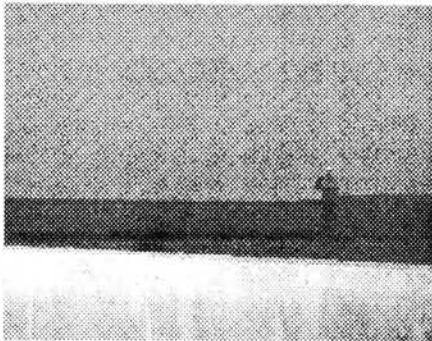
Todos los martes y jueves del mes de julio (inicio: día 5)
de 20:30 a 22:00 h. - Escola d'Adults d'Artà -
Programas e inscripciones en
NATURALIA (Dietètics). Plaça Conqueridor, 11.
(Plaça del Mercat). Telf.: 83 68 09

Concert fi de Curs 1993-94

El passat dia 19, en el Teatret del Convent, va tenir lloc el festival concert promogut per l'Escola Municipal de Música en motiu de la cloenda del Curs 1993-1994.

La quasi totalitat dels alumnes de l'escola, començant pels més jovenets, oferiren als espectadors que ompliren de gom a gom el Teatret, un gran nombre i variat de peces melòdiques mostrant un bon nivell en el seu aprenentatge amb l'instrument en què s'han format durant tot aquest curs.

Al final, per acabar l'acte, el batle, acompanyat dels professors de l'Escola de Música, féu entrega d'un diploma a tots els alumnes, al mateix temps que els professors respectius entregaren una camiseta amb l'anagrama de l'Escola.

Lluís Massanet

L'INSTANT TRANSPARENT

Lluís Massanet Galmès

Aquest jove autor manacorí, fill de Gabriel Massanet i Angela Galmés, ha editat un llibre que recull 23 poemes titulat «L' instant transparent», a la col.lecció El Turó, de les Publicacions de Sa Nostra, Caixa de Balears, especilitzada en joves poetes mallorquins i en la qual ja havia publicats dos altres reculls de poemes, «Recordatori de navilis» i «La vena distància». No fa gaire donàrem notícia d'un altre treball seu recent, la versió catalana de «Història del senyor Sommer», de P. Süskind, que el seu amic i paisà nostre Pep Tosar representà amb tant d'èxit a Barcelona.

CONSULTORI MÈDIC

Clínic Artà

c/ Clutat, 39 - tel. 83 62 37
07570 - Artà

**MEDICINA GENERAL
REUMATOLOGIA
CIRURGIA
DIETÈTICA
REVISIONS MÈDIQUES GENERALS (cheques)
GINECOLOGIA
PEDIATRIA
CERTIFICATS carnets d'armes
i de conduir**

Contraban a Sa Canova

A la matinada del 14 al 15 de juny es va produir una agafada de contraban que s'ha revelat com una de les més importants feta a les Balears en els darrers anys. Dos enormes containers varen ser descoberts a la platja de S'Entrada, entre S'Estanyol i Ravenna, mentre efectuaven les operacions de desembarcament de caixes de tabac. Els esmentats contenidors anaven camuflats sota una cridanera propaganda d'una coneguda marca de llet envasada. També varen ser presos tres cotxes i un completíssim i potent equip de transmissions, desplegat just devora i a través del qual, se suposa, s'establien les comunicacions amb el vaixell situat més enllà del límit de les aigües jurisdiccionals. Els camions disposaven de rampes mòbils que arribaven fins a la mateixa vorera de mar i això permetia una ràpida descàrrega.

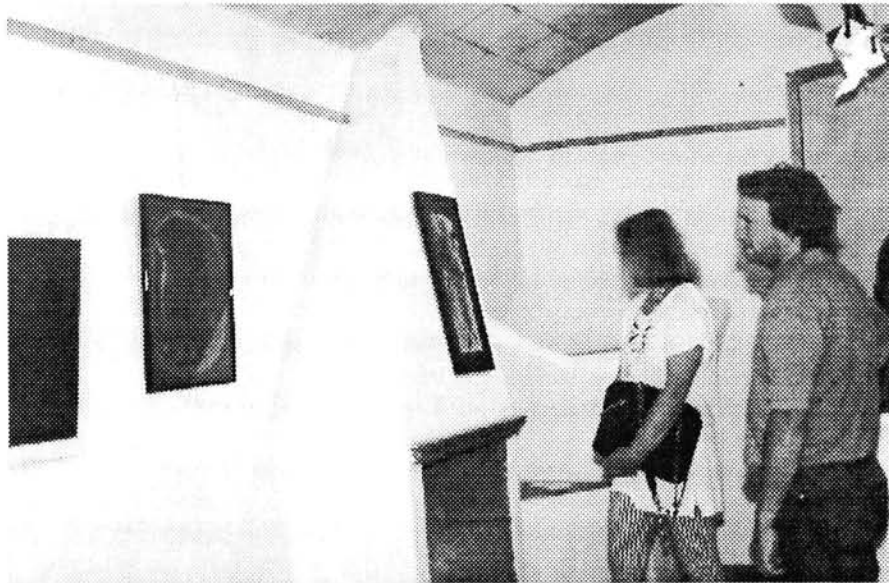
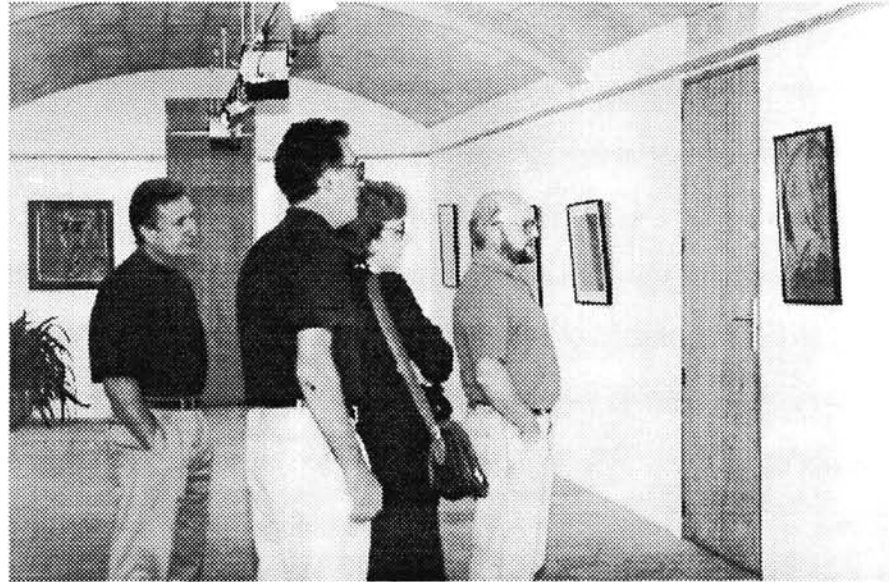
Sembla que es va produir un tiroteig perquè el personal que treballava en la descàrrega es va escapolir. En tot cas, no hi hagué ferits. El desplegament de forces de la Guàrdia Civil va ser intens i ràpid i ja l'endemà es varen produir sis detencions, entre les quals una persona coneguda a la Colònia, presumptament implicada, si més no en les tasques de suport logístic. També s'ha especulat en un tercer camió, que s'hauria deixat partir per tal que menàs la Guàrdia Civil cap al magatzem que, per força, havia de complementar l'operació. Als pocs dies va ser localitzat a una nau d'un polígon industrial de ciutat, amb més caixes de tabac. Finalment, al cap gairebé d'una setmana es va produir una setena detenció del que se suposa que és el cervell de l'organització que, pel que ha trascendit, podria tenir ramificacions a la península.

L'endemà també va ser capturada a la zona d'Aucanada una llanxa pneumàtica amb dos potents motors popers.

Exposició a Na Batlessa

El diumenge passat, 19 de juny, va finalitzar la primera exposició de pintures que ha realitzat l'artanenc Antoni Amorós Ferragut.

L'esmentada exposició es va inaugurar el divendres 10 de juny amb un número de 29 quadres. Les visites han estat prou nombroses a l'invitació per veure les obres d'en Toni.

JOYERIA

VIKY

RELOJERIA - PLATERIA

Fabricación Propia

Carrer de Ciutat, 16
Teléfono 56 22 63
ARTA (Mallorca)

Acabat el fred, primera festa de la calor

Sant Antoni de Pàdua, un altre any

Encara que de barriada, molt participada

Bon començament de la temporada de festes estiuenques. Malgrat un poquet de brusca, la gent ha participat multitudinàriament a la festa del Sant de Pàdua.

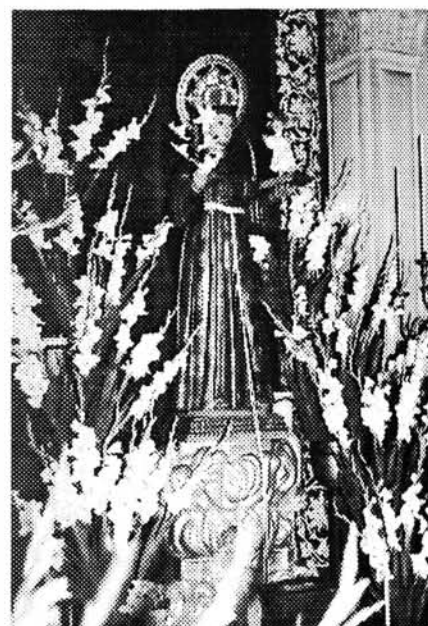
Quatre dies de festa que els Cavallets anunciaren des del dia 10 al capvespre. Acompanyats per un nombrós grup de gent menuda i gran, les dues colles ballaren pels carrers de la vila convidant el poble a participar-hi. Més tard, el mateix dia, s'obrí la Tómbola, activitat molt important pel que suposen els seus ingressos per subsanar les despeses. El «pollet» tornà esser la «cosa» més cobdiciada. Va estar oberta els quatre dies i, segons ens han informat les organitzadores, «se'n va anar

tot».

Un poc passats per aigua foren els jocs infantils del dissabte dia 11. Però, com que el públic al que estaven destinats no té por de res, hi va haver molts de nins i nines que hi participaren. No passà el mateix la nit que hi havia l'actuació del grup local «Esclafits i castanyetes» (agrupació que sempre sol aplegar molta de gent). La pluja de la tarda havia refrescat un poc l'ambient i la gent sembla que es va fer por així que l'assistència a l'acte fou poca. A més del grup local també hi sonaren dos de fora poble. Quina llàstima! A pesar de tot, hi va haver ball obert fins passades les dotze i mitja.

I de les carrosses, què me'n direu? Un altre any engalanades per Josep Forteza han tornat fer l'acompanyada al Sant juntament amb els angelets, les dues colles de cavallets, banda de música i...la restaurada banda de tambors que, davant davant, anava obrint la comitiva. Permeteu-me srs. lectors anomenar la persona responsable de tal restauració: n'Antònia Sintes. Representar el Sant ha correspost aquest any al nin Miquel Esteva Villalonga.

El dia 13, dia del Sant, es celebrà l'Eucaristia presidida pel Fr. Francesc Batle, TOR, Ministre Provincial. També

hi participaren set capellans més i l'església estava replena de devots del sant. Com ja és costum, els cavallets

ballaren l'oferta, per cert, molt ben interpretada. Aquí cal anomenar també el seu monitor, Pep Gil.

La culminació dels quatre dies de festa la feren els i les alumnes del centre Sant Bona-ventura amb l'execució dels seus balls i taules gimnàstiques prepara-des pel claustre de pro-fessors de l'esmentat col.legi. Per veure'ls s'omplí la plaça fins

a la bandera. No hi cabia ni una agulla. L'actuació de tots fou molt aplaudida.

Damunt les dotze els focs artificials del Sr. Jordà posaren el toc final deixant la plaça tota plena d'olor a pólvora per recordar-nos que l'any que ve hi hem de tornar esser.

Per a molts d'anys!

C/. CIUTAT, 2 - ARTA Tel. 83 60 88

FOTO TORRES

15 !

COMENÇA

EL COMPTE ENRERE

PEL SORTEIG DE

SIS BALONS DE REGLAMENT

VINE A CERCAR EL TEU

CENTRE FUJI

Es fosser s'ha jubilat

En Joan Guiscafrè Llull, Violi, el nostre fosser, s'ha jubilat. El dia 6 de juny va complir els 65 anys i l'endemà entregava les eines a l'Ajuntament.

En Joan va començar la feina de fosser el primer de gener de 1971, succeint en Toni Vaquer, Bassó, al càrrec. Per tant, ha exercit la professió d'enterrar els nostres difunts 23 anys i mig. Davant la notícia, Bellpuig ha volgut mantenir una conversa per deixar constància del seu servei envers el poble d'Artà.

Bellpuig.- Joan, com va ser que optares per ser el fosser del cementiri d'Artà.

Joan Guiscafrè Llull.- La història és senzilla. Aleshores duia la vara al nostre Ajuntament l'amo en Miquel Artigues, de So Na Sopa, i a la mort de la dona de l'amo en Biel de Sa Jordana, ens guardàvem de la brusca davall la teuladeta de la plaça de Sa Carn, i ell em va convidar per tal que ajudàs al llavors fosser, en Toni Bassó, a dur el difunt al cementiri. Jo li vaig contestar que d'ajudant, res. Si em volia de fosser podíem parlar-ne, i no hi vaig anar. Dies més tard em va tornar insistir per ajudar i la meua contesta va ser la mateixa. Resumint, que un dia em va dir si jo anava de veres de ser fosser i li vaig contestar que si la paga era la mateixa que la que guanyava fent de picapedrer podíem firmar contracte. S'ho degué pensar i un dia tractàrem de preu i em va dir que dia 1 de gener podia començar. Quedàrem que guanyaria 8.000 pessetes mensuals.

Al final de mes i quan vaig anar a cobrar només foren 7.500, excusant-se que l'anterior guanyava manco, etc. A poc a poc anàrem augmentant i ja vaig entrar en nòmina de l'Ajuntament.

B.- I actualment, està ben pagada la feina de fosser?

JGL.- No, a la darrera nòmina vaig cobrar 109.443 pessetes. Un import dels més baixos que paga l'Ajuntament. Jo pens que almanco havia de ser un sou dels del mig.

B.- Tardares a adaptar-te a la nova feina?

JGL.- No, jo aleshores anava amb en Toni Butler, amb la funerària, i ja estava

acostumat a veure morts i bàuls. Llavors vaig deixar en Toni per dedicar-me de ple al cementiri.

B.- Quines condicions ha de tenir una persona per ocupar el càrrec de fosser?

JGL.- Dues. No ha de tenir manies ni tampoc por.

B.- I tu les tenies totes dues?

JGL.- Una ja la tenia superada. Les manies, ja que com he dit abans estava acostumat a tractar amb difunts a causa de fer feina amb la funerària. La segona, la por, va ser a força de passar temps. Els primers anys, quan els vespres tancava les barreres semblava que m'havien d'agafar. I no vull dir mentides, tenia por.

VIAGERS millor.

BAL - 090 Telefax 586470
Telex 69565 VGOR E

Calle Binicanel·la, 12 Carretera Cala Agulla, 19
Tels.: (971) 585515 - 585552 Tels.: (971) 564300 - 564017
CALA MILLOR CALA RATJADA

ESPECIAL NOVIOS EN MADEIRA
8 días. H***** AD 67.000 pts.

OFERTA ESPECIAL PARIS-EURODISNEY

Adultos desde 38.500 pts.

Niños 26.600 pts.

Los precios incluyen entradas a Eurodisney y Futuroscope

Precios de solo avión

PARIS. Del 07 al 27 Jul. Solo ida 12.500 pts.
ida/vuelta 22.500 pts.

LONDRES. Ida 13.500 pts.

ida/vuelta 19.900 pts.

MANCHESTER. Ida 17.900 pts.

ida/vuelta 27.500 pts.

LUTON Airport (Londres) - 22.300 pts. ida/vuelta

BERLIN. 20.000 pts.

VIENA. 30.650 pts.

Però passant el temps això fuig i si hagués estat necessari anar al cementiri a qualsevol hora del vespre ho hauria fet sense cap mena de por ni mania.

B.- Quina persona va ser la primera que vares enterrar i quina ha estat la darrera?

JGL- La primera va ser na Maria Sansaloni, de Sos Sanxos. Era el dia dels Reis. La darrera ha estat na Isabel Riera Amorós, Baleu, el 2 de juny.

B.- Quin temps ha de passar per poder desenterrar un difunt?

JGL- En general 5 anys. Així mateix he trobat dues ocasions en què el mort es trobava com si hagués fet el traspàs el dia abans, eren dues dones i les vaig haver d'enterrar altra volta durant cinc anys més. Ara que generalment els treim més als 10 o 15 anys d'estar enterrats.

B.- El dipòsit general dels ossos encara és el mateix de quan nosaltres érem petits o ja es depositen a un altre lloc?

JGL- La primera ossera ja està plena i segellada. A damunt és on ara hi ha la cambra frigorífica. Ja fa temps que els depositam a un altre dipòsit, allà on ara es guarda l'antic cotxe dels morts.

B.- Feies la feina sol o has tengut ajudes?

JGL- Sempre he tengut un ajudant. L'Ajuntament em donava uns imports extres per a ells. Primer tenia n'Arnau Bassó, després en Pep Marin, en Rafel Pobler i el meu fill Jaume. Cobraven 900 pessetes per difunt i per viatge. Per fer els nínxols nets, 1000 pessetes. Però els viatges a ciutat per anar a cercar difunts, com que eren hores de jornal, no cobrava res.

B.- T'ha succeït qualque cosa rara o anècdota durant la teva feina de fosser?

JGL- No. Diuen que a en Toni Bassó n'hi va passar qualcuna, però a mi, llevat de la por natural del principi, res.

B.- Ja saps qui et succeirà al teu càrrec?

BJGL- No. Diuen que si ho farà la mateixa funerària de Capdepera, però jo he lliurat els llibres de registre i ni tan sols m'han demanat els nínxols que queden buits quins són. Sé que almanco dos joves d'Artà ho tenien demanat, però no sé com

es resoldrà el problema.

B.- Joan, saps més o manco el nombre de persones que has enterrat durant el teu servei al nostre cementiri?

JGL- Sí. (treu 4 o 5 llibretes i ens les mostra). Veus, això són els mateixos que hi ha enregistrats al llibre oficial. Vaig tenir la curolla d'anotar-los a aquestes llibretes. En total 1.742 (936 homes i 806 dones). Sortia un promig de 75-80 per any. Mai no record haver estat un mes sense enterrar ningú. Els mesos d'estiu n'hi ha manco, però sempre, quan menys, dos o tres.

B.- Joan, si ara haguessis de començar la vida, tornaries voler ser el fosser?

JGL- Sí, i per què no? Quan hi estàs

acostumat és una feina com una altra. Fora por ni manies, això per descomptat.

B.- Quin any es va estrenar el cementiri nou? recordes qui va ser el primer que hi enterrares?

JGF.- Es va estrenar l'any 1975 i la primera persona que hi vàrem enterrar va ser na Catalina Sancho Miquel, que vivia al carrer Figueral 16 i era sa padrina d'en Pere Moll, Sopa. Era el dia 5 d'agost de 1975.

Ens acomiadam d'en Joan Guiscafré Lull, més conegut per en Joan Violi, es fosser, desitjant-li molts anys de vida per poder fruit amb salut la seva jubilació.

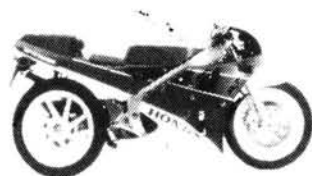
Guillem Bisquerra.

Campanya de Normalització Lingüística

És freqüent de cometre errors, però n'hi ha que no tenen perdó, com el que li fèrem (del tot involuntàriament, com és de suposar) a n'Arturo Beca en el número passat. Si avui el podem rescabalar un poc amb la publicació sencera de la foto, ja ens sentirem confortats.

MOTOS-BICICLETES

COMERCIAL SANSALONI

c/ fondo nº 5 - tel. 83 62 93 - ARTÀ

Signats el convenis d'hosteleria i construcció

Segons els sindicats firmants, CCOO y UGT, han aconseguit frenar l'aplicació de la reforma del mercat de treball.

Vigència de dos anys, fins al 31 de març de 1996; pujada del 4,5% per enguany, i un 125% de l'IPC previst pel Govern per a 1995; manteniment de la clàusula de revisió si la inflació supera els increments salarials; manteniment de la regulació dels fixos discontinus; aplicació del conveni a totes les empreses del sector: les empreses subcontractants de certes feines (neteja, cambres de pisos etc.) hauran d'aplicar-lo també; i manteniment de l'actual ordenança laboral si de cas el Ministeri de Treball la derogàs i no n'hi ha altre acord o conveni col·lectiu que la substituïxi. Són alguns dels acords que han permès desconvocar les vagues a hosteleria, acords ratificats amb la firma del conveni d'hosteleria el passat divendres 17 de juny.

Com recordaran els lectors, les patronals d'Hosteleria, Sales de Festa, i Restauració va fer una oferta molt allunyada de les demandes sindicals: conveni d'un any, limitar a 6 mesos la seguretat laboral dels fixos discontinus (també volien eliminar l'ordre d'accés a la feina per antiguitat), aplicació de la Reforma Laboral en totes les possibilitats, revisió del règim de retribucions de la ILT (baixes: es cobrava el 100% des del 1r dia, i en canvi l'ofertaven a partir del dia 31), cap compromís en cas de derogació de l'Ordenança Laboral, i un increment salarial del 0%.

El verb mantenir és el més conjugat pels sindicats a l'hora de valorar un conveni que entenen com a defensiu. Guillem Vadell d'UGT responsable d'UGT i Pepe López, de CC.OO., responsables de cada sindicat en la

comarca de Llevant, coincideixen a valorar que la pujada salarial, tot i ser-ho, no és el més important del present conveni, i valoren més la vigència de 2 anys i els acords aconseguits en els fixos discontinus, ordenança laboral i eliminació de subcontractes fora de conveni.

Els sindicats han rebaixat la demanda inicial del 6,5% al 4,5% final. Els aprenents cobraran més que el que marca la llei de Reforma, però sense dret a ILT ni tampoc cotitzaran per jubilació. Tampoc queda garantida la formació.

En la ILT també han cedit els sindicats. Queda igual per la primera baixa de l'any; però si durant l'any el treballador té un absentisme superior al 4% (depenent de l'índex d'absentisme) es passaria a cobrar el 100% des del 6è al 10è dia. Es manté el 100% per accident i maternitat.

L'acord-igual que abans la convocatòria i desconvocatòria de la vaga- ha estat aprovat per unanimitat en les assemblees de delegats. A la comarca de Palma-Calvià els delegats reunits representen

segons Pepe López al 99% dels treballadors; en canvi, a la zona de Llevant la representativitat rondaria el 45-50%. Els dos sindicalistes fan notar la importància que va tenir l'amenaça de vaga per canviar l'oferta de la patronal «i encara n'hi ha que diuen que les vagues no serveixen per res... ens ha bastat convocar-la», sentència Vadell. «Era inacceptable l'oferta de la patronal, que ha pujat el 14% dels preus dels hotels als tours operators i en unes temporades tan bones com la d'enguany i la que pronostiquen pel 95.

Pepe López veu difícil el panorama sindical, «els sindicats fins ara gestionaven amb millor o pitjor encert reivindicacions individuals dels treballadors (hores, plusos, vacances, etc.), però des de l'aplicació de la Reforma Laboral aquesta tasca quedarà molt minvada «Els treballadors se n'hauran d'adonar de la necessitat d'organitzar-se dins de l'empresa, sindicat-se i elegir comitès d'empresa. Qualsevol conflicte individual com els que succeeixen a diari s'hauran

VIDRIO ALUMINIO SANEAMIENTO
VIALSA

J. Bernad, J. Zafra i J. Genovard

Ctera. Santa Margalida, 57 -Tel. 83 66 35
ARTÀ (Mallorca)

indemnitzacions de pena, o aplicar la mobilitat funcional i geogràfica al·legant raons organitzatives. Tot això cal pensar que augmentarà la conflictivitat en cada empresa.»

Construcció

El conveni de construcció firmat el 16 de juny contempla un increment salarial del 2,5%, per sota de l'increment de preus previst per enguany, 4,5%. Els sindicats el justifiquen per la mala situació del sector, més greu encara a Balears. Les dietes i indemnitzacions per desplaçament, liquidacions per fi d'obra i contractes superiors a 6 mesos (4,5%), contractes inferiors a 6 mesos (7,5%) queden igual. En la construcció la major part dels contractes són a fi d'obra, i els aspectes de la reforma relatius a acomiadaments tenen poca importància.

Al que han donat més importància ha estat a la formació contínua: el 50% de les hores que es necessitin es realitzaran dins de la jornada laboral i s'hi deduiran.

«La construcció és un sector molt mal organitzat a Balears», afirma Pepe López, «en tot l'Estat s'està incrementant molt la formació; es fan cursos de tot tipus: nous materials de construcció, noves eines... en resum millorar la qualificació i la

NOVA TAULA SALARIAL

NIVELLS SALARIALS	A	B	C
I.- Primers Caps	140.054	138.122	135.898
II.- 2n Caps, Governants, etc.	129.854	128.518	126.384
III.- Recep., Cap Sector, Cap Partides...	120.911	118.944	116.905
IV.- Cuiner, Cambrer, Tècnic...	112.327	109.925	108.782
V.- Cambrera Pisos, Ajudants...	104.084	103.084	102.547
VI.- Netejadores, fregadors...	97.841	97.841	97.841

categoria laboral, sobretot en les grans empreses». Si un treballador vol accedir a aquests cursos, s'ha de dirigir a la Fundació de Construcció, on participen els sindicats i els empresaris. La Fundació cada any realitza un programa formatiu que és acordat entre patronal i sindicats. Qualsevol empresa associada a la patronal de construcció pot sol·licitar aquests cursos. «La formació no és tan sols un benefici per al treballador, també per a l'empresari -hi ha cursos per a empresaris- però el problema està en la quantitat de petites empreses que no tenen cap organització» diu el sindicalista de CC.OO. «Seria molt interessant que aquestes

petites empreses s'organitzassin millor, per exemple com a Cooperatives de Treball Social, deixassin de fer-se competència deslleial, aplicassin els convenis sense fer trampes... és l'única manera de fer empreses amb visió de futur i no conformar-se a subsistir».

En tancar aquest article Guillem Vadell ens comunica que també s'han firmat els convenis de Fusta, amb un increment del 3%, i el de Transports Discrecionals amb el 5%. En els dos s'han firmat únicament els aspectes salarials i queden pendents en taules de negociació paral·leles tots els temes relacionats amb l'aplicació de la Reforma laboral.

DESPATX CENTRAL

P. de S'aigua, 7
07570 - Artà - tel. 83 52 32

SUCURSALS

ARTÀ

c/ Ciutat, 51
tel. 83 56 18

CALA RAJADA

c/ Leonor Servera, 91
tel. 81 82 34

c/ Nuredduna, 24

CANYAMEL (Capdepera)
tel. 83 56 18

c/ Cala Agulla, s/n
CALA RAJADA
tel. 56 40 67

Ultima hora**Pau Alzamora Palou**

Dimecres dia 22 a principi de l'horabaixa el poble es va commocionar amb la notícia de la mort de Pau Alzamora Palou, de 4 anys, fill de Jaume Alzamora i Magdalena Palou.

Segons sembla, l'infant, que era amb

sa mare a una finca de Sant Llorenç, mentre jugava per la proximitat del safreig que hi ha, degué caure sobre la paret i es va fer mal al cap.

Quan sa mare el va cridar per dutxar-lo, no va obtenir resposta i començà a cercar-lo. El trobà dins l'aigua. Ella mateixa el va rescatar i va intentar reanimar-lo, perquè li semblava que era viu. Just després

arribà el pare i partiren a cercar auxili cap a Artà. No hi varen ser a temps. El seu fill havia mort.

El cos del nin presentava un cop a l'altura de les celles. Això i el fet que tenia nocions de natació, fa pensar en un cop previ estabornidor.

El poble dia 22 a la nit se sentia acopat.

En el número 500 de la revista Bellpuig

Pes trenta-cinc anys ja va Bellpuig, sa nostra revista, cultural i detallista de tot mos sap informar. Lo que passa dins Artà arreu heu posa a sa llista.

Bellpuig està avui de festa a posta en aquests moments surt es número cinc-cents i es subscriptor se manifesta. Per sa gent de bona testa mai no sobren documents.

És fàcil es començar i difícil sa durada, però aquesta vegada bé l'han sabut agontar, i és que Bellpuig dins Artà a tothom molt li agrada.

Per l'any seixanta neixia, quatre pàgines només, però ha anat en progrés un pic cada mes sortia. Sa redacció que hi havia en tot va posar interès.

I prest va anar progressant de pàgines augmentava però ningú se pensava que pogués seguir medrant. Ha estat un equip constant que un amb altre s'ajudava.

Molts d'anys va ser mensual i ara surt cada quinzena amb articles a balquena a sa cita és puntual. No manca editorial, tot quant passa t'anomena.

És història recent que dins Artà queda escrita i sa gent se felicita d'adquirir tal document, i el guarda gelosament sent puntual a sa cita.

Si ha arribat en es cinc-cents pot 'rribar també en es mil sense perdre es carril mos durà nous documents passats, futurs i presents amb humor i bon estil.

Si Bellpuig tira endavant sa gent estirà contenta, sa revista representa un document important. Lo d'Artà va arreplegant i heu estampen a s'impremta.

Enhorabona, vos dic, ara ja vaig a acabar. Es Bellpuig a dins Artà de tothom és bon amic, és vera i a posta heu dic. Molts d'anys se pugui editar.

Antoni Ginard Cantó, Butler.
Artà a 24 de juny de 1994

(Gloses que el seu autor va preparar per a ser exposades a l'acte de presentació del número 500 el dia 24 de juny de 1994)

FORN DE CAN BECA**Cada dia, bon pa****Cada dimecres, panades****Cada divendres, robiols**

Despatx central:

Rafel Blanes, 51 - Artà - Tel. 83 61 72

Salutació

L'ocasió s'ho mereixia i volem celebrar aquest número 500 amb un extra que sigui de mirada cap a tot el que ha suposat Bellpuig dins la vida d'Artà i de renovació de l'ànim amb què encaram el futur amb aquest simple fet de saludar-vos i mantenir la presència de la revista, perquè qualque dia poguem celebrar altres efemèrides, nostres o d'altres entitats del poble. No ens hem de plànyer les festes ni els motius per a l'alegria, per variats o singulars que siguin.

Amb aquest extra us volem explicar com feim la revista. Us volem presentar què ha estat Bellpuig, què ha ocorregut de més important en tots aquests anys i que les nostres pàgines han recollit. Us volem oferir el testimoni de vides reals, coetànies amb la revista. Us volem presentar les col.laboracions dels amics que en altre temps han fet Bellpuig o hi han ajudat...

I us volem donar les gràcies per acompanyar-nos a cada número.
Amb l'esperança que sigui així per molts d'anys.

La Redacció

Biografia del Bellpuig (gener de 1960-juny de 1994)

Guillem Bisquerra

La revista Bellpuig va sortir a llum un dimarts 5 de gener de 1960, fruit d'una quimera-il.lusionada d'un grupet de bons artanencs. Al front d'ells, i com a director, D. Mateu Galmés Galmés, aleshores rector de la parròquia. Com a segon títol figurà el d'»Organo de la Parroquia de la Transfiguración del Señor».

El nom de la revista va ser elegit pel franciscà Pare Rafel Ginard Bauçà, aleshores membre de la comunitat franciscana d'Artà i que fou el pioner de l'escriptura en mallorquí de la revista i un dels primers col.laboradors. El primer número va constar solament de 4 pàgines. Les seccions i els seus autors foren els següents:

L'EDITORIAL, per D. Mateu Galmés; SILUETA DEL MES per ELECO (Jordi Vicens); VOCES AUTORIZADAS, per Santiago (Jaume Casellas), RELIGIOSAS de la parròquia i del convent; DE LA COLONIA DESAN PEDRO, per Ferrutx (D. Gabriel Fuster, S'Asdoro); ECOS ARTANENSES, per Bartolomé Esteva Sureda, Jaime Casellas Flaquer, Jorge Vicens Bauzá i Juan Ginard Cantó, que venia a ser un noticiari. La secció ZUMBIDOS DE HONDA, per David (Joan Ginard Cantó, Butler), els famosos CROQUIS ARTANENCOS, pel P. Ginard Bauçà (escrits en mallorquí i que anava encapçalada amb una foto de les cases del monestir de Bellpuig). Tancava el número una col.laboració de D. Llorenç Lliteras, aleshores rector de Sant Nicolau, amb el

sortís puntual i la revista seguia sempre més o manco dins la seva línia, més bé eclesiàstica i un poc la vida del nostre poble, a més dels articles de fons de bons artistes.

Així que avançant el temps, durant el primer tom, 1960-1963, ja hi va col.laborar molta més gent, s'anaren afegint altres seccions, algunes periòdiques, però la revista seguia el seu camí. Al número 49 va començar el segon tom, era el gener de 1964, amb un resum del que havia succeït durant els darrers 4 anys. El Bellpuig començava a ser història, la història d'Artà. El número 80, agost de 1966, va ser la darrera edició numerada, ja que a partir d'aquesta data només hi resava el mes. Semblava que començava una altra etapa del Bellpuig. Al novembre de 1967 es donava la notícia del naixement del CLUB LLEVANT a Artà, presidit per Miquel Pastor Vaquer (pare de l'actual batle), i que anys més tard seria nomenat batle del nostre poble.

A partir d'aquesta data, el Bellpuig va deixar d'editar-se a La Actividad, ja que resultava molt costós, es componia tot lletra a lletra, i va passar a la impremta Politécnica de Ciutat, propietat de D. Miquel Ferrer, Sagristà. Poc a poc anaven canviant els autors i col.laboradors de la revista, SILUETAS DEL MES va ser escrit per Josep Mª Salom, aleshores professor de Primària a Artà. Al mes de juliol les entrevistes passaren a mans de Cristòfol Carrió Sancho, i es renovava

títol de RECORDANDO TIEMPOS PASADOS.

Al segon número ja hi hagué altres col.laboracions i 6 planes de contingut. A l'abril ja n'hi hagué 8 i així continuà molt de temps. Hi havia també altres col.laboradors que no hi escrivien però també posaven el seu granet d'arena, com era en Sebastià Riera, Barret; Tòfol Lliteras, de Xiclai; en Rafel Cinto, l'enquadrador dels primers toms a Ca'n Joan Bujosa (es va editar molt de temps a la seva impremta La Actividad. També potser hi hagué altres col.laboradors que ara no tenim present, però que segur que hi eren. La tirada era mensual, ja feien molt que

així la forma d'expressar la vida del poble. Al setembre de 1968 s'acomiaava D. Mateu Galmés que era destinat a la Parròquia dels Dolors a Manacor i el succeï als càrrecs D. Joan Servera Riera.

Al nº 10 de gener de 1969 va aparèixer la primera secció del Club Llevant, que explicava les seves activitats i que ompliren molt de temps les dues darreres planes del Bellpuig com a BOLETIN INFORMATIVO. Amb aquest número començava la II Etapa, altra vegada numerada. S'acabà el tom III amb el nº 31.

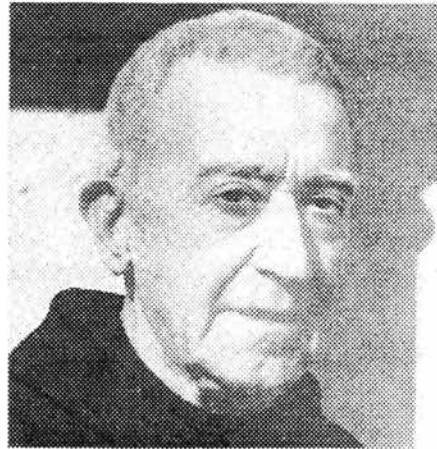
Al gener de 1972 ja havia canviat molt el Bellpuig, hi havia més col.laboradors, més seccions i era més viu quant a notícies i articles. Va desaparèixer la SILUETA DEL MES per donar pas a AIXÍ ANAM i també AIXÍ NO ANAM, a càrrec de Jaume Sureda Negre. Però tot era vida i idees noves de nous col.laboradors. La història d'Artà continuava i així acabava el tom IV al desembre de 1975.

Però per aquelles saons l'economia era més bé precària i D. Joan Servera, veient que perillava la continuïtat del Bellpuig, perquè les despeses superaven les entrades i d'aquesta manera no es podia seguir, va reunir els pocs col.laboradors que quedaven i en va convocar un grapat de nous per veure de trobar una solució, si no acabava la vida activa de la revista Bellpuig.

Els nous convocats es decidiren per a la continuïtat i es feren càrrec de les edicions de la revista, economia inclosa. (Aleshores l'administrador era n'Aurelio Conesa que ho traspasà al nou, en Guillem Bisqueria). Els altres que hi posaren les mans i els sabers en les edicions, foren en Miquel Morey Sureda, en Climent Obrador

Servera, Antoni Gili Ferrer (ja antic col.laborador), Biel Palou, Jaume Mayol i altres més que començaren una altra etapa de la vida i història del Bellpuig, formant un Consell de Redacció. El número de gener de 1976 seguia la III època però ben renovada, encara que no hi figuraven escrits els nous col.laboradors, ja es vislumbra que altres mans seguien elaborant les planes de la revista. Les portades anaven plenes de fotos de la nostra contrada, moltes d'elles a tota plana, cosa inusual i inèdita al contingut passat de les anteriors edicions.

El 8 de gener moria un gran col.laborador de Bellpuig, en Rafel Cinto, i el 15 d'octubre del mateix any s'acomiaava

per a sempre un altre no menys important, el P. Rafel Ginard Bauçà, que encara que no fos nadiu d'Artà, sí que ho era d'adopció. Dues baixes en poc temps que, encara que ja no estaven en actiu, sí que el seu esperit batejava pel seu benvolgut Bellpuig.

A l'estiu de 1978 hi hagué canvi a la direcció del Bellpuig. El rector D. Joan Servera deia adéu als artanens després de 10 anys de conviure en la seva companyia. El va succeir D. Rafel Umbert Sureda, que venia de Son Servera, i va assumir la direcció del Bellpuig.

Durant aquesta etapa l'economia va quedar sanejada i es pogueren augmentar el número de planes i posar més fotos, que li donaren un altre aire. Les subscripcions anaren en augment, també la publicitat i es va consolidar la continuïtat de la revista. Així va acabar el tom V.

Al juny de 1980 va començar la IV etapa del Bellpuig. La capçalera va tornar al seu lloc primitiu (durant un parell d'anys havia estat més petita i col.locada a l'angle esquerre de la portada) i el Bellpuig tornava a editar-se a Artà. S'havia rebut una substanciosa subvenció per conducte del nostre paísà Josep Melià, i la redacció

va fer un préstec bancari per completar el pagament de la maquinària suficient per poder editar la revista als baixos de la sagristia a Artà. Així s'abaratia el cost de les edicions però no els continuats esforços dels redactors. La impressió va perdre caràcter i el cansament va desanimar els col.laboradors. La sortida encara era mensual però no anava bé. Les màquines i equip de revelar perdien força d'estar moltes hores i dies sense funcionar. El 16 de gener de 1981 es va decidir convertir la revista en quinzenal, per tal que les notícies tenguessin més actualitat. Però l'esforç fou esgotador i no va bastar la il.lusió. Es va fer un conveni pel qual les màquines passaren a formar la impremta Gques. Llevant al c. Ciutat amb un contracte per 10 anys amb el qual l'economia estava assegurada i s'eludien els esforços que amenaçaven la continuïtat.

Al 1983 la portada aparegué en color per primera vegada en la història de la revista. Era una foto del Talaiot de Ses Païsses. Per aquelles saons el Bellpuig era encara bilingüe, però a poc a poc avançava en l'escritura en català, motiu d'alegria per a uns i d'enfadament per als altres.

S'arribà a les noces de plata. Era el gener de 1985 i es complien els 25 anys de la seva fundació. Aleshores s'havia format a Artà un taller de Comunicacions, de la mà periodística i sàvia d'en Jeroni Fito. El formaven un grup de joves artanens que s'entusiasmaren i començaren a redactar la vida del nostre poble, entre altres col.laboradors. El número de l'aniversari va ser extra. Hi hagué moltes i variades col.laboracions. Es va fer una recepció a Na Batlessa, on hi foren presents els directors haguts en la història

de la revista. També es va convidar el president de Premsa Forana que per motius personals va delegar en el vicepresident Pere Mulet. Hi hagué parlaments i una exposició del Bellpuig, tot això a Na Batlessa. Seguidament es va fer un sopar al saló de Ca'n Faro on la festa va ser ben celebrada amb l'eufòria de poder arribar a les noces d'or. Hi va participar molta de gent, subscriptors i altres persones simpatitzants que juntes celebraren les noces de plata de Bellpuig.

Dins aquesta línia va seguir la revista. Temporades més altes i altres de més baixes, però puntual cada quinze dies. El 16 de gener de 1988 es va reproduir a la portada un dels 7 quadres de Sant Salvador, fotos de Ca'n Torres i que anàrem insertant periòdicament i sempre en color durant tot l'any. Els comentaris anaren a càrrec d'en Miquel Tous (també antic col.laborador) i al número d'agost es va reproduir la foto de Sant Salvador de nit, també en color. Va ser aquesta una deferència que els lectors de Bellpuig varen agrair.

A l'edició de gener de 1989 es va començar la VI època, altra volta amb el n° 1, i una renovació de col.laboradors. Però el que són les coses, de la il.lusió es fàcil caure en el desànim. A principis de 1990, els col.laboradors eren molt pocs, de fet només eren tres els que hi posaven de valent les mans. Així no es podia continuar; es demanava ajuda però no arribava, i quan ja pareixia que la vida del Bellpuig agonitzava, de sobte i sense demanar res, s'oferiren un grupet de persones de mitja edat, o més bé joves, que volgueren col.laborar de veres a la revista. Així va començar una altra etapa

del Bellpuig. Es va fer una renovació a fons, més col.laboradors, més seccions, més planes, idees noves que feren una revista a l'abast de tothom.

Al n° 35, octubre de 1990, s'acomiadava d'Artà i també del Bellpuig, un home que no va escatimar mai cap esforç per a la comunitat cristiana d'Artà ni tampoc per a la revista. Hi passà moltes hores a la màquina d'escriure per tal que sortís puntualment. Es tractava de Rafel Umbert, el rector que havia estat poc més de 12 anys entre els artanencs. La revista va seguir i al desembre acabà el tom X amb el n° 38 de la VI etapa.

Aquí començava una altra etapa sense número. Es va trobar convenient deixar les etapes amb els seus corresponents números per passar a fer el recompte de tots els números que havien sortit des de la fundació de la revista, i així, l'edició de gener de 1991 va ser numerada amb el n°428 del seu inici, per seguir correlativament fins sempre. De 12 planes ja havien passat a les 16, 24 i, fins i tot, 32 cada 15 dies. El tom XI va acabar amb 552 planes editades en un any.

Al final de 1991 acabà el contracte amb Gràfiques Llevant i la impressió va passar a una impremta de Manacor que traduïa la seva gairebé especialització en revistes en un servei més ràpid (només 24 hores de tallers) a un preu més competitiu. Així tenim que des del març de 92 començava una altra etapa, aquesta de la part econòmica i rapidesa amb l'impressió. L'any 1992 el tom va tenir 776 planes. Era el tom XII i 33 anys de vida de la revista. El tom XIII, any 1993, va acabar amb la friolera de 820 planes, tot un rècord, (pensau que molts números arribaren a les 44 planes). Avui i des de fa ja un parell d'anys, la revista s'escriu tota a la redacció, i en català, per dos motius: el primer perquè és la nostra llengua i segon, perquè són premiades pels estaments oficials amb subvencions més elevades.

Hem de fer una menció especial als mitjans amb què editam la revista, a més del fet ja ressenyat d'haver partit amb una impremta pròpia que després va passar a Gràfiques Llevant. Des del desembre de 1982 s'utilitzà una màquina electrònica Olivetti. Després es va comprar un equip d'ordinadors (avui totalment antiquats i arraconats) per emmagatzemar els treballs, connectat a una impressora electrònica. Des d'aquells moments, la tipografia va guanyar molt, però encara maquetàvem a base d'adherir sobre una

base els treballs escrits sobre paper.

En el mes de març de 1990 es va comprar un ordinador modern i amb un programa d'edició. Inicialment ho enviàvem a Palma on maquetaven i imprimien els originals que després dúiem a Gràfiques Llevant per imprimir la revista. Aviat, però, com'ràrem una impressora làser i passàrem a maquetar i treure els originals nosaltres mateixos: de la redacció ja sortia tot a punt d'imprimir, llevat de les fotografies. Ara hem anat renovant els ordinadors, en tenim dos més potents, un programa d'edició en la versió més actualitzada, disposam d'una nova impressora làser de més definició i, darrerament, hem incorporat una escàner que poc a poc anam aprenent a usar i del qual espram augmentar-ne el rendiment. Avui dia l'equipament informàtic de Bellpuig és dels més avançats de les revistes locals.

Entre tomba i tomba hem arribat al n° 500. Som al juny de 1994, quasi 35 anys de la història de la vida artanenca reflectida a les planes del Bellpuig. Si hagués començat quinzenal, segur que ja hauríem sobrepassat el n° 1000. Així i tot, molts pares d'avui tenen en el Bellpuig tota la seva vida i bona part de la dels seus fills escrita, i per poder guardar per a la posteritat. A les saons del gener de 1960, crec que cap dels valents artanencs que començaren aquesta tasca, havien mai somiat poder arribar al n° 500 i amb 34 anys de perseverància.

Salut perquè tenguí continuïtat durant molts d'anys. El nostre desig seria que la revista Bellpuig hi fos sempre. Si no ho veim nosaltres, que ho puguin veure les futures generacions.

Vides paral.leles

La secció degana de Bellpuig és la que ara titulam **Ecos**. Hi és des del primer número, del 5 de gener de 1960, i aleshores recollia totes les notícies, no com ara en què només hi treim el moviment de població. Al número 2 va publicar que en el mes de gener de 1960 havien nascut dues nines (curiosament el mateix dia) i s'hi casaren un grup de parelles. Hem pensat que aquestes persones començaren la seva vida, o un nova etapa de la seva vida, paral.lelament a Bellpuig. Són coetanis. Hem cregut que un repàs al que ha estat la seva vida seria un complement adequat a la de la revista. Vida humana real de gent d'Artà. Són vides paral.leles

Caterina J. Servera Llaneras

Va néixer dia 19 de gener de 1960, filla de Pere Servera Torrens, Moner, i Caterina Llaneras Sancho, Garreta. Germana d'en Pere, que li guanya de 19 anys. «Ja no m'esperaven, i mu mare va saber que era un embaràs quan ja estava de cinc mesos». Casada amb Julen Adrián Gorostiza, bilbaí, que vengué un estiu de vacances a Artà, a ca uns amics, i es varen conèixer. Treballa d'auxiliar administratiu a

l'INSALUD, al PAC d'Artà.

«El turisme? Jo sempre n'he vists, de turistes, no tants com ara, és clar. Record que de nines quan en vèiem els dèiem «foto, foto!» perquè ens retratassin. Precisament en tenc una amb na Cati Lliteras que ens va fer una turista holandesa».

De la infantesa recorda especialment les vetlades al carrer, a l'estiu, per prendre la fresca, i les enyora. «La televisió? Ja ho crec!, va ser gros. Varen venir els veïnats a veure-la. Me'n record d'una emissió de Don Juan Tenorio que gairebé no es veia gens...». Va estudiar el batxiller al col·legi municipal, primer a Ca Ses Monges Moreies i després a Ses Escoles, i en té records meravellosos, de l'ambient, de les amistats que encara es mantenen. Considera molt important haver pogut estudiar a Artà.

El canvi de règim no el va captar fins a les municipals del 79, quan ja tenia 19 anys. En Franco ha estat un personatge de llibres. Així i tot té ben clar que el canvi ha estat positiu, tot i que millorable. Pensa que a Artà n'hem sortit molt beneficiats. «De la guerra», diu, «només en sé les històries que em contava mon pare, que va anar a Rússia, amb la Divisió Azul.

Va dur una foto vermellova, antiga. I jo li demanava que qui eren aquelles persones i ell em deia que eren els rojos. Jo sempre vaig creure que els russos eren d'aquell mateix color de la fotografia».

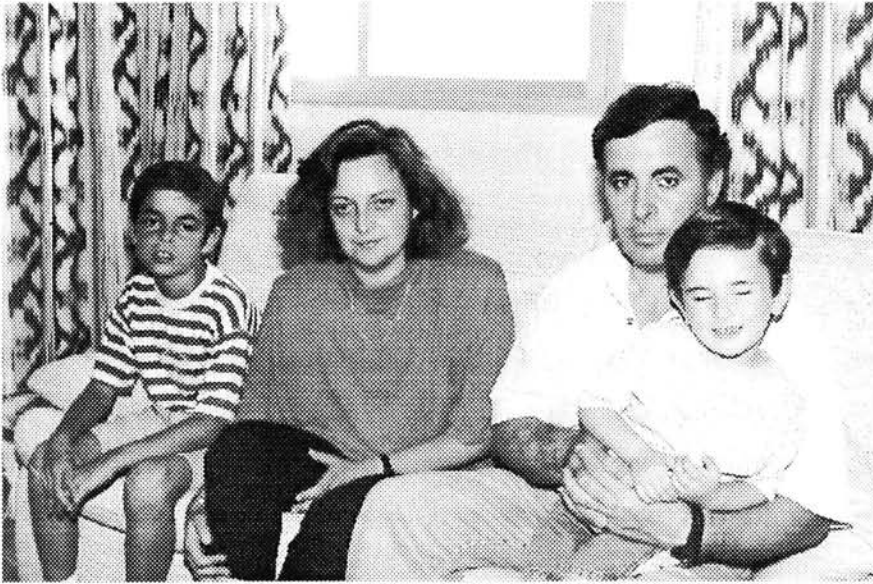
No sempre ha viscut a Mallorca i això li permet dir que a l'illa s'hi viu molt bé. Tothom té cotxe, els al.lots als 16 anys solen tenir velomotor, mentre que a Bilbao, on va viure cinc anys, hi ha molt d'atur. Una família sense cap membre a l'atur és una família privilegiada. Allà es viu a un ritme molt intens, molt viu, es fa molta vida de carrer, i la vida és molt dura... Aquí ha descobert el valor de poder ser a fora vila en cinc minuts, de nedar a platges netes...

Es viu bé a Artà, el ritme és una mica monòton, com a massa tranquil. Creu que els joves de 15 anys ara ho tenen més bé que quan els tenia ella, però també creu que ella va estar molt millor que no els seus pares.

Un fet que la va marcar va ser la mort de la mare, quan tenia 19 anys. Va haver de canviar la vida d'estudiant de magisteri, sense responsabilitats i plena d'il.lusions de futur, a dur el control de la casa i amb més escasses sortides...

Quan vivia a Bilbao rebia el Bellpuig: era una alegria immensa. Quan telefonava a caseva comentava coses que hi havia llegit, demanava... i a vegades resultava que son pare no en sabia res!

Caterina Lliteras Bernat

Del 19 de gener de 1960, també. Primogènita d'en Joan Lliteras Sard, de Sa Canova, i de Margalida Bernat Riera, Xareta. Avui mestra d'escola al col·legi Sant Salvador, casada amb Rafael Cruz, d'Almeria, mestre com ella. Tenen dos fills, Rafel i Joan, de vuit i tres anys. No sabia que hagués nascut el mateix mes que ho feia Bellpuig.

«Canvis? Moltíssims, en tots els sentits: tecnològics, socials... de ritme de vida. El sentit de la família ha mudat molt, tothom va més de pressa i gairebé no hi ha temps

de viure la família. La feina menja massa, i fer-ne a fora de casa s'afegeix a la de la casa, que també has de fer. Tot això minva el temps que voldries dedicar a la família. I no podem deixar de fer feina a fora!».

Considera que la seva generació no ha viscut una època difícil. Quan ella va acabar, diu, va poder trobar feina amb una certa facilitat, mentre que ara és més difícil. «Per altra part hem tengut possibilitats d'estudis. No tantes com els al.lots d'ara, però moltes més que no els

d'abans de nosaltres».

Troba que el benestar és general, més o menys. Tampoc no recorda l'arribada dels turistes, per a ella sempre hi han estat. En canvi recorda el fenomen de la immigració, «aquelles ninetes de la meua edat que parlaven distint». Sempre ha viscut a Artà, però coneix bé Almeria perquè el seu home ho és i hi viatgen sovint. Són societats distintes, en general més endarrerits, considera. «I la influència del turisme ens ha fet avançar molt». Aquí es viu més bé, clarament, sense discussió. Quan és a Almeria i no veu arbres, en un paratge gairebé desert, sense la mar... només frissa de tornar. En canvi el seu home aquí se sent com a tancat dins l'illa.

Creu que a Artà hi fa bon viure. Els canvis històrics els ha viscuts de manera normal.

«La vida per als meus fills? Idò... una mica malament. Tenen tendència a no esforçar-se, no tenen el sentit de la dificultat per aconseguir les coses. Crec que els serà més difícil que no a la meua generació obrir-se camí a la vida. La crisi, l'atur... t'ho fa veure una mica malament». Però és optimista, i reconeix que ella, a l'edat d'ara dels seus fills, tampoc no tenia massa sentit del que costaven les coses. No creu que hi hagi motius per sentir-se derrotats davant el futur, però caldrà esforçar-se.

Josep Bernat i Maria Palou Sansó

Es varen casar dia 5 de gener de 1.960. Era dissabte, i aquell dia sortia per primera vegada Bellpuig. Aleshores tenien 32 i 28 anys, respectivament. La parella ha tengut

un fill, en Joan, casat amb Margalida Perelló, que els han donat un netet, en Josep.

A Can Pep ja tenien l'esparteria i anaven

de palmito. L'any 60 ja era el principi del declivi, però encara dins la plena «pensa que fèiem vetlada de tanta feina que hi havia». Treballaven per a un majorista que es deia ROLLI, i també distribuïen directament a souvenirs, que eren pràcticament les úniques tendes que aleshores es dedicaven al turisme que ja començava a prendre força. El seu fill Joan va néixer el 62 i als 2 o 3 anys se n'adonaren que era al·lèrgic a l'acetona i això els va empènyer a deixar el palmito, que a més començava a perdre demanda. Per altra part els vells els deixaren la botiga.

Na Maria de fadrina era brodadora, i a més feia les feines de la casa. De casada, va començar a dedicar-se al palmito i, després, a l'esparteria i a la casa.

Consideren que el canvi a Mallorca l'ha produït el turisme que ha arribat a ser el motor de tota l'economia. La gent d'abans no gastava, mentre que ara sí i tothom té de tot, i per poc que pugui, bo. Altre temps el dia de l'àngel era un dia

especialíssim, perquè feien una caixa única en tot l'any. Avui, tot està més repartit.

També hi ha hagut canvis importants de costums. A la botiga primer només tancaven els diumenges capvespres. Després, quan tancaren els diumenges matins, els pagesos es queixaven perquè els vilatans feien massa doblers. Després també es queixaren quan tancaren els dissabtes capvespres...

I amb el festeig... ells festejaren vuit anys. «Una panxada!», s'exclama na Maria. «No, va ser bona» assegura en Pep. Ell va demanar entrada, com era llei aleshores. «Tot això del divorci ho trob

molt ben fet, però planc els fills, si en tenen», diu na Maria. En Pep recorda que «tanta llibertat no existia primer. Quan festejàvem no podíem anar enlloc tot sols. Jo la veig molt bé a l'evolució que hi ha hagut, sobretot per la llibertat que ha guanyat la dona».

«Enyorar?... i no. Recordam aquells temps, per exemple aquelles vetlades d'estiu, a la fresca... però no enyoram». «No teníem ràdio ni televisió, i llegíem molt: Hugo, Salgari... Ja hi havia cine, i sonor. El Cañaveral, Sa Pista, el Principal, després l'Oasis».

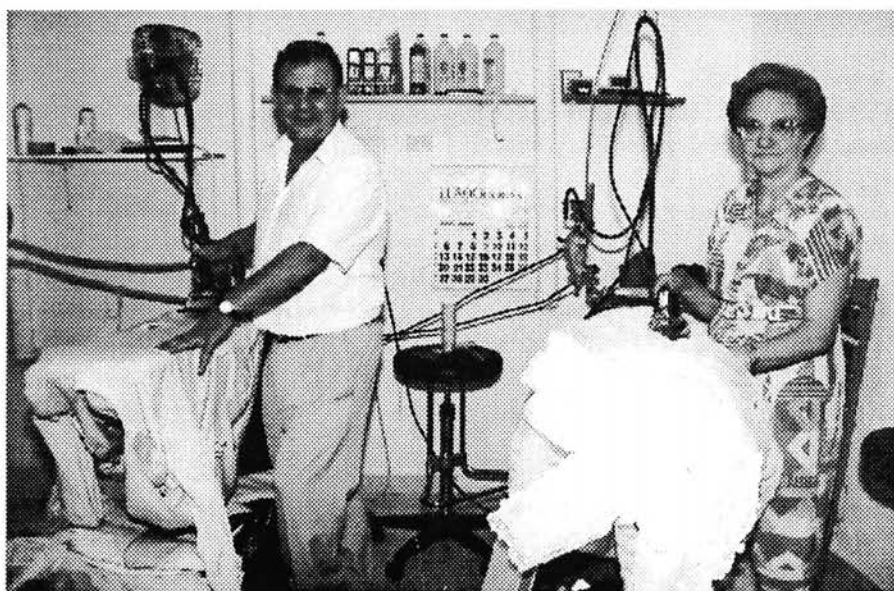
En Pep recorda el principi de la guerra però sobretot les bombes de Can Mojà.

Se'n recorda molt bé, de les bombes. Na Maria no recorda el principi de la guerra, però sí les conseqüències. Recorda que acompanyava sa mare a visitar son pare, empresonat a Can Mir [avui Sala Augusta, a Palma]. «Era molt trist, allò. Molts. Eren temps difícils.

El canvi a la democràcia el consideren favorable. Hi ha més futur en tots els sentits.

Els han tengut èpoques dolentes, que s'obliden. Ara estan contents de la vida perquè ja estan en una edat que la consideren resolta. «Si la salut ens acompanya...»

Sebastià Galmés Carrió i Caterina Alzamora Bisbal

Els trobam a la tintoreria que tenen al carrer des Figueral. Es casaren dia 9 de gener de 1960, ell amb 27 anys i ella amb 25. Han tengut tres fills, en Sebastià, en Toni i en Tomeu. El major té 32 anys, és casat amb Maria Francisca Alba i tenen una nina de 2 anys, Maria Alexandra. En Toni té 28 anys i és casat amb Maria Estarellas i són pares d'en Toni, de sis anys, i d'en Xavier, d'un i mig. En Tomeu, de 20 anys, és fadri.

Quan es casaren feia dos anys que en Sebastià feia de tintorer. N'havia après a Lluçmajor, durant mig any. Abans feia de picapedrer. Com se li degué ocórrer posar un negoci que, en aquell moment, era tant rar? «Idò mira, en venia un de Manacor a recollir feina i se n'enduia molta. Jo vaig pensar que aquell negoci era nou i tenia futur. Ho vaig consultar amb en Miquel Corona, que va ser qui em va posar en contacte amb uns coneguts seus de Lluçmajor. I així va ser». La seva dona

treballava l'obra de pauma a Can Maia i quan es va casar ja va entrar a la tintoreria. Sempre ha estat un negoci familiar, que han duit amb els respectius germans, n'Antònia Galmés i en Francesc Alzamora.

No els ha anat malament. Tot d'una es dirigien al públic d'Artà, però aviat varen obrir una sucursal a Capdepera, després una a Cala Ratjada i, finalment, hi compraren un local. Fan molta feina de turistes.

«D'enginyar-me a rentar en sec fora màquina he passat a tenir deu màquines. M'he vist a tot perquè vaig començar molt a la bona de Déu», diu en Sebastià. Na Catalina ho confirma «Durant sis o set anys en aixecàvem abans de les cinc del matí, i fèiem feina fins a les onze de la nit. Un negoci familiar és a força de no plànyer-hi hores».

Com ha canviat la societat? Ho expliquen amb un exemple. «Abans ens

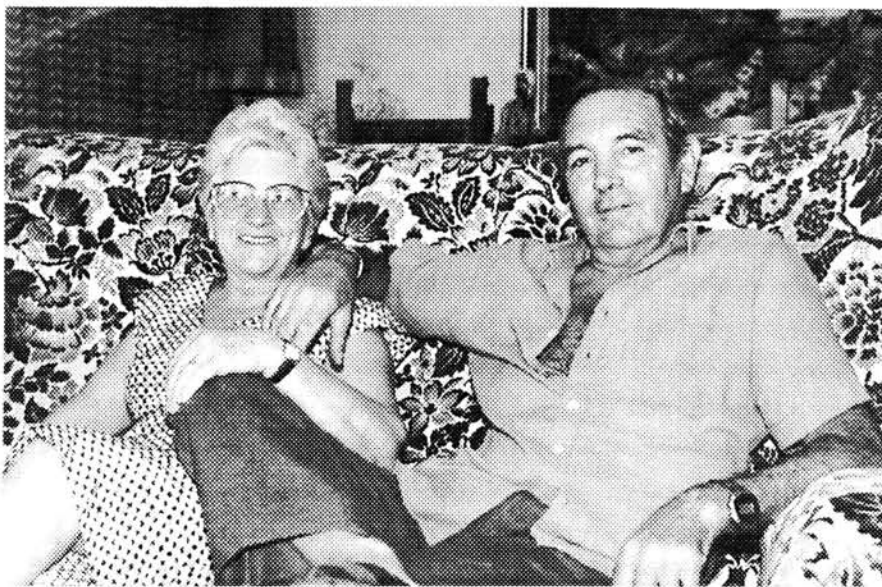
passàvem els dissabtes planxant roba de llista, el 80% o 90% de peces ho eren. Ara devem planxar uns pantalons de llista en tot un mes».

Els joves d'avui pareix que no estan preparats però amb els seus fills comproven que se'n surten. S'espavilen i s'enginyen a viure millor que ells. «La nostra generació no ha tengut temps de disfrutar de la vida, ni n'hem sabut. En canvi els fills ja s'ho plantegen d'una altra manera.

De la democràcia no en poden dir moltes coses, perquè mai no han estat polítics. Na Catalina, però, li agrada i l'assimila a la modernització «A mi m'agrada així com va ara, aquests canvis...» No recorden la guerra, perquè eren molt menuts quan va començar, però coses de després, sí. En Sebastià no ho volia contar i només davant la nostra insistència hi consent. «Quan va començar la guerra jo tenia tres anys i no me'n record de res, però quan en tenia vuit o nou... a una finca que dúiem hi havia dos homes que estaven amagats dins un pou. Sortien a fora, però només que sentissin una mica de fressa, s'amagaven tot d'una per endins, i no necessitaven corda per baixar. Es tapaven amb dos canyissos. A mi m'havien sermonat bé que, m'ho demanàs qui m'ho demanàs, jo no havia vist mai ningú. I venien homes amb un cotxe i escopetes, i em demanàvem si havia vist cap home, i jo sempre vaig dir que no». No ho volia contar, i només ha consentit a dir-ho si no anomenàvem peces.

«Si enyoram res? No, res. Hem viscut bé, però no hem aprofitat les ocasions. Mai no hem tengut vacances. Viatges? Un pic a Eivissa i un altre a Lourdes», però na Catalina ho té clar: «Dins mig any ens podrem jubilar i després ens ho agafarem millor, tranquils, a la Colònia...»

Antoni Femenías Lliteras i Maria Villalonga Garau

Es casaren dia 4 de gener de 1960 quan tenien, cada un, 28 anys. Tenen tres fills. Na Maria Teresa, és l'única casada amb un artanenc, en Jaume Femenías, i tenen un nin de 4 anys, en Jaumet. En Jaume, que ja té 31 anys, és el segon. Viu amb Sebastiana Mestre, filla d'artanencs, i tenen un fill, en Toniet, de 2 anys. Finalment en Joan Antoni, que té 21 anys, i que viu amb Michaela Bruns, una al.lota alemanya. Tots viuen a Cala Rajada, però na Maria Teresa és mestra d'escola al col.légi Sant Salvador.

En Toni tota la vida ha estat mecànic, des dels 14 anys en què començà a Can Terres i després a Can Gil, després de la mort de mestre Pere.

Na Maria es dedicava al palmito i després a jornal. «Ho hem passat malament, hem hagut de lluitar molt, sort que sempre hem tengut dinar a taula, però els primers anys a Cala Rajada, devers el 1962, havíem de fer de tot: arreplegàvem botelles de xampany per vendre-les. Rentava la roba als camarerets del Clumba, a 12 pts l'hora, i feia dinar per a picapedrers que venien d'Artà, a 200 pts. cada setmana, entre tots cinc!. Mai no ho havia contat a ningú, i els al.lots ni tan sols ho creuen. Però havíem muntat el negoci i anàvem justíssims. A les vuit del matí cridava els al.lots i jo ja havia anat a emblanquinat un cuarto. I encara en faig, de feina. No m'he sabut aturar».

El turisme ha estat el canvi més gros en els darrers anys de Mallorca i ells han tengut la sort de coincidir-hi en els bons temps. «Començarem el negoci de lloguer amb bicicletes velles que repararem, i vuit Lambrettas 125, del model més antic,

davall una uralita i poc a poc...»

Canvis de costums? Ja ho crec, diuen. Només ho hem d'insinuar perquè no sabíem si... però na Maria parteix a explicar-ho: «Festejàvem i ell ja anava d'estrangeres per Canyamel. Les primeres dones que venguéren en biquini a Artà anaren a Can Pep Pentelí i demanàven pen Toni Figuereta, bé, deien Antonio Femenías. Va ser gros!». «Era francesa i li deien Dominique», aclareix en Toni. I què tenien les estrangeres? «Eren una altra classe de dones. Anaven més destapades i, ben clar, pareixien millors. Què vols que et digui? Tot els jovent ens miraven, a la platja, a la verbena de Capdepera...» Na Maria interromp «Va ser blau! La s'emmenà a la verbena de

Capdepera! L'endemà matí a les set ja m'ho havien vengut a contar!». «En vols de morros i mala cara... Passàrem vetlades sense dir ni una paraula!» recorda en Toni.

A ca na Maria eren vuit germans. A la postguerra. «Molta misèria. Mon pare arribava el primer i es rentava dins un ribell. Dos o tres germans havien d'usar la mateixa aigua, i s'eixugaven tots amb el mateix cànnyom de tela de sac».

Na Maria, de la guerra, només recorda el bombardeig de Son Servera «Jo vaig pujar a dalt a guaitar a la finestra i, al aire, vaig veure la Mare de Déu de Sant Salvador. No vaig ser l'única que la vaig veure aquell dia. N'estic ben convençuda, i ha estat l'única vegada. Vaig cridar i els que pujaren no la veren...»

Fa devers dos anys que s'han jubilat. «Ell s'ho passa molt bé, ningú l'empeny... Jo segueix fent feina, com que no sé estar aturada...». «O guarda els netets», diu en Toni.

«També anam a ballar a la 3ª edat, més ella que no jo» I és que en Toni no es queixa, sempre ha procurat trobar entreniments. Els primers deu anys a Cala Rajada es va esclavitzar molt, diu, però després va procurar deixar temps per a la distracció. Na Maria reconeix que «Si hem tengut una ocasió d'una festa, l'hem aprofitada...»

Quina comparació farien amb la vida dels seus fills? «Què vol dir! estan trenta vegades millor. Ells només recorden el benestar i creuen que sempre ha estat així».

Josep Pomar Carrió i Maria Àngela Sancho Pons

També es casaren dia 4 de gener, a l'edat de 26 anys. Són pares de tres filles. Na Maria Àngela, casada a Artà amb Peter Strunk, són pares d'en Marc i en Robert, de 4 i 1 anys respectivament. Na Maria Antònia és casada a Menorca i fa un mes va tenir el primogènit, en Santi. La petita, na Pilar, té 29 anys i també és casada. És mare de na Neus, de 2 anys, i d'en Lluís, de dos mesos.

En Pep va començar de ferrer amb el seu oncle Joan Cama. Però havia estudiat el batxiller elemental: els tres primers cursos a Cas Frares i després a ciutat. Per això es va encaminar cap a Palma i als 15 anys va començar a treballar d'administratiu a Lactel, una empresa

lletera de don Joan Gili, senyor d'Es Rafalet. Després passà a l'hotel Mar Azul, al passeig marítim de Palma. Després mudà d'empresa, i passà a Let Crem i a Ferrer Pons. Finalment a Aglomerats Mallorca, que és on treballa ara. A Palma, aleshores, hi havia més oportunitats.

Na Maria Àngela de fadrina era brodadora de punt mallorquí al taller de na Margalida Coll, a l'escalonada de l'església. Després va fer jerseis en el Colmado dels seus oncles Jordi i Margalida. Quan es va casar, se n'anà a viure a Palma i com que aviat varen tenir les tres filles... «Jo tenia un bon quefer. Primer les mares guardaven els fills».

«Artà? És un dels pobles que ha

prosperat, amb molta més cultura que quan ens n'anàrem», diu na Maria Àngela. «Sempre ens ha cridat, Artà», diu en Pep. De casats sempre han viscut a Palma i s'hi han integrat, però vénen amb freqüència, sobretot a veure els vells i, ara, amb la filla major i els netets...

Ell no recorda res de la guerra, en canvi na Maria Àngela, «Com si ho ves ara. Entrava mun pare i ens feia fer via perquè hi havia bombardeig. Mu mare ens agafava i corriem cap al celler de Na Batlessa...»

El turisme ha estat el causant dels grans canvis. Na Maria Àngela recorda que per venir de Palma prenien en tren els dissabte a vespre i se'n tornaven el diumenge capvespre». «Fins que poguérem comprar un Fiat Balilla, i així poguérem venir amb les nines», record en Pep.

Ell ha vist l'evolució del turisme. «El Costa Azul era inicialment un xalet que convertiren en habitacions. Després hi feren tres o quatre successives remodelacions i ampliacions. Els clients reservaven directes... No com ara que ho dominen tot els grans majoristes.

Les seves tres filles tenen, totes, estudis universitaris i ells consideren que això és mostra de les oportunitats de ciutat i del canvi que es pot anar produint,

precisament perquè la proporció de persones amb estudis és més gran.

En canvi «Lo dels néts ho veig més difícil, així com va el món. Els problemes per trobar feina, sobretot. Primer, estudiar una carrera o aprendre una professió era una seguretat que ara no existeix. Nosaltres som pessimistes de cara al futur que espera als nostres néts, però suposam que és per l'edat que tenim. Els seus pares són més optimistes», reconeixen.

Ja han començat a pensar en la jubilació

i segurament no esperaran als 65 anys. «Un balanç? Ni podem dir que ens ha anat malament ni massa bé. No hem tengut dificultats grosses, ni soscaires. Gràcies a Déu hem tengut salut, que és més important».

Han viatjat a l'estranger i sempre han arribat a la mateixa conclusió: que a Mallorca s'hi viu molt bé. Na Maria Àngela sempre ha tengut la mateixa alegria, diu, quan se n'anava que quan tornava.

Selecció de noticiari, 500 números

Climet Obrador
Guillem Bisquera
Antoni Esteva

5 gener 1960.-

Aproximació al 2n premi de la Loteria de Nadal que repartí unes 500.000 pts.

5 febrer 1960.-

Primeres misses dels Mns. P. Nicolau Pons Llinás, S.J. i P. Joan Fernández Cursach, T.O.R. Fred i neu per la festa de Sant Antoni Abad amb 134 cavalls a la cavalcada.

5 març 1960.-

Tala d'arbres de la recta des Molinet. Es presenta el presupost del campanar de La Colònia que puja a 200.000 pts. Col.locació de canonada d'aigua potable.

5 abril 1960.-

Accident aeri prop de la Colònia on hi moren els dos pilots d'una avioneta militar, tinents d'aviació. Es jubila «l'amo en Joan Carter».

5 maig 1960.-

Tornen venir els arqueòlegs Srs. Giovanni Lilliu i Franco Biancafiore per continuar les excavacions a «Ses Païsses». Els germans Bartomeu i Sebastià Sastre aconsegueixen llurs premis en ciclisme.

5 juny 1960.-

Entre d'altres objectes es troba un casc de bronze a «Ses Païsses». Millores en la desviació pels afores del poble cap a Capdepera. Són insuficients els mitjans

de transport per dur gent a Palma en motiu de la visita de Franco a l'illa.

5 juliol 1960.-

Nova il·luminació de la parròquia en una primera fase amb un cost de 8.400 pts. Concert de la banda de música per recaptar diners per als uniformes.

5 agost 1960.-

Homenatge al carter jubilat D. Joan Alzamora Juan. Va fer la presentació el P. Rafel Ginard Bauzá.

5 setembre 1960.-

S'ha acabada la desviació de la carretera Palma-Capdepera. Rafel Piris se'n torna a Granada per reincorporar-se al seu equip.

5 octubre 1960.-

Són asfaltats uns 19 carrers. La Banda té 25 músics i n'és el director D. Miquel Fuster Picó.

5 novembre 1960.-

Des de l'1 es fa recollida de cartes els matins, migdies i capvespres.

5 desembre 1960.-

Queixa general per la inutilitat del repetidor de TV instal·lat a Alfàbia.

5 gener 1961.-

Primer aniversari de la revista **Bellpuig**. No ha tocat res del sorteig de la Loteria de Nadal.

5 febrer 1961.-

Gran manifestació artistico-musical amb: Concerts de la Banda de música a Palma i Artà, concert del novell grup «Jartan Rock» i representació de «Pastores a Betlem».

5 març 1961.-

Surt a la platja de Canyamel un cetaci d'uns 5 metres de longitud. Es beneeixen les escoles de la Caritat. Es projecte en el teatre Principal «Los diez mandamientos».

5 abril 1961.-

Toca el segon premi de la Loteria Nacional. Per primera vegada, cine a la Colònia.

5 maig 1961.-

Èxit de l'«Agrupación Artística Artanense» per la representació d'«Aigua de pluja» en el teatre de la Joventut Seràfica. Nomenament de D. Joan Cantó Planisi com a batlle interí de la Colònia.

5 juny 1961.-

Mor a la Colònia Sor Angela del Rosari Vich Salom, una de les fundadores del convent (1922). Es comença a asfaltar la carretera de la Colònia. S'inaugura la temporada ciclista al velòdrom de Sa Pista on hi debuta l'artanenc Antoni Sastre.

5 juliol 1961.-

La dona del Cap d'Estat, Da. Carmen Polo, visita el nostre poble. Darrers retocs al campanar de La Colònia.

5 agost 1961.-

Ès inaugurat el «Parador-Bar Es Molí» a l'antic Molí d'en Corona, a l'entrada del poble. Gran animació al velòdrom on Sebastià Sastre es proclama campió d'Espanya de Fondo en pista d'aficionats.

5 octubre 1961.-

El superior del convent, P. Damià Nicolau, és nomenat Superior-Encarregat de les Parròquies que la T.O.R. ha de regentar en el Perú. En el seu lloc és designat el P. Baltasar Cloquell.

5 novembre 1961.-

Es fa un gran comiat al P. Damià Nicolau. En la construcció del campanar de la Colònia hi ha un dèficit de 19.465 pts.

5 desembre 1961.-

La Casa-Museu del Fr. Junípero Serra de Petra i dins la seva galeria de mallorquins il·lustres, s'hi acull un quadre del nostre P. Antoni Llinàs, oli realitzat per Gabriel Esteva Ferragut.

8 gener 1962.-

Jeroni Fito Cantó celebrà la seva primera missa el 26 de desembre.

8 febre 1962.-

Surt al carrer el llibre «Homenatge a Joan Alzamora Juan» del P. Rafel Ginard Bauzà.

8 març 1962.-

Ès caçat un «boxí» per D. Bartomeu Galmés Carrió que es cedit al Museu per a la Secció d'Història Natural. S'han iniciat les obres de reforma del Centre Social. A la Colònia el Sr. Zaforteza, arquitecte, ha acabat l'estudi per a la conducció d'aigües des de la font de «Sa Jonquera».

8 abril 1962.-

Es presenta la nova confraria «Juventud Seràfica» impulsada pel nou superior P. Baltasar Cloquell. L'escriptor Torcuato Luca de Tena visità el poble i comprà a «La Industrial Balear» i a les «Indústries palmito». El passat 13 de març hi va haver a la Colònia un gran temporal. L'aigua arribà fins als jardins de les cases de primera fila.

8 maig 1962.-

Magdalena Florit Gelabert fou nomenada «Miss Artà 1962» i en el concurs de «Miss Balears» fou distingida

com a primera Dama d'Honor. El local «Alquimoto» obri les seves portes a Cala Rajada regentat pels artanencs Jaume Sureda i Antoni Femenies.

8 juny 1962.-

Es constitueix l'Associació de veïns i residents de la Colònia de Sant Pere. Artà participa amb una carrossa a la desfílada de les Festes de Primavera de Palma.

8 juliol 1962.-

Guardonat en el II Concurs de Primavera de Palma el jove seminarista de la Sapiència Sebastià Mesquida amb un accèssit per les seves primeres manifestacions literàries.

5 agost 1962.-

El dia de Sant Jaume es va beneir el nou Saló Social (Bar Centro). Dia 19 d'agost es va beneir el recent acabat campanar de la Colònia.

8 setembre 1962.-

El 21 d'agost fou inaugurada la nova gasolinera a la carretera de Palma propietat de D. Joan Amorós que fou beneïda pel P. Antoni Mòjer, T.O.R.

8 octubre 1962.-

Comença el Concili Ecumènic Vaticà II. Celebren les seves noces d'or de sacerdoti don Josep Sancho de la Jordana i el P. Antoni Mòjer, T.O.R. Es contrueix el pont de «Ses hortes».

8 novembre 1962.-

A nivell parroquial es suprimeixen les classes dels funerals i enterraments i es nomena una comissió de seglars per dur l'economia. Joan Fuster troba una gírgola de card de 820 grams.

8 desembre 1962.-

La impremta «La Actividad» estrena una Minerva automàtica. Noves urbanitzacions a la Colònia: Artanovo a Betlem, Punta llarga i S'Estanyol.

8 gener 1963.-

Serafi Guiscafré és nomenat Soci d'honor del Club R. de Ajedrez.

8 febrer 1963.-

Es celebra a Sant Salvador un homenatge pòstum a «Gori de Sant Salvador». El seminarista Sebastià Mesquida Sureda guanya el Premi «Ciutat de Palma» 1963 amb el treball «Ramón Lull, valor intemporal». El P. Bernat Nebot ha estat guardonat per la Universitat Gregoriana de Roma amb la medalla d'or.

8 març 1963.-

Cobreix la vacant de saig D. Jaume Bisqueria Ferragut.

8 abril 1963.-

Visita del P. Martín Díaz Rodríguez, capellà de Hinojosa del Valle (Extremadura) als seus feligresos que ara habiten entre nosaltres.

8 maig 1963.-

Dia 15 d'abril en el Santuari de Sant Salvador es va retre un Homenatge a D. Rafel Blanes Tolosa.

8 juny 1963.-

Mor el papa Joan XXIII. Comencen les obres de la urbanització Montfarrutx.

8 juliol 1963.-

Pau VI és elegit nou papa. El colonier D. Jeroni Cantó Servera treu el títol de Mestre Nacional. Comencen a aparèixer els primers incendis forestals.

8 agost 1963.-

La collita d'albercocs es deixa perdre a causa de la pujada dels jornals i la baixada dels preus de l'albercoc.

8 setembre 1963.-

Exposició d'obres fetes de llatra per enviar a les missions de Bombay.

8 octubre 1963.-

Es roden a Artà unes escenes de la pel·lícula «La mujer de paja» i per tal motiu ve la famosa artista italiana Gina Lollobrigida.

8 novembre 1963.-

S'inicia la campanya d'alfabetització amb 21 alumnes inscrits, al capdevant de la qual hi ha el mestre D. Antoni Sureda Sancho. S'ha iniciat l'asfaltatge de la carretera que uneix Artà amb el Port d'Alcúdia.

8 desembre 1963.-

Es fa donació al poble de La Colònia per part de la Falange i la família Roca del solar de devora l'església per contruir-hi un Centre Social.

8 gener 1964.-

El dissabte de Reis fou inaugurada la Clínica dental del facultatiu D. Julio Llaneras Carrió. A La Colònia és reoberta la residència Buenavista.

8 febrer 1964.-

Gran èxit de la representació de «Els reis». Monsenyor Damià Nicolau, Prelat Nulius d'Huamachuco, després d'haver assistit al Concili Vaticà II ve a Artà per donar dues conferències: una sobre les Missions del Perú i l'altra sobre el Concili. Dos bohemis arriben a Artà en camell. Es presenten els plànols a la Colònia per construir el Centre Social i es comença a netejar el solar i a fer els fonaments.

8 març 1964.-

Ràdio Nacional mencionà el nom d'Artà a causa d'una carabassera que donà 800 kgs. de fruit. Es fa encara la pregunta: quan es veurà bé la TV?

8 abril 1964.-

Torna venir Mn. Martín Díaz, capellà d'Hinojosa del Valle. S'asfalta la carretera d'Alcúdia i ja s'ha sobrepassat el creuer de la Colònia.

8 maig 1964.-

Millores a Sa Bassa den Fesol amb la construcció d'una nova dàrsena. A la fi arriba amb bon senyal la TV.

8 juny 1964.-

De bell nou torna el professor Lilliu a prosseguir les excavacions a «Ses Païsses». El velòdrom d'Artà és enderrocat.

8 juliol 1964.-

«Boom» turístic: Artà queda «buit» a causa de la gran quantitat de gent que fa feina de cara al turista. Es parla de les urbanitzacions d'Aubarca i de Betlem.

5 agost 1964.-

La llarga sequera d'estiu provoca una pujada de la fruita. S'inaugura el nou Centre Social de la Colònia. Apertura d'una nova fàbrica de ciment a Son Not.

8 setembre 1964.-

Queixa general del mal olor de sa síquia. Els cines tornen obrir les seves portes després de les vacances d'estiu.

8 octubre 1964.-

Necessitats del poble vistes pel tinent de batle D. Antoni Gili: falten 200.000 l diaris d'aigua, electrificació del pou de S'hort d'Es Bril, nou enllumenat públic, acabar d'asfaltar els carrers, perfeccionament dels altaveus públics, electrificar la Colònia, construcció del passeig marítim, elevar el nivell cultural, eliminar l'analfabetització, escorxador municipal amb càmara frigorífica, uns abocadors de fems públics...

8 novembre 1964.-

Enregistrament per T.V.E. de la darrera «crida» del saig. S'instal·len els altaveus al campanar de la parròquia. Gran remolí de vent a la Colònia que causa grans destrosses.

8 desembre 1964.-

Maniobres militars en el nostre municipi. Primera televisió a la Colònia al Centre Social instal·lada per la Casa Sastre d'Inca.

8 gener 1965.-

Es parla de la desaparició del tren de mercaderies. Descarrilament del tren Palma-Artà en el darrer tram Son Servera-Artà en el qual el nin Manuel Llaneras i D. Antoni Gutiérrez foren els ferits més greus. La banda de música s'emancipa quasi totalment de la tutela municipal.

8 febrer 1965.-

A l'Ajuntament segueix exposada la maqueta d'una nova urbanització a Cala Estreta, Mitjana i Torta dedicada al turisme, sacrificant la seva bellesa natural. Noces d'or dels matrimonis Bartomeu Bisbal-Margalida Orell a la Colònia i Miquel Roca Castell-Isabel Alzina Ferrer, pastissers. Es comencen a celebrar les misses de cara al públic i en mallorquí.

8 març 1965.-

Mor la donada Na Margalida de Sant Salvador. Nou traçat de la carretera del Racó per arribar a les cales.

8 abril 1965.-

Segons els cens d'aquest any a Artà hi ha 72 cotxes i 761 motos.

8 maig 1965.-

Es nomenat bisbe de Mallorca D. Rafael Alvarez Lara. Un fort temporal destrueix el mur de refugi de la Bassa den Fesol.

8 juny 1965.-

Ses Pesqueres perd terreny a causa de la nova carretera que du a sa Duaia però guanya en façana. S'ha firmat el contrate amb GESA per a l'electrificació de la Colònia. Els habitants d'Artà aquest any són 5.525.

5 agost 1965.-

Crisi en el **Bellpuig**? Des de l'Editorial es demana ajuda a possibles col.laboradors perquè la revista segueixi endavant. El traçat de la nova carretera a la Duaia té un pressupost de 16 milions. Es fa el traçat de la carretera de sa Bassa den Fesol al Torrent del Barranc.

8 setembre 1965.-

S'asfalta la costa de Sant Salvador. Per les verbenes vengué el popular cantant «Mochi».

8 octubre 1965.-

S'acaba l'asfaltatge de la carretera que puja a Sant Salvador. A la Colònia segueixen a bon ritme les obres per a la restauració del mur caigut al mollet com també la construcció del paseig marítim.

8 novembre 1965.-

Bellpuig deixa la impremta La Actividad per ser imprès a partir d'ara a la impremta palmesana La Politécnica. Dona Dolors Sureda de Alcover arriba a centenària. «La mujer más fuerte del mundo» actua a Ses Pesqueres.

8 desembre 1965.-

Es comencen a instal.lar els pals que han de dur l'electricitat a la Colònia.

8 gener 1966.-

El P. Muntaner se'n va al Perú. Acord per part de l'Ajuntament de deixar l'enllumenat públic encès tota la nit. Primera edificació a la zona residencial de Betlem.

8 febrer 1966.-

Els Reis sense covalcada i Sant Antoni passat per aigua. Augmenta la instal.lació de televisors.

8 març 1966.-

Nou equip d'altaveus a la Parròquia. El conjunt King Combo Five grava el seu primer disc. L'electricitat arriba a sa Font de la Vila. Es celebra la III Exposició col.lectiva d'arts plàstiques.

8 abril 1966.-

Colflori de 20 k propietat de Joan Servera Flaquer. Quasi totes les cases de la Colònia ja tenen la instal.lació elèctrica posada tot i que manquen tres km perquè la línia arribi al poble.

8 maig 1966.-

Mn. Llorenç Lliteras celebra les seves noces d'or sacerdotals. Obri les portes a Artà una sucursal del Banesto. Actuació dels «Cuatro de Asís» en el C.R. de Ajedrez.

8 juny 1966.-

Unes 2.000 persones de les distintes congregacions franciscanes de la T.O.R. de Mallorca celebren una diada de germanor a Artà.

8 juliol 1966.-

Dia 17 s'inaugura l'electricitat a la Colònia. Hi va haver festa gran.

5 agost 1966.-

Jaume Sancho Gili és ordenat sacerdot.

8 setembre 1966.-

Cessa voluntariament la Mestre Nacional Srta. Victòria Andreu Juan. També ens deixa el vicari Mn. D. Bartomeu Forteza.

Octubre-novembre 1966.-

Es projecten les pel.lícules del P. Peyton en motiu de la «Cruzada del Rosario».

Desembre 1966.-

S'anuncia la liquidació total per tancament de la tenda «Tejidos Pons».

Gener 1967.-

9 foguerons en el carrer Ciutat per la festa de Sant Antoni. És encès l'enllumenat públic a la Colònia.

Febrer 1967.-

Posada al dia dels nous carnets del D.N.I. Presa de possessió dels nous edils

elegits pels tres terços legals: Caps de família, Sindicat i Corporacions. És guardonat en els «Premios Ciudad de Palma» el P. Rafel Ginard Bauçà pel seu Cançoner Popular de Mallorca.

Març 1967.-

És convocat el primer Curset de Mallorquí organitzat per l'Obra Cultural Balear. L'entusiasme és gran i l'impartirà D. Gabriel Barceló, professor del col.legi de 2a Ensenyança Ramon Llull de Manacor.

Abril 1967.-

Mor Sor Magdalena de Can Morey als 63 anys.

Maig 1967.-

Queden establerts els 8 cursos d'Ensenyança Primària obligatoris i imprescindibles per poder aconseguir el Certificat d'Estudis Primaris. És restaurada la Torre de Canyamel dins de la qual s'hi instal.larà un museu d'utensilis de la pagesia.

Juny 1967.-

«Los Amigos de los Castillos» presenten el pla de restauració de la murada de Sant Salvador. Es funda el Club Llevant. Nou metge, Dr. D. José Luis Martínez Duarte. Surt la nova urbanització de Na Caragol. Es fa permanent la reserva del Santíssim a l'Església. És nomenat vicari d'Artà l'artanenc Jaume Sancho Gili.

Agost 1967.-

Un incendi calcina 3.500 pins de les possessions de Son Sureda, Can Canals i Na Carro. Celebra la seva primera missa Mn. Sebastià Mesquida Sureda. Promogut pel Club Llevant, fa un recital Antoni Parera a Ses Josefines.

Setembre-October 1967.-

S'inicia la campanya per a la restauració de les murades de Sant Salvador amb un pressupost de 248.000 pts.

Novembre 1967.-

S'inaugura oficialment el Club Llevant amb seu a un local del Centre Social. És nomenat nou superior del convent el P. Joan Rullan. Mor Mn. Francesc Fuster i Fuster, don Paco, als 83 anys.

Desembre 1967.-

Visita canònica a les Germandats de Terciàries i terciàries d'Artà pel P. Jaume Tugores, T.O.R.

Gener 1968.-

«Chavales» nova publicació de la Congregació Mariana. Representació teatral del «Bosc de la senyora àvia» per la secció de teatre del Club Llevant.

Febrer 1968.-

Mor Mn. D. Josep Sancho de la Jordana i Sureda, D. Pep Jordana, a l'edat de 82 anys, fundador de la Congregació Mariana a Artà. Es funda el «Tele club» a la Colònia. La festa de sant Antoni Abat recobra importància.

Març 1968.-

És beneït i penjat un quadre, original de l'autor local Gabriel Esteve, de la Mare de Déu de Sant Salvador a l'Esglesieta. És predicada la Santa Missió.

Maig 1968.-

La seva Altesa Reial, la Infanta D. Maria Teresa de Borbón Parma visità, a més de les Coves, el Museu Regional d'Artà.

Juny 1968.-

El C.D. Artà es proclamà Campió del Grup A del Campionat de II Regional.

Juliol-Agost 1968.-

Després de 12 anys de regir la parròquia d'Artà i 8 al cap de la revista Bellpuig, de la qual va ser el fundador, cessa Mn. D. Mateu Galmés com a ecònom d'Artà. Benedicció i inauguració del «Teleclub» de la Colònia.

Setembre 1968.-

Se'n va a Alemanya per seguir els seus estudis el vicari i paisà Mn. Jaume Sancho Gili.

Octubre 1968.-

Agafa el timó de la Parròquia Don Joan Servera que venia de S'Alqueria Blanca. El Club Llevant compleix el seu primer aniversari. Es projecte la reforma de l'altar del Convent dels PP. Franciscans després d'aconseguir en pocs temps els diners del

pressupost que arriba a la suma de 30.655 pts. Ha estat nomenat com a cap d'Estació el Sr. Jaume.

Novembre-Desembre 1968.-

El grup de teatre del Club Llevant estrena al Teatre Principal «Ca'n Manlleu».

10 gener 1969.-

Després d'una remodelació el Cine OASIS torna obrir les seves portes. Es publica per primera vegada el «Boletín Informativo» del Club Llevant.

10 febrer 1969.-

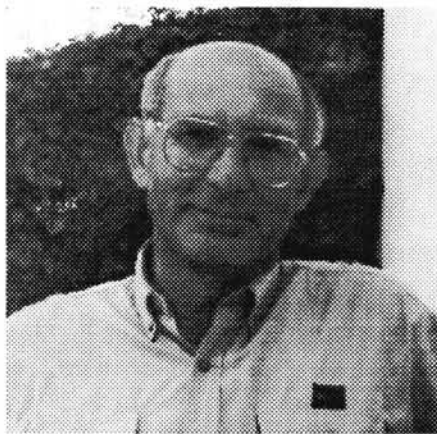
D. Antoni Femenias Lliteras, entrenador del C. D. Artà.

10 març 1969.-

No es podrà fer la consagració del nou altar del Convent en la data prevista perquè s'ha rompuda la pedra de damunt.

10 maig 1969.

S'enumeren de bell nou tots els portals dels carrers. És elevada a Parròquia la Vicaria In Capite de la Colònia.

Juliol-Agost 1969.

S'inicien les obres de restauració de les teulades de Sant Salvador. És nomenat vicari Mn. D. Gabriel Rosselló Rigo. Celebra la seva primera missa a la Colònia el novell Mn. Andreu Genovart Orell.

Setembre 1969.

El dia 28 és consagrat el nou altar del Convent i n'és Sant Francesc d'Assís el seu titular.

Novembre 1969.

Obri les seves portes el nou Col.legi municipal d'Ensenyança Mitja.

Desembre 1969.

Preocupació a la Colònia per la construcció del mur de contenció del mollet ja que pot afectar la platgeta de Sa Bassa den Fesol.

Gener 1970.

S'estrena part de la missa «Pau als homes». Molta festa per Sant Antoni, però sense argument.

Febrer 1970.

Les Germanes de la Caritat estrenen Seat 600 per atendre millor els malalts.

Març 1970.

Estrena per part del Club Llevant de «Siau ben vinguts».

Abril 1970.

Surt publicat el tercer volum del «Cançoner Popular de Mallorca». Es celebra el primer bateig comunitari.

Maig-Juny 1970.

És arreglat el tram de carretera entre Artà-Sant Llorenç. Es parla de la construcció del nou Institut.

Juliol-Agost 1970.

Primera missa del Mn. Joan Servera Terrassa. El Grup Falcons va fent feina amb els al.lots del poble organitzant una acampada. És inaugurat el Barbacoa Artà.

Setembre 1970.

El Grup Falcons proposa la retolació dels carrers en català i el Consistori ho accepta. El P. Joan Oliver substitueix el superior del Convent, Joan Rullan. També vénen els Frares llecs R. Terrassa i Fra Toni.

Octubre 1970.

S'inaugura la nova agència de transport Silva-Piris.

Gener 1971.

Voten per primera vegada les dones casades en les eleccions municipals. Estrena de «Els Odres» pel Club Llevant

i de «Els nirvis de sa madona» per la Joventut Seràfica. Es tira abaix el mur del mollet de la Colònia per fer la nova esollera

Febrer 1971.

Es restaurada la casa dels donats.

Març 1971.

D. Miquel Artigues cessa com a batle. El substitueix D. Miquel Pastor, president, que era, del Club Llevant. Cau el pont d'en Pentinat.

Abril 1971.

Nou president del Club Llevant: D. Jeroni Cantó.

Maig 1971.

Són beneïdes les noves obres de restauració de Sant Salvador. Es representa per primera vegada el «Davallament» en el recinte amurallat de

Sant Salvador. Es juga el primer partit de futbol femení.

Juny-Juliol 1971.

50 anys de ferrocarril. Mor «Mestre Miquel Aloy des llums». Recuperació de les festes de Sant Antoni de Pàdua gràcies a l'entusiasme del nou superior P. Joan Oliver.

Agost 1971.

S'inaugura per les festes el parc infantil en els pins des tren.

Setembre-October 1971.

Ens deixa Mn. Gabriel Rosselló per ser nomenat ecònom de Cas Concos. Mor el P. Jeroni Massanet, S.J. Els P.P. franciscans inauguren un parvulari.

Novembre 1971.

S'acaba l'asfaltament de la carretera a l'ermita.

Desembre 1971.

Representacions teatrals: «Es metge nou» per la J. Seràfica i «La casa de Bernarda Alba» pel Club Llevant.

Gener 1972.

Les Germanes de la Caritat estrenen nova capella.

Març 1972.

Es compra un nou cotxe Simca 1200 per traslladar els morts al cementiri.

Abril 1972.

Obri les seves portes de manera provisional la «Caja de Ahorros y Monte Piedad de las Baleares» als baixos del Centre Social. Es llegeix el primer Pregó

PREGÓ
DE SETMANA SANTA

Centenari de l'èndreda i llum
1842-1942

de Setmana Santa pel seu autor D. Josep Francesc Sureda i Blanes.

Maig 1972.

L'Ajuntament en ple aprova inicialment el pla d'urbanització de la finca Sa Canova.

Juny 1972.

Es troba al «Mustir vell» un as romà. Bones posicions en el tennis de taula dels jugadors del Club Llevant.

Juliol-Agost 1972.

Accidents mortals en menys d'una setmana. El primer va ser degut al volcament d'un tractor a la carretera d'Artà-Alcúdia on hi moriren Gabriel Tous i Gabriel Moll. També a la mateixa carretera hi varen trobar la mort D. Fernando Troya i el seu fill.

Setembre-October 1972.

Es inaugura la nova oficina de la Caja de Ahorros y Monte de Piedad de las Baleares en la P. Espanya num. 4

Novembre 1972.

Mor l'amo en Joan «es carter». És asfaltat el camí de Ses Corbaies.

Desembre de 1972.

Pere Ferrer Pujol inicia la maqueta per a un possible monument al P. Antoni Llinàs. Primer Curs de Catequesi infantil. Temporal en el Club Llevant?

Gener 1973.

Acord municipal per nomenar fill adoptiu d'Artà Herr Friedrich Brante, president de Ravenna. Jaume Morey Sureda, nou president del Club Llevant.

Febrer 1973.

Es presenta la maqueta del monument al P. A. Llinàs obra de Pere Ferrer Pujol.

Març 1973.

En Ple municipal s'acorda comprar els terrenys per ampliar el cementiri. El C. D. Artà ascendeix a II Regional. Un llamp pega a l'església de la Colònia i fa un forat al campanar a més d'altres destrosses.

Abril 1973.

Pedro Moll Amorós és designat com a delegat interí de «Sa Nostra».

Juny-Juliol 1973.

Es cedeix «es corral del Rei» a la Companyia telefònica per fer-hi la nova central de telèfons automàtics. Mor Joan Serra Bisquerra, darrer ex-combatent de Filipines.

Agost 1973.

Mor a Palma Mn. D. Llorenç Lliteres Lliteres

Setembre-October 1973.

Accident mortal de D. Lluçia Mestre, aglapit en la seva furgoneta per una automotor de tren en el creuer de la carretera de Ses Païsses. Reomors de la possibilitat de suprimir el tren entre Manacor i Artà. Incendis diversos: Son Fang, Ca'n Canals, Es Racó, Carrossa i Es Coll d'Artà.

Novembre 1973.

Mor Mn. D. Pedro Amorós. S'inaugura l'automatització dels telèfons. Artà estrena ambulància donada pel Grup

Ravenna i la C. d'Estalvis i M.P. 1.445 cotxes passaren per l'Avda. Ferrocarril entre les 7 i les 12 i 1.660 entre les 14 i les 20 h. en un dia de recompte.

Desembre 1973.

En la visita de l'Inspector en Cap de Segona Ensenyança es confirma la transformació del C.L.A. en un Centre habilitat de B.U.P.

Gener 1974.

Funeral pel president del Govern Almirante Carrero Blanco. Desfilen per Sant Antoni els personatges de les rondalles fetes per l'escultor Pere Pujol. Mor a Palma el P. Miquel Tous Gayà, Ministre Provincial de la T.O.R.

Març 1974.

El bisbe, Teodor Ubeda, diu que no hi ha cap impediment per cedir la Casa dels Exercicis a la C. d'Estalvis i M.P. per convertir-se en Residència de persones majors.

Abril 1974.

Èxit de l'Artà O.J.E. en volei entrenat per Sebastià Ginard.

Maig 1974.

Noces d'or sacerdotals del P. Rafel Ginard Bauçà, T.O.R. «Autocares Sard» amplien viatges cap a Palma diari. L'Orfeó artanenc actua al Convent dels PP. Franciscans.

Juny-juliol 1974.

El P. Rafel Ginard Bauçà és nomenat fill adoptiu. Guillem Garau Amorós del Plantel Juvenil d'Artà és rebut pel Cap d'Estat Generalísimo Franco juntament amb 30 joves de tot Espanya al Pardo.

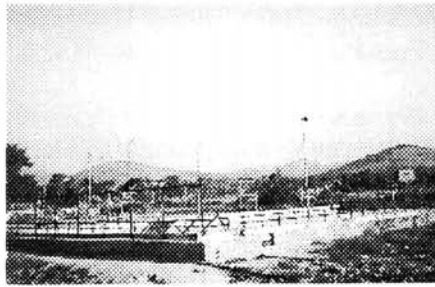
Agost 1974.

Ricki Gerardy organitza concerts de divulgació musical als col·legis Sant Salvador i Sant Bonaventura.

Setembre-October 1974.

Joan Mesquida seleccionat en el XIII Certamen Internacional de Pollença. Pere Pujol realitza una escultura del Beat Ramon Llull per estar al Monestir de Cura. Miquel Mestre guardonat en el Premi de poesia de Manacor. Mor Sor Francisca. La urbanització «Bahia Nova» és declarada pel Consell de Ministres Centre d'Interès Turístic.

Novembre 1974.

S'inicien les obres de la construcció de la Pista Polisportiva de Na Caragol.

Desembre 1974.

Es ampliat el cementiri. L'Ermita de Betlem compleix 150 anys. Nou president del Club Llevant: D. Antoni Esteve Sullà.

Gener 1975.

Són beneïdes les noves aules del Col·legi Sant Bonaventura. Tanca les seves portes el vell cafè de Ca'n Mangol (Ca'n Salord). Dimiteix el batle D. Miquel Pastor.

Febrer 1975.

Es celebra el 30è. aniversari del C. D. Artà.

Març 1975.

S'inaugura el mercat de Sa Central i la pista de tennis del Polisportiu. També ho són els jardins del carrer Santa Margalida. Mor D. Llorenç Garcías i Font.

Abril 1975.

S'illumina amb noves faroles l'escalonada de Sant Salvador.

Juny 1975.

Es presenta en el Teatre Principal l'agrupació infantil d'«Artà Balla i canta». Són presentats als confreres al seu examen els estatuts de confraria de S'Endevallament.

Juliol-Agost 1975.

Són aprovats el centre de B.U.P. i el d'Ensenyança Professional.

Setembre-October 1975.

Mor D. Andreu Ferrer, el mestre Sacristà.

Novembre 1975.

Obres de reforma conciliar a l'Esglesieta. Pren possessió del seu nou càrrec com a batle D. Gabriel Massanet.

Desembre 1975.

S'inaugura la remodelada capella de S'Esglesieta. Les obres han costat 601.864 pts. Il·luminació nova als carrers. Deixa de publicar-se al Bellpuig el full del Bolletí del Club Llevant.

Gener 1976.

Mor D. Rafel Amorós Artigues ex-administrador de Bellpuig. Apareix a sa Bassa den Fasol una balena d'unes 50 tones. Incorporació dins el Consell de redacció de nova gent per dur la revista endavant.

Març 1976.

S'inaugura el nou enllumenat públic. Gran expectació a la Colònia per treure de l'aigua la balena.

Abril 1976.

Són col·locades les barreres de Sa Duaia i es tem que les tanquin per a sempre.

Maig 1976.

La Colònia celebra els 25 aniversari de la benedició de l'església.

Juny 1976.

Miquel Morey Sureda, nou president del Club Llevant. La barrera de Sa Duaia resta tancada.

Juliol-Agost 1976.

S'ha instal·lat un quiosc a la platja de Sa Duaia. Les barreres es tornen a obrir. El C.D. Artà puja a Primera Regional. És inaugurat el Bar Terraza Solimar a la Colònia.

October 1976.

Mor el P. Rafel Bauçà. S'inaugura el remodelat saló d'actes del Col·legi Sant Bonaventura.

Novembre 1976.

El Club Llevant organitza unes conferències d'orientació política. Pere Ferrer Pujol és premiat amb la Primera Medalla en el XXXV «Salón de Otoño»

amb l'obra «T'estim i t'estimaré».

Desembre 1976.

El 15 es celebra el Referéndum «Democràcia SI-NO». Mor el glosador local Francesc Femenias. Començaren les obres del que serà el saló d'actes del Tele Club de la Colònia.

Gener 1977.

S'inaugura el Saló Parroquial damunt el Centre Social. S'adjudiquen les obres del nou edifici del Col.legi Municipal de BUP a l'empresa Ferrer Pons Hermanos, S.A. per la quantitat de 16.990.000 pts.

Febrer 1977.

El servei FEVE per carretera canvia de concessionari que passa a ser ara Autocares Manacor S.A. Mn. Sebastià Mesquida guanya en el Premi Ciutat de Palma el de «Camilo José Cela» amb «Els protagonistes», millor assaig en llengua catalana. S'anuncia el cobrament de l'import de la subscripció anual a Bellpuig: 250 pts.

Març 1977.

L'Ajuntament torna el l'Escorxadador a la Comunitat de PP. Franciscans. Comencen les obres de del nou edifici del col.legi municipal de BUP i de la nova nau-taller de FP. Es presenta el Pla General Municipal d'Ordenació. Madó Catalina Gelabert, centenària.

Abril 1977.

Cessa com a director de l'Orfeó Artanenc Mestre Llorenç Terrassa, Nonga, i ocupant el seu lloc Miquel Fuster.

Maig 1977.

S'anuncia la construcció d'una platja artificial a la Colònia.

Juny 1977.

Hi ha gran bellugueig polític a causa de les properes eleccions generals per formar les dues Càmbers.

Juliol-Agost 1977.

Suprimida la línia ferroviària fins Artà. Resultats de les eleccions al Congrés dels Diputats: UCD, 40'33%. PSOE, 23'54%. Unió Autonomista, 17'78%. Alianza Popular, 9'68. Unidad Socialista, 3'29%. Partido Comunista, 2'57%.

Setembre-octubre 1977.

La Diputació Provincial dóna un vehicle moto-bomba per a la lluita contra els

incendis forestals.

Novembre 1977.

Entre els dos col.legis d'EGB. privats concertats hi ha censats 871 alumnes.

Desembre 1977.

Definitivament el tren ens deixa. Pintada a la creu dels Caïdos.

Gener 1978.

És creada la Societat de Caçadors.

Febrer 1978.

S'inaugura el monument a la Família a Manacor, escultura de Joan Sarasate.

Març-Abril 1978.

Fou inaugurat oficialment el nou edifici del col.legi municipal de BUP. S'ha posat la primera pedra per a la Residència per a persones majors en uns terrenys que encara, curiosament, són de propietat privada, no hi havia projecte, ni pressupost... El Col.legi Oficial d'Arquitectes de Catalunya i Balears denuncia la urbanització Na Caragol per les seves irregularitats en vials, aigües, electricitat, etc.

Maig 1978.

Mor el P. Muntaner, T.O.R.

Juny 1978.

El Museu Regional compleix 50 anys. S'acomia l'ecònom D. Joan Servera. El Consell de Ministres aprova el Reial Decret regulador del règim provisional d'autonomia per les Illes.

Agost 1978.

Pavorós incendi a Betlem. Ja es sap el nom del nou ecònom i vicari: Rafel Umbert i Tomeu Català, respectivament. Mor el Papa Pau VI.

Setembre-Octubre 1978.

Nous Papes: Joan Pau I i Joan Pau II. Un llamp tira la creu de la façana de l'església,

Novembre 1978.

D. Gabriel Fuster, rector de la Colònia, ha mort.

Desembre 1978-Gener 1979.

Mor Sor Francisca Simonet Bosch.

Febrer 1979.

Es crea la Cooperativa Agrícola i Ramadera Sant Salvador. Es presenten les candidatures a les eleccions

municipals.

Març 1979.

Es presenten tots els programes dels grups polítics que es presenten a les eleccions municipals.

Abril 1979.

Jaume Morey Sureda, del Grup Independents d'Artà, primer batle de la democràcia.

Maig-Juny 1979.

Del nou consistori: es canvien noms de carrers com també la inscripció de la creu dels Caïdos; es sol·licita al MEC la constitució d'un col.legi estatal d'EGB.

Juliol 1979.

Homenatge als vells a l'envelada que instal·là l'Ajuntament a l'Avda. Costa i Llobera. Es presenta el mal estat de les teulades de l'església per a la seva restauració.

Agost-Setembre 1979.

Incendi per la zona de sa Duaia, Son Not, Son Puça que va cremar des del dia

25 de juliol fins dia 4 d'agost. Mor el metge D. Antoni Esteva Sullà.

Novembre-Desembre 1979.

El Tele Club de la Colònia canvia el nom per Centre Cultural de la Colònia de Sant Pere. Es demana per part de l'Ajuntament la plus vàlua que el grup Ravenna (Bankunió, nou propietari) deu per la compra de Sa Canova, xifra que puja a vuit milions i mig. Es crea el servei municipal de recollida del fems. Torna sortir el tema de la Residència per a persones majors i s'acorda construir-la a uns terrenys de Na Caragol.

Gener 1980:

Se planteja la possible desaparició del

Club Llevant. Es convoca una reunió d'antics presidents i directius per designar una Gestora.

Març 1980:

Madò Catalina Gelabert (Barca) va complir els 103 anys.

Restauració del temple parroquial (la teulada i campanar).

Va morir es «mestre Picó» als 69 anys, també l'organista de la parròquia l'amo en Toni Leu, als 73 anys.

Es celebraren les noces de plata del P. Damià Nicolau, TOR.

Novembre 1980:

És nomenat pel Consell de Ministres, Governador General a Catalunya, el nostre paísà Josep Melià.

Varen morir el P. Bernat Mut, TOR, i Antoni Gili Oliver (Sua).

En Bernat de Sa Botigueta va sacrificar un porc de 417 quilògrams i en Macià Faiet un altre de 436 (rècord que es coneix).

Maig 1981:

Ordenació sacerdotal de Guillem Rosselló, a Artà.

Juliol 1981:

Inauguració de la restauració de l'orgue de la parròquia amb un concert de l'organista de la Seu, P. Antoni Matheu.

Firma amb escriptura pública de la donació per part de dona Mª Ignàcia Font dels Oloros, de la seva casa del carrer Pou Nou, per ser destinada a Residència per a persones majors.

Agost 1981:

Celebració del primer centenari del temple de la Colònia de Sant Pere.

Setembre 1981:

Inauguració del monument d'En Joan Ginard, Sarasate, a la placeta de S'Almudaina.

Novembre 1981:

Manifest de totes les associacions i institucions d'Artà, dirigit al Governador, Delegació d'Insalud i Conselleria de Sanitat, exigint immediata informació sobre la mort del nin Pau Piris Obrador, ocorreguda en estranyes circumstàncies.

Es comencen les obres per il·luminar Sant Salvador.

Gener 1982:

Mor l'amo en Guillem Bujosa,

Ganància, als 97 anys.

Inauguració del nou local del Museu Regional d'Artà a les dependències de «Sa Nostra».

Abril 1982:

Alerta, poble d'Artà, «ens volen robar

el museu». Així resava en portada el Bellpuig davant la notícia (que més tard es compliria) de dur-se'n una sèrie de peces valuoses, entre les quals les estatuetses dels guerrers.

Juliol 1982:

Es va ascendir l'equip de futbol a 3ª Nacional, essent president n'Andreu Pascual Duran, Botelles.

Desembre 1982:

Visita Artà el president del CDS Adolfo Suárez, acompanyat de Josep Melià.

Gener 1983:

La Residència obri les portes.

Febrer 1983:

Tanca el cafè «El Parisièn» i es suprimeix la parada dels autobusos.

Les instal·lacions del nou escorxador a Ses Pesqueres ja funcionen.

Maig 1983:

Mor D. Josep Fc. Sureda, antic col·laborador del Bellpuig.

A les eleccions municipals, guanyaren per segona vegada els Independents d'Artà, i repeteix el càrrec de batle en Jaume Morey.

Agost 1983:

Dia 20 compleix 100 anys madò Pereta, Rectora.

Setembre 1983:

Es compleixen 100 anys de la fundació de l'Hospital.

Desembre 1983:

Mor D. Joan Garcías i Blanes, s'apotecari Pujamunt als 68 anys. També deixa aquest món el donat de Sant

Salvador, en Pep Alzamora. En Francesc Mostel i na Francisca Terrassa, de Ses Eres. Aquesta als 99 anys.

Febrer 1984:

En Jaume Balaguer deixa Morell després de 34 anys de majoral.

Abril 1984:

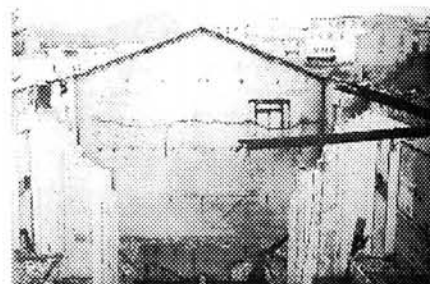
Homenatge a Sor Catalina de la Puríssima a la Colònia.

Maig 1984:

Mor Fra Antoni Payeras (Es frare Toni).

Juny 1984:

Noces d'or de Pere Obrador (Claret) i la seva esposa Antònia Servera.

Dia 29 es va cremar el Teatre Principal. No hi hagué desgràcies personals.

Agost 1984:

Donació de Na Batlessa al poble d'Artà, per part de D. Cristòfol Ferrer Pons.

Octubre 1984:

Mor en Manuel Platel López, gran entusiasta i directiu del C.D. Artà.

Novembre 1984:

Bartomeu Barceló, metge, substitueix Ricard Farriols.

Dia 25 mor na Joana Aina Massanet, Pistola, donada de St. Salvador, als 65 anys.

Gener 1985:

La revista **Bellpuig** celebra el 25 aniversari de la seva fundació.

Març 1985:

Dia 31, concert a càrrec de l'Orfeó Artanenc, després d'uns anys d'inactivitat.

El mateix dia i dins els actes del XXV aniversari de **Bellpuig** es va celebrar, organitzat per la revista, un altre concert a càrrec del grup STUDIUM, dirigit per Carles Ponsetí, al Santuari de Sant Salvador.

Abril 1985:

Va quedar formada la junta de la 3ª Edat en caràcter oficial presidida per Israel Sánchez.

Cesa al càrrec de Celador-Municipal a la Colònia, en Joan Llull, després de 40 anys de servei en arribar-li la jubilació. El succeeix el Guàrdia Municipal d'Artà en Jaume Bisquera.

Agost 1985:

Durant aquest mes deixaren els seus càrrecs a Artà les següents persones: El superior del Convent P. Gori Mateu, el Pare Oliver, Mn. Antoni Gili, Sor Rita i Sor Coloma.

El dia 24 va complir 100 anys madò Biatriu Gelabert, Jaumina.

Inauguració del monument al P. Ginard Bauçà a la placeta del convent, obra d'en Pere Pujol.

Octubre 1985:

El cas Pau Piris a punt de judici.

Ampliació de l'Institut i inauguració del centre d'EGB estatal de Na Caragol.

Novembre 1985:

Mor en Pedro Ginard Terrassa, es Carter i antic col.laborador de **Bellpuig**. Tenia 59 anys.

Desembre 1985:

Celebració de 24 hores de truc a Ca'n Matemales. Toni Figuereta i Guillem Mascaró aguantaren tota la jornada asseguts a la taula, guanyant per tant, aquest torneig.

Gener 1986:

Mor Bartomeu Flaquer, l'artanenc que fou un gran corredor de bicicletes i que se'l nomenava «el gallito de Artà». Tenia 73 anys i l'any 1926 començava la seva carrera esportiva quan només tenia 13 anys.

Febrer 1986:

Bellpuig a la Premsa Nacional. «El País» va dedicar una plana a la Premsa Forana de Mallorca i entre altres revistes sortia la revista **Bellpuig** d'Artà.

Març 1986:

L'Orfeó Artanenc actua al Teatre Principal de Palma en homenatge a 7 músics mallorquins.

Abril 1986:

Festa al Barbaçoa d'Artà amb un sopar a benefici del C.D. Artà organitzat per un grup d'antics directius per tal de sanejar

la precària situació econòmica del club. Es recaptaren 750.000 pta.

Juny 1986:

Ordenació d'En Pep Toni Guardiola, seminarista que havia passat un any ajudant a la parròquia. L'ordenació va anar a càrrec del Sr. Bisbe.

Agost 1986:

El metge E. Corrales es jubila després de 41 anys de servei als malalts.

Octubre 1986:

Inauguració de la xarxa telefònica a la Colònia.

Novembre 1986:

Es jubila el carter Joan Alzamora.

Mor l'amo en Miquel de Xiclati, antic Obrer de Sant Antoni.

Es comença l'enllumenat públic dels carrers amb faroles d'època.

Gener 1987:

Inauguració del nou local per a la 3ª Edat a Sa Central.

Noces d'or de s'escolà major, en Joan Forteza.

Febrer 1987:

Inauguració del Centre Sanitari a l'Hospital.

Març 1987:

Mor la centenària madò Biatriu Jaumina.

Maig 1987:

Ir de maig a l'Ermita. La recaptació de la diada fou en benefici dels nostres

ermitans. La Ràdio Artà Municipal, un projecte que es posa en marxa.

Juliol 1987:

Eleccions municipals. Guanyaren altra volta els Independents d'Artà, però hi ha canvi a l'alcaldia. Surt en Jaume Morey i entra en Miquel Pastor.

Agost 1987:

Recital de Marina Rosell a Sant Salvador.

Mor el P. Sebastià Ferragut, TOR, als 83 anys i 59 de sacerdot. Havia nascut a Artà.

Desembre 1987:

Mor el Pare Antoni Mòjer als 96 anys a Artà. Duia 71 anys de sacerdot.

Gener 1988:

La revista **Bellpuig** du a portada el quadre de Sant Antoni Abat, reproducció en color del que penja al lateral del nostre Santuari. Durant l'any es reproduirien els 6 restants més Sant Salvador de nit per les festes patronals. El pròleg i explicacions anaren a càrrec de Miquel Tous Servera.

Maig 1988:

«Artà balla i canta» fa una gravació d'un disc amb les seves cançons.

Juliol 1988:

Es jubila en Guillem del Dorado.

Mor D. Gabriel Massanet, Jutger, que fou durant molts anys vicari de la Colònia i havia nascut a Artà.

Setembre 1988:

Tornarà el tren a Artà? Així resava l'editorial de **Bellpuig**, recollint el sentir del poble davant tal esdeveniment, (s'havia suspès la línia d'Artà l'any 1977).

Novembre 1988:

Agonitza el Club Llevant. **Bellpuig** entrevista els seus presidents.

Desembre 1988:

Portada **Bellpuig**. Reproducció del darrer dels 7 quadres de Sant Salvador.

La 3ª Edat celebra el seu 3r aniversari.

Les Normes Subsidiàries a exposició pública.

Es tanca el Tom IX amb l'edició del present número.

28 gener 1989.- Nou Sub-Parc de Bombers a Artà. El Polígon Industrial en marxa. Antònia Danús i Guillem Ferragut,

propietaris del Celler Ca'n Faro, guanyen uns 7 milions de pessetes a la Loteria Primitiva.

25 febrer 1989.- El litigi dels Pins del Tren, al Tribunal Suprem.

18 març 1989.- Recollida de firmes per la tornada del tren. «Sa Nostra» dona 3 milions per a la Residència.

8 d'abril 1989.- Sa finca de Sa Cova venuda a un membre de la família reial anglesa.

22 d'abril 1989.- Aprovats el Presuposts de 1989: 270 milions. Deu anys d'Ajuntament democràtic. Bartomeu Martí Bisbal nou Jutge de Pau d'Artà. Inauguració del nou local de la Delegació Local de la Creu Roja a La Colònia.

6 maig 1989.- Malestar en el poble pel continu canvi de metges a l'hospital. Constitució del nou Consell Parroquial de La Colònia.

20 maig 1989.- L'Orfeó Artanenc estrena la Missa nº 2 en Sol Major de Franz Schubert en el Convent dels Pares Franciscans. El C. D. Artà salva la categoria. «Nostro VX» d'en Damià Ginard guanya el Gran Premi Nacional.

10 juny 1989.- Visita Pastoral del Bisbe de Mallorca Don Teodor Ubeda. Les Normes Subsidiàries aprovades inicialment. Visita Pastoral del Bisbe a La Colònia.

24 juny 1989.- Nova ampliació de la Residència. Acomiadament d'en Pep Toni Guardiola, vicari de la nostra Parròquia.

29 juliol 1989.-

Primer Festival de Música Clàssica d'Artà. Ampliació de la platja de La Colònia. Primer Concurs Literari Revista Bellpuig.

9 setembre 1989.- Nadal Capò Sureda campió júnior de Balears de Tir al Plat.

23 setembre 1989.- Inundacions a la Comarca de Llevant: 95 l/m2 a Artà. Els pobles veïns foren els més afectats amb una quantitat aproximada de 200 l/m2.

7 octubre 1989.- Inaugurat el Parc de Bombers d'Artà.

11 novembre 1989.- Comencen les obres de la depuradora a la finca municipal situada en es Millac.

25 novembre 1989.- Neix un nou suplement de la revista Bellpuig.

23 desembre 1989.- Trobada Nadalena de corals en el Convent dels Pares Franciscans.

10 febrer 1990.- Antònia Tous Ginard premi Ciutat de Palma d'Investigació.

24 març 1990.- Sembrada d'arbres al carrer de la Gran Via de La Constitució. Vaga i manifestació dels alumnes de l'Institut Llorenç Garcies i Font en protesta contra la LOGSE.

28 abril 1990.- Restaurada la imatge del Crist Ressuscitat. Inauguració oficial de la Biblioteca Municipal a La Colònia.

12 maig 1990.- Ha mort a La Colònia Sor Catalina de la Puríssima.

9 juny 1990.- El bar Ca'n Balaguer ha tancat.

29 juny 1990.- Joan Lliteras Sard, de Sa Canova, es jubila després de 45 anys com administratiu municipal encarregat del Registre Civil.

4 agost 1990.- Renovada la capella del Centre Social que es va inaugurar el passat dia 29 de juliol.

8 setembre 1990.-

Amb un cost de 92 milions de pessetes, l'estació depuradora d'Artà ja està en marxa. Ràdio Artà Municipal, emet de bellnou. Els televisors artanencs ja podem sintonitzar un total de 8 canals: TVE1,

TVE2, TV3, Canal 33, Canal 9, Antena 3, Canal 5 i Canal Plus. El passat dia 9 d'agost, va morir en Joan Ginard Ferrer, Sarasate.

22 setembre 1990.- Nou sistema de guàrdies mèdiques a l'hospital. Un dofi, segurament malalt, mor a Cala Mitjana.

6 octubre 1990.- Un incendi arrasa els pinars de Son Puça, Sa Cova i Sa Duaia, calcinant més de 1500 hectàrees. Trobat un cadàver a Ses Fontanelles.

20 octubre 1990.- Una gota freda històrica. Diluvi a La Colònia de Sant Pere i Artà. 200 l/m2 a La Colònia. Després de dotze anys, Rafel Umbert deixa la Parròquia d'Artà una vegada que ha estat nomenat vicari episcopal de la IV Zona de Mallorca.

10 novembre 1990.- Francesc Munar Servera, nou rector solidari de la Parròquia d'Artà i la Colònia de Sant Pere. Ampliació a l'Institut. Les tempestes del mes passat, fan caure la creu que coronava el campanar de la Parròquia. L'Orquestra Oasis es presenta al públic a la Festa de Sa Vedella.

24 novembre 1990.- Emília Anta Estela, mori tràgicament arrastrada per les aigües la nit del passat dia 10 de novembre. Modificacions dels números de telèfon als abonats.

12 gener 1991.- Espantosa explosió de gas a una casa de la Gran Via de la Constitució d'Artà. Bodegon El Paso, un establiment que tanca.

16 febrer 1991.- Homenatge a Pedro Matemales.

23 març 1991.- S'ha recuperat Na Bernadeta. L'equip infantil del C. D. Avance guanya categoria.

13 abril 1991.- Els Benjamins del C. D. Avance campions.

18 maig 1991.- Nova creu al campanar. Procés de beatificació de Mn. Sebastià Gili Vives. VII Trobada d'Escoles Mallorquines a Artà. L'equip juvenil del C. D. Artà, a punt de ser expulsat de la competició.

1 juny 1991.- El cavall artanenc Riggy, vencedor del Gran Premi Nacional. El

Grup Independents d'Artà guanyen les Eleccions Municipals. Homenatge al Pare Antoni Ripoll, T.O.R..

22 juny 1991.- El nou Consistori ha pres possessió. Crisi a l'Orfeó Artanenc?

13 juliol 1991.- Inici del III Festival de Música Clàssica.

27 juliol 1991.- Inauguració de la Piscina Municipal per aquestes festes patronals.

Inventari i ordenació de l'Arxiu Parròquial. Inauguració de la reforma de l'Església de Santa Catalina. Antoni Viejo Gil, nou president del C. D. Artà. Nou equip directiu. Comencen les obres del nou pavelló del poliesportiu. Antonio Mezquita Alvarez, tècnic dels equips inferiors del Real Madrid, reforç per al C. D. Avance.

4 setembre 1991.- Dia 8 es presenta el projecte del Teatre Municipal que serà construït a Na Batlessa. Acte de germanor Artà - Capdepera. L'Ajuntament contra el tancament de Ràdio 4.

26 octubre 1991.- Independents i Convergència Balear fan públic el nou pacte de govern.

30 novembre 1991.- Projecte d'instal·lació del radar meteorològic a la Talaia Freda. I Mostra d'Artistes del Llevant. Consternació per la mort del jove de 18 anys Bartomeu Amorós Quetglas. Una tempesta deixa incomunicat la Colònia durant 18 hores.

21 desembre 1991.- L'Ajuntament té prevista una nova guia de telèfon i serveis. Antoni Pascual Servera nou president de la Confraria de S'Endavallament.

11 gener 1992.- El bar El Dorado celebrà el seu 65è aniversari. Setmana de Natura del 20 al 31 de gener amb activitats escolars, tallers de reciclatge de papers, recollida selectiva de paper i vidre. I Mostra d'Art del Llevant. Iª Expedició a

la Neu organitzada per l'Ajuntament d'Artà. Incendi al carrer Centre, 3. L'Edifici Municipal de la Colònia quasi a punt.

25 gener 1992.- La Banda de Música i l'Ajuntament no s'entenen. Aina Esteva Cantó, Estelriquera, de 80 any, mor a causa d'un accident de trànsit a l'avinguda de Costa i Llobera.

8 febrer 1992.- Vista oral contra Cristòfol Ferrer Martí. El fiscal l'acusa de parricidi i demana 15 anys. Banda de Música, al final enteniment.

22 febrer 1992.- Rescat d'un grup de quatre joves -dos d'ells artanencs- que varen haver de romandre tota una nit dins l'avenc d'Es Travessets. Ha mort l'ermità Sebastià. Els canaris de Rafael Cruz, subcampions del món.

7 març 1992.- Amb unes instal·lacions de primera, avui s'inaugura el poliesportiu de Na Caragol. A la reunió de la Comissió Mixta de Sanitat, es va confirmar definitivament la conversió del PAC d'Artà en Centre de Salut.

21 març 1992.- Concorreguda inauguració del poliesportiu de Na Caragol. Avis, infundat, de bomba a l'Institut.

11 abril 1992.- Restaurat el Sant Crist de l'Endavallament. SUALSA ha presentat suspensió de pagaments. Ha mort Antoni Amer Tugores atropellat a Costa i Llobera. El C. D. Avance infantil, campió de Lliga. Tomàs Mayal a la selecció mallorquina de benjamins.

9 maig 1992.- El Nou Sistema Educatiu és a les portes.

23 maig 1992.- Joan Servera, Vicari Episcopal.

6 juny 1992.- Andreu Genovart, rector de Capdepera. Iª Concurs de Canisets organitzat per l'Ajuntament d'Artà. 40è aniversari de la Verge restaurada.

27 juny 1992.- Miquel Angel Riera Esteva, campió de Balears de llançament de pes.

11 juliol 1992.- Bernat Nadal Ginard, Doctor Honoris Causa per la Universitat de les Illes Balears. Aprovades, amb prescripcions, les NNSS d'Artà. Pere

Pujol torna exposar a Ca Mumare. Camp de Treball a l'edifici municipal de Ses Escoles. Esports Juma, brillant vencedor del Torneig de Futbol Sala. El C. D. Avance infantil, campió de la Copa President.

1 agost 1992.- Firmada la cessió de les cases i terrenys de Betlem. Mª Francesca Artigues, rellevista del foc olímpic. Setè aniversari de l'Orfeó Artanenc.

5 setembre 1992.- Incendi devastador a les muntanyes d'Artà. La superfície afectada supera les 2.500 quarterades. Nou repartidor de Bellpuig. Nous estudis de Ràdio Artà Municipal a l'edifici remodelat de Ses Escoles.

26 setembre 1992.- Els incendis d'Artà, visions distintes d'un mateix fet. Entrevista amb Pere J. Morey, Conseller d'Agricultura i Gabriel Ginard Serra, pagès afectat, de l'Alqueria Vella. Sebastià Massanet Riera, guanyador del «I Certamen de Pintura S'Il·lot 92». Ràdio Artà Municipal començarà a emetre, a partir de dia 3 d'octubre, des dels nous estudis ubicats a l'edifici de «Ses Escoles». Iª Cursa Popular Fira de Setembre. Pere Riera Chaparro, al R. C. D. Espanyol.

10 octubre 1992.- Inundacions a la part baixa del poble el divendres 2 d'octubre. 32'5 l/m2 en mitja hora. Miquel Mestre Ginard, a «Antena 3 Ràdio».

31 octubre 1992.- Antònia Torres Salas: avui, cent anys rodons de vida. Tempesta

amb forta descàrrega elèctrica. Incendi a la papereria Buffetti. «Fila 7 Teatre», nou grup teatral. Es desfà el grup musical «Els Mallorquins», després de vint-i-vuit anys.

14 novembre 1992.- Jubilació anticipada i voluntaria del Policia Local Gabriel Ferrer Serra. Nova directiva a l'Orfeó Artanenc. Una festa singular: els cent anys de madò Cunia. Coloniers a Santiago en moto.

28 novembre 1992.- Bartomeu Fiol i

Obrador, natural de Felanitx, nou bibliotecari i coordinador de la Casa de Cultura Na Batlessa. Laurent Gilles, ha estat testimoni del drama als Balcans, prepara un nou enviament de medicines cap a Bòsnia. Exitós concert de Santa Cecília de la Banda de Música.

19 desembre 1992.- Bernat Nadal Ginard,

rep la investidura de Dr. Honoris Causa per la UIB. La cadena SYP ha adquirit, o adquirirà, els supermercats que constitueixen la cadena «Es Rebost». El Papa Joan Pau presenta el nou catecisme.

9 gener 1993.- L'ajuda humanitària mallorquina ja és a Bòsnia. Floristeria Lita, premiada.

23 gener 1993.- En marxa el Projecte Municipal de Prevenció de la Drogoaddicció. Reordenació del trànsit urbà.

6 febrer 1993.- La Banda de Música a les Falles. Antònia Bisqueria, nova bibliotecària de la Colònia.

27 febrer 1993.- Sebastià Mascaró i Antonio Alcarria Ciberio, nous Polícies Locals. II Trobada de caçadors de filats.

13 març 1993.- La Banda de Música actuarà a les Falles de València. Amenitzarà «La Falla de Carteros». La Confraria de S'Endavallament celebrà el vintè aniversari. Homenatge als pregoners i benedicció del nou pas, Davallament del Senyor, donat p'en Josep Forteza a la Confraria. Joan Manuel Llaneras, un dels músics més joves de la Banda d'Artà, seleccionat per la Federació Balear de Bandes. Oberta la primera entitat bancària, Banca March, a la Colònia.

3 abril 1993.- Restaurat el campanar del Convent del Pares Franciscans. Valoracions del nou cadastre. L'anada de la Banda de Música a les Falles, tot un èxit. Antoni Gili i Ferrer, publica «Artà en el segle XVI». Cinquantena actuació de l'Orfeó Artanenc.

24 abril 1993.- El nou cadastre de l'Impost sobre Béns Immobles. 10 anys de la Residència.

8 maig 1993.- Noves illetes davant el quarter. Artà, dins la Zona 5B. La pujada a l'Ermita... passada per aigua. Bartomeu Martí Bisbal, Jutge de Pau. Quique Darder, màxim golejadore de Primera Regional.

22 maig 1993.- Intent d'incendi a la fàbrica de Ca'n Moyà. El Sanimetal campió del trofeu de Futbol Sala.

12 juny 1993.- Eleccions Generals 93. El PSOE manté l'hegemonia en les generals. Nova bústia a Costa i Llobera. Defunció d'Antònia Torres, Cunia. Semàfors instal.lats. L'Ajuntament anuncia la connexió a la xarxa d'aigua potable. Miquel Alzamora, 5è a la Copa del Món. El C. D. Artà ascendeix a 1ª Regional Preferent.

22 juny 1993.- Mor Joan Forteza Bonnín, Escolà Major de la Parròquia d'Artà. Antoni Massanet, a punt d'anegar-se a la platja de Cala Agulla. La ràpida intervenció del seu company, Rafel Carrió, va evitar la tragèdia. Morí Maria Teresa Fontanet, germana de la Caritat. L'equip de Cadets del C. D. Avance, campió de lliga. Miquel Alzamora, segon a la Copa del Món.

10 juliol 1993.- Inaugurada oficialment la nova xarxa d'aigua potable a la Colònia de Sant Pere. Inauguració del local de l'Associació de la Tercera Edat a la Colònia. Comença el V Festival de Música Clàssica amb l'òpera «Bastien i Bastienne» de Mozart en el claustre del Convent. 10 al.lotes reberen el sagrament de la Confirmació a la Parròquia.

31 juliol 1993.- Comencen les festes de Sant Salvador. Descobert el Pou Nou al carrer de la vila que du el mateix nom. Ha mort Jaume Gil, l'Obrer de Sant Antoni de Viana. Marià Gastalver Martín, rector solidari d'Artà i la Colònia, marxa a Madrid. Professiò religiosa de Rosa Cursach. Bartomeu Torres Soler, de Ca'n Canals, nou president del C. D. Artà. Miquel Alzamora, tercer en el Campionat d'Espanya.

4 setembre 1993.- José Ignacio Gómez Moreno, amb només 30 anys, nou superior del Convent. Supleix el lloc que deixa el P. Antoni Roldan. Juntament amb ell

s'incorporà el P. Bartomeu Pastor Oliver. S'ha connectat el pou de Sa Clota a la xarxa del nucli d'Artà. Miquel Piris a TV3. Èxit del V Festival de Música Clàssica. La nedadora Aina Mª Domínguez Amorós, campiona d'Espanya per Comunitats en 400 lliures. Antoni Nicolau, ha fitxat pel Pompeu Fabra, de Salt (Girona). El C. D. Artà estrena categoria amb un empat.

18 setembre 1993.- Previmet 93: prevenció de les pluges tardorals. Pere Pep Gil, Obrer de Sant Antoni. Damià Bisbal Orell, el carter de la Colònia, es jubila.

9 octubre 1993.- Dia 20 de setembre fou inaugurat el túnel d'Es Vidrier. El Policia Local, Serafi Mestre, oficial.

23 octubre 1993.- El Dr. Bernat Nadal, candidat al premi Nobel de medicina. Obres a la façana de l'Església. Accidentat arbre Preboner de Na Batlessa. Sortosament sense víctimes.

6 novembre 1993.- L'Ajuntament vol

obtenir l'ús de S'Estació. Maniobres navals a la Colònia.

20 novembre 1993.- Policia Municipal: una feina evident i desconeguda. Comença el curs de paret seca.

4 desembre 1993.- Joan Matamalas Morey, actor de teatre, a París. Miquel Alzamora, de bell nou a la selecció espanyola. Aina Mª. Domínguez referma el seu objectiu: Roma 94. La directiva del C. D. Artà rescindeix el contracte a l'entrenador Juanito.

18 desembre 1993.- Visita de la Consellera Cirer. Dilluns dia 3 de gener de 1994, tindrà el primer judici de faltes a la Sala de Justícia ubicada al saló de sessions de La Sala. Col.locació de vitrines informatives municipals a distints punts de la vila. El C. D. Artà ja és l'últim de la categoria de preferent.

«Bellpuig» com a lectura ecològica

Rafel Bisquerra

Del fet que **Bellpuig** arribi al número 500 se'n pot inferir que moltes persones han passat moltes hores llegint-lo. En aquesta revista hi hem trobat informacions, dades, opinions, història, literatura, art, música, política, sociologia, artesanía, geografia, biografies, religió, esports, demografia, etc. Crec que podem dir sense por a exagerar que el poble d'Artà no seria el mateix sense **Bellpuig** i que **Bellpuig** ens permet en gran mesura conèixer el poble d'Artà.

A un dels darrers números (497, p.27) hi podem llegir una notícia sobre el «Programa de promoció de la lectura 1994». Em congratulo que hi hagi iniciatives encaminades a fomentar la lectura i felicito els promotors. Al mateix temps voldria cridar l'atenció sobre el fet que quan parlem de lectura no ens referim únicament a literatura. Hi ha altres tipus de lectura que també cal fomentar: lectura informativa, lectura recreativa, lectura formativa, lectura reflexiva, lectura selectiva, lectura integral, lectura d'estudi, lectura com estratègia d'aprenentatge autònom, etc.

Avui en dia s'accepta que els coneixements adquirits per una persona en un moment donat poden tenir una vigència d'uns set anys de promig. Passat aquest

temps o bé s'haurà de reciclar o probablement quedarà antiquat en molts d'aspectes. Tot això implica la necessitat d'entendre que els aprenentatges acadèmics només poden donar una formació bàsica i polivalent que permeti continuar aprenent durant tota la vida.

Aquesta necessitat d'aprendre durant tota la vida es fa en gran mesura a través de la lectura. La lectura s'ha considerat tradicionalment com a la primera matèria instrumental de l'aprenentatge acadèmic. És l'habilitat bàsica que possibilita la majoria dels altres aprenentatges. Però avui en dia la perspectiva de la utilitat de la lectura s'ha ampliat considerablement. Entre altres factors, la lectura és una habilitat bàsica per al desenvolupament professional, per la formació personal, per informar-se en un món de realitats múltiples, per fruit de la literatura en una lectura recreativa, per a l'aprenentatge autònom al llarg de tota la vida, etc.

L'aprenentatge autònom és l'habilitat de continuar aprenent per si mateix en un procés de formació permanent. Aquest hauria de ser un dels objectius bàsics del sistema educatiu: ensenyar a aprendre. La qual cosa vol dir ensenyar a pensar. Precisament aprendre a aprendre és una de les paraules clau de la reforma del

sistema educatiu.

Les tendències pedagògiques actuals tendeixen a posar de relleu la importància de l'entorn en tot aprenentatge. És l'enfocament ecològic de l'educació. En aquest sentit podem dir que **Bellpuig** constitueix un document ideal per fer una lectura que ens informa del context més pròxim. Una lectura ecològica. Per això hauria de ser (segurament ho és) lectura recomanada (si no obligada) a les escoles d'Artà. D'aquesta forma ens mouríem en una pedagogia ecològica, que promou la lectura com estratègia d'aprenentatge.

Gràcies **Bellpuig**, per fer això possible.

Caminant es fa camí

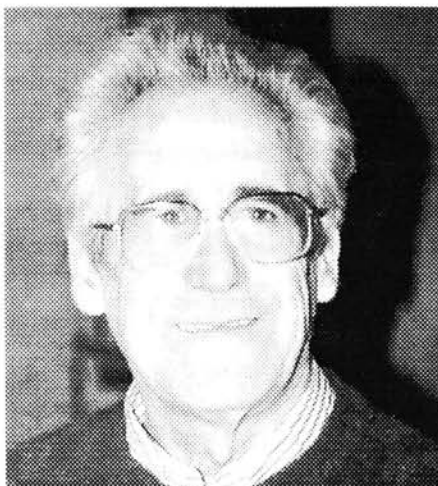
Jaume Casellas Flaquer

Sembla que era ahir i han passat una catifa d'anys. Emperò retornem cap enrera a través del túnel del temps i situem-nos a l'entorn de 1960. Era una altra època, malgrat es començassen a sentir els primers fruits de l'anomenat boom turístic, no era ni molt menys or tot el que llua i, prova d'això i que la vida al nostre poble tenia les seves dificultats i mancances, ho trobam en el fet que l'emigració era contínua i constant fins arribar al sostre mínim de tot el segle. S'havia tocat fons, sols 5.600 habitants enregistrava el padró de la nostra vila.

Mes no tot era negatiu ni tampoc tot eren espines espargides pel camí, també hi florien les roses i el sol de l'esperança seguia sortint cada matí. Simplement eren

uns altres temps. En aquell any de gràcia de 1960, encapçalava la batlia l'amo En Miquel de So Na Sopa; l'ecònom era don Mateu Galmés, i el P. Damià superior del convent dels franciscans. A Sa Colònia, la vicaria la regentava don Gabriel Sasdoro, que, a l'entretant, anava emfabiolat per dotar l'església d'un campanar d'uns vint metres d'altura. En sortí amb la seva, ho aconseguí.

La vida social, encara que pugui sorprendre un poc, era bastant intensa i animada. El Teatre Principal i Oasis Cinema rivalitzaven per oferir la millor programació i el futbol, el mateix que succeeix ara, duia es ca magre, malgrat els esforços d'en Manolo Platel i d'en Pau Piris; en canvi el ciclisme anava vent

en popa i a tota vela, gaudint els aficionats de les espectaculars actuacions dels germans Sastre, especialment d'en Sebastià que poc temps després es proclamà campió d'Espanya, i que dit sia de pas, ens alegrem sincerament de la feliç recuperació de la malaltia que l'ha afligit.

La vida continuava. El tren seguia arribant amb més o menys puntualitat; les estatuetses reposaven sense por de lladres en el Museu i, després, es parlava d'aixecar un monument a la memòria del P. Llinàs.

Aquest era l'ambient que aleshores es respirava a Artà, quan els Reis Mags, al seu pas pel nostre poble, ens deixaren

l'inapreciable regal del primer número de **Bellpuig**, un òrgan informatiu que en el transcurs de més de 34 anys, ens ha anat cantant i cantant la vida i miracles de la nostra comunitat i que ara gojosament festejam la tan significativa fita del número cinc-cents de la seva existència.

Al·leluia!

J. Casellas

El «Bellpuig» i els artanencs de fora.

Nicolau Casellas

periòdic (cartell) mural confeccionat a mà damunt paper d'embolicar que exposarem a la façana del local dels Aspirants, als baixos de la Sacristia. La cosa no donava per més.

Els qui, per sort o desgràcia ens vérem obligats a fugir del poble per instal·lar-nos a altres indrets llunyans, generalment per motius de caire professional, patiem els problemes d'adaptació al nou sistema social, el de l'aïllament, i el del trencament dels lligams que ens unien al poble. Els esquifits mitjans de comunicació no ens facilitaven el contacte directe. La relació se cenyia a l'intercanvi d'unes poques cartes amb els més acostats i en cas d'urgència en «posar un parte o una conferència» telefònica a través de la centraleta de ca na Metxa. Sortosament «El Eco del Pueblo» fou per molts anys el portaveu que ens permetia seguir vius dins el món artanenc mitjançant les seves cròniques al diari «Balears». Més envant firmaria les ressenyes en «Mito».

Una de les raons d'acudir els artanencs llunyans puntualment a les festes de Sant Salvador era la de posar-nos al dia dels esdeveniments ocorreguts a la vila durant l'any. Record que en una d'aquestes visites, davant can Casino, mentre se corria

el circuit vaig plantejar a en Jordi Vicens, als Joans Comuna, Butler, Alzina i altres que formaven el grupet, la conveniència d'editar, encara que fos en fotocòpies, un butlletí que fomentàs la comunicació estadans-forans. M'informaren que l'estament eclesiàstic ho tenia en estudi. Tot d'una vaig tèmmer que la parida fos una mena de full parroquial. No va ser així, el nadó va sortir a llum correctament imprès i molt ben redactat. El **Bellpuig** se convertiria així en el vincle d'unió dels artanencs espargits çà i enllà i el poble. El que no ens parla de corrupcions decebedores ni de trànsfugues sinó d'allò nostre, sia dels grans projectes o de les petites coses de cada dia, que totes interessin a uns i altres, als que participen en la vida activa artanenca o als qui en l'absència, seguim vivint entre vosaltres.

Que visca per a molts anys el **Bellpuig**.

Nicolau

«...i pareix que era ahir!»

Cristòfol Carrió i Sancho («Balín»)

Devers l'any 1970 **Bellpuig** era dirigit pel Rector Don Joan Servera Riera. Fou una etapa amb moltes dificultats per no deixar de publicar la nostra entrançable revista local. La situació econòmica no era molt bona, malgrat els esforços

administratius de l'amo en Rafel Amorós, Cinto, tot un exemple d'activitat, i posteriorment, n'Aureli Conesa. I referent a la Redacció, quants de mals de caps, per falta de col·laboració a l'hora de dur els originals a imprimir!. En aquells números

hi vaig posar el meu granet d'arena. Primer individualment, i després amb en Joan Escanellas férem col.laboracions, sobretot entrevistes, amb el pseudònim de Captaires.

Llavors vengué la incorporació d'un full informatiu del club cultural Llevant, duent nous col.laboradors i tot anà endavant, fins haver arribat al mig mil.leni (quasi res!). Tot això ja és història, la nostra.

Si per diverses raons s'ha de deixar de viure al poble, no s'esborren mai els records de la llunyana joventut. Sempre se té present l'inigualable paisatge artanenc i la franquesa alegre, de la gent de la vila d'Artà, gent que faria el que fos per donar la mà als altres. I que és testimoni de les flaqueses humanes i trajectòria de la nostra adolescència.

I per damunt tot, la joia del nostre poble: La Mare de Déu de Sant Salvador!, amb la qual els artanencs viuen sempre connectats.

Per enfora que se visqui, quan se reben satisfaccions a Ella li donam les gràcies i quan les coses no van com voldríem, estam confiats en la Nostra Mare que no ens deixarà de la mà. Amb raó es pensa que totes les imatges de la Mare de Déu representen l'única Mare del Senyor i Mare Nostra; però quasi tots els pobles cristians solen tenir la seva pròpia; que, com si fos una relíquia, l'estimen com a cosa d'un mateix. I aquesta bella talla romànica és la que ens ha vist néixer i que ens acompanyarà fins que el Pare ens cridi, perquè és:

LA VOLGUDA PATRONA
QUE DÉU DEL CEL MOS DONÀ,

LA MÉS PREUADA CORONA
DE TOT EL POBLE D'ARTÀ.

No hi ha dubte que **Bellpuig** ha anat endavant per la bona feina d'un grupat d'artanencs i per haver rebut l'ajuda maternal de la dolça N^a S^a de Sant Salvador.

ENHORABONA I PER MOLTS
D'ANYS!

Carles Costa i Salom

Una predilecció per «Bellpuig»

Carles Costa i Salom

President de l'Associació de Premsa Forana de Mallorca

De temps enrera em ve aquesta predilecció per la publicació **Bellpuig**. Ja han passat un bon grupat d'anys d'aquelles llargues converses que manteníem amb el P. Rafel Ginard i Bauçà T.O.R., santjoaner de neixament i artanenc per adopció, un home que estimava tant o més Artà com Sant Joan el seu poble nadiu.

La proclamació de Fill Adoptiu d'Artà, per l'Ajuntament d'aquest poble, en motiu de celebrar-se el cinquantè aniversari de l'ordenació sacerdotal, en sessió solemne i extraordinària del 5 d'abril de l'any 1974, fou el detonador pel qual païsans seus demanassin a l'Ajuntament de Sant Joan que el proclamàs Fill Predilecte, que així ho va fer poc temps després, el dia 17 de novembre de 1974.

Ell era qui ens tenia al corrent de tot el que passava a Artà i a la seva revista **Bellpuig**, de la qual era col.laborador i que tengué molt a veure amb el bell i estimat títol de capçalera. Per tot això i molts altres records i motius **Bellpuig** és molt estimat per tots els artanencs i demés persones que estimen la nostra cultura, i en aquest cas tan documentat des de segles ja molt llunyans.

També era el P. Ginard durant les seves

estades a Sant Joan, que ens inflamava el cor d'estimació cap al **Bellpuig** i Artà, per ell coneixem Fèlix, autor dels **Croquis artanencs** publicats l'any 1929, pseudònim que habitualment emprava, i de tantes altres obres de llarg o curt text, articles, sermons, o pregons.

Ben segur, que de molt també l'ajudà **Bellpuig** a ell en la recerca i recollida metòdica, sistemàtica i exhaustiva del cançoner i romancer mallorquins. Tasca gegantina del Cançoner Popular de Mallorca. Quatre volums on hi arreplega més de vint-mil cançons.

Els que tenim l'honor de gaudir de la col.lecció completa de **Bellpuig**, 12 toms que comprenen de l'any 1960 a l'actualitat, ens donam compte de la importància d'aquesta publicació, tant pel que fa al gran volum de notícies, d'una manera especial notícies locals, com d'àmbit comarcal, fins i tot les que abarquen la totalitat de la comunitat balear. **Bellpuig** és avui una part importantíssima de la història recent d'Artà, no oblidem que a les seves pàgines hi trobam notícies i comunicats de la parròquia, de l'ajuntament, de societat, d'ecologia, medi ambient, art o esport. Tot això fa de **Bellpuig** una revista viva i estimada per

tots els que la llegeixen.

Vull agrair l'ocasió que em donau, com a President de l'Associació de Premsa Forana de Mallorca, de poder expressar la meua opinió, amb motiu de publicar el nombre 500 de la vostra estimada publicació quinzenal **Bellpuig** i donar també l'enhorabona a tots els seus directores i col.laboradors des del primer dia fins avui, d'una manera especial al seu Coordinador Guillem Bisquerra, i desitjar-vos molts d'anys i encerts que segur seguiran arribant.

Carles Costa i Salom

De no-res fan un bull

Joan Escanellas Llinàs

«Que te'n vas del boll?», qüestionava madò Nyicris amb notori desassossec. «això no és música: semblen repics de picarol, obsolets», reblava expeditiva. «Acompassats i sonorosos», corregia puntós l'interpel·lat Rafel Ventura. «La música està en el cor», saltava oportú el metge erudit, de frases eloqüents. «Però aquí hi ha misteri», reprenia el quasi-bruixot Amadeu Conti; «d'on han sortit tants de picarolers?» «Pentura d'Hamelin», intervenia càusticament faceciós un oient de contes populars. «Així és el món a la biorxa», proferia Amadeu, quasi un llamp; «en el conte alemany, és el músic, un personatge sol, que amb el vent d'una flauta s'endua tots els nins de la vila malpagadora...» «Llevat del coix», li escapava a l'oient. «No hi fa res», s'enfilava el quasi-bruixot, cap de misto contra l'agut impertinent; «su-aquí són els infants, la gent del poble, que estira l'aire de les músiques, el conte a l'inrevés, he dit; i ens han comparegut, si no flautistes, obvi, si un flotó de picarolers i

esquellotaires». «Massa molts, ho sostenc», tallava madò Nyicris. «La plaça és prou, i som fets per al trull, els artanencs», esmenava feliç Rafel Ventura. «Just pensau en el trull: insofrible mabull», improvisava Nyicris. «Notable vers: hemistiquis aguts, alexandrins, d'una rima assonant amb grafies consonantoses», feia el metge erudit amb summa complaença, tot recollint la paraula **mabull**. «Aquí totdeu teoritza, mentre pertot els decibels s'enfilen: me'n vaig tot més a reclamar l'ordre degut», criticava rabent l'apotecari Bru. «Fracassaràs, amic: no té remei la santa població», sentenciava l'erudit galèn, anotant «**mès**», un mot llargament inoït. «Viviu i deixau viure; la gent s'hi apilota, en passen gust», exhortaven anants i vinents. «No fan tracte bo, fora berbes!», protestava na Nyicris. «Berba vera, sal i pebre», reien amb rima interna els transeünts. «Duen els picarols dins el cervell, són tornats bojós», es planyien a duo els gemegaires, fent mutis a l'encop. «No hi ha ningú més assenyat que un mort» sentenciava un pagès. «Tret que respiri, com els dos que són fuits», establia, sobtós, un contertuli, «Vetací bony i bua, la serietat; del jove, en surt un vell», intimava tot dolça la padrina. «Només la bogeria perpetua la juvenesa», adduïa el doctor, empedreït erasmia. «Altrament fugacíssima», completava ben a punt el rector. «Stultitiam unam esse rem, quae et juventam alioqui fugacissimam

remoretur», culminava el lletrut facultatiu, amb un punt d'estuferia. «Es belluguen dimonis: me n'adon» gesticulava, fora de si, Amadeu Conti, tan quasi-bruixot com de costum. «No m'estranyaria: en un redòs així, s'hi han comès pecats», recordava enyorós un vell beat de l'Acció Catòlica. «Feis que s'escampin», fustigava refeta madò Nyicris, que voltava cantó. «Dimonis a boldrons!», delirava l'august Amadeu, quasi-màgic. «Concebuda sens pecat!», mig adreçava el de l'Acció Catòlica. «No malmenàssiu la parròquia: s'ho passen de primera. Satanàs no fa riure», comminava, present, el pastor d'ànimes. «Són picarols sonants i veus cantants», beneïa la superiora. «Vox populi, vox Dei», precisava instruït el bon galèn.

Arribada l'hora de lliurar aquest full per al número 500 del Bellpuig, els he deixats que discutien, ventilant dubtes i establint acords sobre l'assumpte del picarolatge. La plaça bullia de no-res. Ja se sap: aquest poble...

Bellpuig: monjos, frares i capellans (Déu ens agafi confessats)

Jeroni Fito
juny de 1994

Érem seminaristes joveçans, quasi nins, i com que no podíem treballar com els altres, perquè érem estudiants, camí de ser sacerdots i, per tant, senyors, vàrem anar, com cada capvespre de vacances, a basquejar. Aquest dia no anàrem a Sant Salvador, com era habitual.

I per primera vegada vaig ésser conscient del que significà per al nostre poble el monestir de Bellpuig, aixecat després de la Conquesta en recordança de Bellpuig de les Avellanes de Lleida, i constituït en el primer nucli d'Artà tant civil com espiritual; me vaig emocionar

dins el graner de la vella capelleta i corprès dins els jardins i el que queda del claustre del idil·lic monestir dels premostratosos, avui tant abandonat de la mà de Déu, desconegut pels mateixos artanencs, i sobretot pel jovent.

Don Joan Femenias, savi sacerdot que vivia de fer llatra (li portaven els brins fets i preparats), després de comportar-se com un pescador més durant molts d'anys a Cala Rajada, i que vessava home pels quatre costats, ens parlà, en la manera sacorrada amb què ho solia fer, dels monjos catalans que vingueren en la Conquesta que partí de Cambrils. L'ecònom, Llorenç Lliteras, anomenat Camamil·la per haver plantat totes les pasteres de l'escalonada de Sant Salvador de l'apreciada planta silvestre-medicinal, i enlairat, arran del campanar, en una rectoria que té els baixos més amunt que les teulades de la resta del poble, que despullà dels seus tradicionals vestits la Mare de Déu de Sant Salvador i xorràcà l'Infantó dels braços de la Verge per tal d'asseure'l sobre els genolls i esdevenir, de bell nou, una Verge romànica, ens parlà, també, com un arxiu de Bellpuig.

En Toni Gili, Comuna, s'apuntà al cervell esser en el futur el successor de don Llorenç i esdevenir també rata d'arxiu.

En Jaume Alcina, de la Caixa, no vingué perquè sempre tenia a punt els pàmpols per escoltar «assumptes particulars» i ens digué la seva tia, que tenia cura de l'hereu, que era per les Païsses, a on el vèrem més tard parlant amb en Toni Xina qui sap de quins assumptes i misteris de dolor. En Joan Servera, Ceba, menudet ell, pontificava del passat, present i futur, deixeble i condeixeble com era de l'altre Joan, Servera vell de Son Servera, que fou més tard rector d'Artà i que deixà un saborino de pomes agres després de renyar, dia i nit, els artanencs, que són addictes a xerrar en veu alta als funerals, que esdevenen manifestacions massives de condol. En Biel Fernández, fill de mestre de paret seca i de balladora del convent, ja festejava passar-se als franciscans, als radicals rivals dels seculars de la Parròquia, i posava mans càlidament damunt l'espatlla per tal de donar confiança mentres, asseguts a casa seva, admiraven furtivament (per si era pecat) n'Antònia, la bella germana. En Colau Xina, Pons, que sempre reia com el seu pare, mentres pensava en jesuïta i somiava empreses periodístiques al tercer món, i sa tia des Colmado, feia i desfeia remors de sacristia i assumptes dels

capellans. En Jaume Solivellas ja caminava tan estirat com ara, i era com d'una altra casta, de senyors, que no parlaven molt amb la resta del poble, mai no es sabia si per elevació cultural o perquè no tenien veritablement res a dir.

No anomen en Jaume Sancho, Corb, en Joan Escanellas, Paies, en Joan Servera, de sa Carbonera, ni el Biel Palou i altres seminaristes, ni tampoc en Sebastià Mesquida, Barraca, que endemés de molt llest per als números seguia les petjades de don Pep Sancho de la Jordana, amb títol nobiliari i escut d'armes. Era el més senzill amb l'Evangeli (els pobres, els preferits), i agombolava el jovent més rural a la Congregació Mariana, la nineta dels seus ulls, i contrapunt dels seràfics conventers (de teatre i festes) i el contrapès de l'Acció Catòlica de Pius XI que naturalment liderava don Llorenç, el Pius XII casolà, cuidat per Aina, l'austera germana fadrina, sempre vestida de negre com el germà. En Sebastià Mesquida, és, avui per avui, teòleg compromès, el viu testimoni de don Pep Jordana (devall de l'esclavina hi portava l'olla de brou per a la malalta). Un sant (ho diu tothom).

Dels Fusters, tios i nebots en parlaré més poc perquè els Asdoros, el tio Pepe (el soberano, bon hormigón, bon hormigón, l'arròs de n'Aina a cal rector) i don Pep que el sofriment el féu molt més humà, coixeu, coixeu per l'accident damunt l'altar, i don Gabriel que va escampar de Capdepera i recalà a la Colònia, per suplir don Gabriel Massanet, Jutger, i que arribà a ser part del paisatge, sobretot a la mar i barca canviant l'horari de les misses per tal d'anar a pescar. No feien gairebé res més que misses i oficis. Dies irae, dels funerals, dies il·la. (Encara m'invest l'oloreta de l'encens d'altar fumant). Don Paco Fuster, Ranxer, ni això. Botes altes, balandrans curts per les rosades, i color ala de mosca pels anys. Llicenciat a Salamanca gràcies a l'oncle Nàcar Fuster, el de la Bíblia Nàcar-Colunga, aconseguí una follia (*Allà en el Rancho grande, te compraré unos*

calzones, de los que usa el ranchero, li cantàvem els al·lots devers Sa Clota) que el feia fugisser i esquívol, i que portava la senalleta que li havia donat en Toni Barrines o sa madona, on hi ficava els queviures que havia replegat de convidades, «No ho menjaré aquí, posau-m'ho a dins». No li agradaven, deia, aquells vermuts amb olives, almejas i altres menudències. Li pareixien «butzetes de gorrió». Venga panades, robiols, coques amb verdura. Això sí que li calmava la talent. És clar que: Quod natura non dat, Salamanca tiru, riru... (non prestat), reia don Joan Femenias...

Només guard de don Miquel Moll els «tremolors» del gregorià quan ja no li restava més que la veu de vellet, però ens renyava, i fort, si no entonàvem bé, malgrat que donava el to passat de rosca.

Don Toni Esteva, Tianova, i don Pedro Amorós, Bugura, vivien a Ciutat i mai ens vèiem. No sé si en queda cap. Si és així que me perdonin.

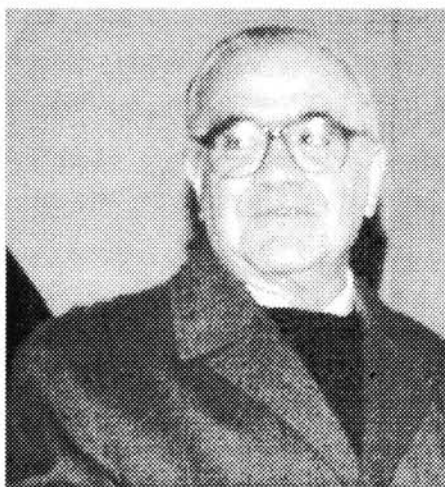
I jo, (quin mot tan lleig m'escrigué un dia en Pere Ginard, Violí, ocell del bosc i garriga artana) pastejava la il·lusió per viure vida, i la nova vocació sacerdotal, tan nova com poc esperada per la meua família que no es feia a la idea que el bergantell que en els deu i onze anys s' enamorà perdudament dels rissos negres de na Maria Clos Bernada, allà a l'Empordà, i que en guardava un, que es tallà ella en prova d'amor etern..., traïa aquell amor capaç de tallar rissos. Després ja va quedar més clar quan vaig donar la passa de la secularització.

Això record d'aquella tarda. I Bellpuig es féu la veu d'Artà. I han passat tantes coses...

Bellpuig fa 500 números. I tots hem vist ploure molt (o poc enguany), i hem perdut pèl. Ha plogut molt, i mai a gust de tots, com és ben natural. Idò, sabeu què us dic? (lo del pastor i el tren): A la p... ses cabres, salvem es bosc!

Idò, molts d'anys. Salut. Amèn.

Bellpuig

Mateu Galmès

publicació el P. Ginard deixà caure «**Bellpuig**» que fou acceptat per unanimitat.

«Bellpuig és l'anell o tumbaga de noviances que el cristianisme va posar a la nostra comarca quan s'hi casà. Els artanencs poden considerar-se com a fills a conseqüència del benaventurat acoblament de la nostra terra amb la religió cristiana, duita a Mallorca pel Rei En Jaume. És, doncs, amb molta raó que els artanencs se girin devotament cap a Bellpuig, on fou plantat, dins les nostres terres, el primer esqueix de Cristianisme i que estimin aquelles ruïnes així com els bons fills estimen, encara que ja estigui deteriorat, l'anell de bodes dels seus protagonistes.

«Però la joia de l'antic oratori, on els turistes més s'entretenen, no són els arcs interiors, ni l'espadaña gòtica on la campana hi féu tantes cucaveles, ni cap

de les coses subdites.

«La joia principal la peça nobiliària de més caràcter és el portal romànic de migjorn, corcat, leprós, amb el pedreny que molina, amb les motlures que han rebut les impertinències del temps i dels homes i on, com hem dit, fan l'estació més llarga els visitants de Bellpuig».

(**Bellpuig**, nº 1 - Croquis artanencs.

P. R. Ginard Bauçà).

Permeteu-me que pugui veure un dia la restauració de l'arruïnat monestir de Bellpuig i la de la seva germana, l'església de Son Vives de Sant Llorenç d'Es Cardassar, el meu poble estimat.

Vull començar aquesta petita col.laboració al nº 500 de **Bellpuig** amb una recordança agraïda a un gran col.laborador de la publicació, el P. Ginard Bauçà, TOR, anomenat amb tota justícia el poeta d'Artà.

He sabut aquests dies que es volen recollir totes les col.laboracions del P. Ginard a **Bellpuig** per publicar-les en un volum deixant a la posteritat constància del seu valor artístic i literari.

Cercant els fundadors un nom per la

Benaventurats els qui són constants

Andreu Genovart Orell

inaugurar establiments, crear associacions, començar a publicar una revista... algunes d'aquestes coses s'han mantingut, altres han fracassat o caigut.

Passada l'eufòria inicial i l'atractiu de la novetat comencen a venir els rosegons de la monotonia, la rutina, la inèrcia i sovint el cansament, la desgana, el desànim o la decepció que desiara acaben en l'abandonament de l'obra empresa.

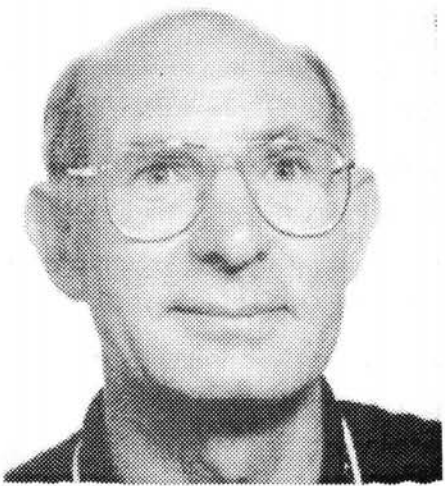
Mantenir una revista o un programa de ràdio o qualsevol altra activitat periòdica requereix esforç, entrega, sacrifici i sobretot constància, i aquesta és una virtut que sol escassejar molt als nostres dies en què tothom vol veure de manera immediata el fruit de l'esforç realitzat, i si pot ser tot en una vegada, millor.

Anys enrera se «conqueria» una al.lota a base de temps i constància; així un podia tenir l'oportunitat de manifestar que l'estimava i que per ella estava

disposat al que fos. Avui, aquesta virtut ha passat a la història. Tal vegada el progrés ens ha «ajudat» en part a agranar aquesta qualitat de la constància: Avui una màquina excavadora fa més en un dia que un tall de dues dotzenes d'homes en un any...

En una ocasió vaig llegir que «pot més la insistència d'una gota d'aigua que la força d'una gran ona». I crec que és cert. El goteig constant de la nostra revista valorant la cultura i la llengua, exercint la crítica constructiva i fent poble... a la llarga arriba a donar bons resultats.

Però no ens desviem de la idea original. Qualsevol lector pot comprendre que 500 números d'una revista, en els 12 darrers anys d'aparició quinzenal, i duita a terme per persones no professionals, suposen un esforç continuat, una tasca sacrificada, gens ni mica d'afany de lucre, moments de dificultat i crisi, de les quals només

Si m'obligassin a explicar el per què he titulat així aquest article tal vegada me veuria en feines per donar-ne una motivació convincent, però és el que he pensat i sentit quan se m'ha demanat una col.laboració amb motiu del número 500 del nostre **Bellpuig**. I aquest sentiment o vivència és el que vull compartir ara amb vosaltres, amics lectors.

Potser avui més que mai se compleix aquella dita tan nostra de «tenir investida de cavall i arribada d'ase», i això a molts d'indrets i nivells: he vist posar en marxa emissores locals de ràdio, obrir cursos,

se'n pot sortir quan hi ha persones que practiquen la virtut de la constància i uns lectors que donen el seu suport, valorant el que suposa sortir cada quinze dies al carrer, saber descobrir la notícia, etc. etc.

Crec honestament que, amb motiu d'aquesta efemèride, tots ens podem felicitar mútuament, els redactors i

col.laboradors, els lectors i els simpatitzants. Que per molts d'anys puguem seguir practicant aquesta virtut de la constància, ben cristiana i ben present a l'evangeli i a dins l'Església. Per això, i encara que no inclosa dins les vuit benaventurades, m'atreveixo a dir: «benaventurats els qui són constants».

«Bellpuig», un nom significatiu

Antoni Gili Ferrer

L'avinentsa de l'edició del número 500 de la revista **Bellpuig**, és l'ocasió favorable per retreure una mica la significació d'aquest nom d'especial regust per als artanencs, que la revista ha curat de ventilar.

A l'inici de la publicació, allà pels anys 1959, quan sonaven altres noms, completament estranys a la nostra història, una veu quasi profètica anuncià que el nom del nou periòdic havia de ser **Bellpuig** en recordança fidel del topònim de casta major tan lligat amb la nostra entranyable història. El fet fou de per si mateix tot un exemple de fidelitat artanenca.

El present article, teixit per a rememorar els principis de la revista, coincideix amb un esdeveniment singular dins la nostra vida. Durant la recent estada a Roma vaig tenir el gust de retre visita a la Cúria General dels Canonges Regulars Premonstratesos i vaig parlar llargament amb alguns membres de l'esmentat orde religiós. Un d'ells mostrà les ganes de visitar el nostre poble i les ruïnes de l'antic Priorat de Bellpuig, el pròxim any 1995. Era ja ben hora que es restablissin relacions entre Artà i l'orde dels Premonstratesos, després de tants de segles de silenci.

Els Premonstratesos foren per a Artà, no sols els seus pares en la fe, sinó també els seus fundadors i estructuradors dins el caire colonitzador i social.

Ja des de la seva fundació a Premontre, l'any 1120, duïen la doble orientació. Els seus membres serien sacerdots al front de parròquies i exercirien també una acció colonitzadora. La doble finalitat la veim accomplir-se dins el nostre poble.

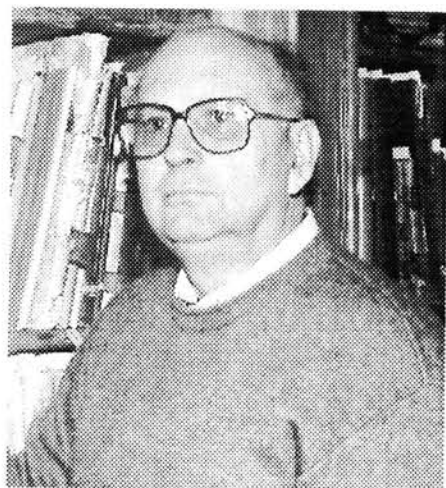
Els Premonstratesos ajudaren el Rei En

Jaume a la conquesta de Mallorca, com ja abans ho havien fet a Catalunya, en temps de Ramon Berenguer IV, en el siti de Tortosa. El Rei premià el seu ajut amb la donació de vuit alqueries dins el nostre terme que podran donar en establiments. Dins una d'elles hi fundaran un Priorat i com que provenien de Bellpuig de les Avellanades de Lleida, l'anomenaran igualment Bellpuig.

El 1233, la figura Fra Pere Joan com a comanador d'Artà i ja consta el primer establiment de terres i molins a Banyeres, devora el Port Vell. Els enfiteutes o arrendataris tendran l'obligació d'habitar en les alqueries i podran en el temps construir-hi altres molins. Així esdevindrà. Als antics molins sarraïnescs, actualment de Dalt i Terressó, hi afegiran altres molins, construint síquies i dessecant els prats per a nous cultius. Un dels nous molins, el Molí Nou, ens recorda encara que la seva construcció fou després de la conquesta de Mallorca.

Per a defensa dels seus drets d'aigua el prior d'Artà Fra Pere de la Çal i Jaume Carrió, posseïdor d'un molí, l'actual Molí d'En Salom, situat dins lloc realenc, sostingueren un gran plet, l'any 1386.

Però els Premonstratesos, instal.lats a Bellpuig, devers els anys 1236 o 1237, no descuidaren l'aspecte religiós o pastoral. L'any 1240, rebien del bisbe i capítol de Mallorca la nova parròquia de Santa Maria

d'Artà. En el document hi apareix Fra Ramon de Fraga, prior de la Casa d'Artà, Fra Arnau de Pont, Fra Balaguer, Fra Guillem d'Organyà i Fra Guillem de Quet. El 1244, formen la comunitat nou membres.

Els Premonstratesos foren els introductors de les primeres devocions cristianes que encara perduren. Ramon des Vilar, any 1237, en el seu testament, deixa 10 sous a Santa Maria de Bellpuig. La devoció a Santa Maria de Bellpuig ha arribat als nostres dies en la imatge de Nostra Senyora de Sant Salvador, ja que es creu amb moltíssima probabilitat que es tracta de la mateixa imatge que ajunta en si mateixa la també antiquíssima devoció a Sant Salvador.

L'any 1252, Pere Cerqueda, un català establert a Artà, en el seu testament deixa 4 sous a Sant Salvador i Joan Abat, any 1272, deixa 5 sous als altars de Sant Salvador, Sant Miquel i Sant Pere. Pel testament de Bartomeu Ferrer de Benialgorfa, any 1326, sabem de l'existència de la capella de Sant Salvador d'Artà.

I deien que no seria surador...

Pere Ginard Ferrer

La nostra intenció no és la de reconstruir la història del **Bellpuig**. Res tan allunyat de nosaltres que glosar les mercès d'una revista que ja ha recorregut el llarguíssim còs de cinc-cents números. Més aviat, al que realment aspiram, és a dedicar el breu espai disponible a la figura d'un home senzill i entranyable que, no obstant el perenne recolliment mundanal, és capaç i destre en agombolar un elefant dins una closca d'anou.

Talment així, ni més ni manco, és en Sebastià Riera, immortalitzat com en «Tià Barret», cofundador i lligat de per vida al succeir del dilecte **Bellpuig**.

De viva veu, inflat de goig i amb les galdufes del delit just una panerada de cireres madures, en Tià ens féu palès que, quan el forjament i fundació del **Bellpuig**, només era un soldadet d'infanteria, i que aquesta escaiença no l'impedimentava de complir la tasca d'estafeta totesfeines.

Diu i repeteix que, per segons quins maldecaps, el seu capet sovint es decanta per intricats viaranyes en principi distints als anhelats.

Parla roses de tots els col·legues a la vegada que remou tresors administratius vers els fundadors, diguem-ne, d'alta volada.

Però quan de veritat en Tià s'emparra és el moment d'esbrinar l'activitat laboral i burocràtica dels dinàmics Jaume Flaquer, de Ses Eres, i Cristòfor Lliteras, de Son Mari, amb els quals i de forma assídua, mantingué estreta col·laboració.

Parlant d'ambdós companys, el seu cosset esdevé una fornada de xeixa novella.

El nostre personatge tingué a cura la feina de recerca, reemborsament i la captació d'adreces de quantes persones tinguessin relació amb Artà. Finit l'escorcoll domiciliari, quatre-cents domicilis obtingueren el corresponent **Bellpuig**.

Només a Palma, dues-cents dotze llars reberen l'inesperat primogènit.

->Pensa que la distribució abraçava quatre zones ben delimitades: Pobles, Palma, Península i la zona quarta era composta per les dues Amèriques, França i Itàlia.

Artanencs escampats arreu de la geografia universal també llegiren la incipient revista.

Els Vaquers, Rai, els Llinàs, Tiu, els Mayols, els Quintín, els Blanes, així com els franciscans P. Miquel Tous Gayà, P. Rafel Nadal, P. Sebastià Lliteras, Nonga, P. Joan Riera, Canet, P. Antoni Terrassa, Nonga, etc.

Na Bàrbara Carrió, Cama o Saurina, fillola de la madona Joana Aina de Ca'n Matemales, igualment cada mes rebia «el extraño periódico» que el carter de Bones

Aires li posava dins la bústia.

Te n'adones de l'alegria sentida pels nostres paisans, que a milers de quilòmetres suaven la xina, quan des de la terra mare rebien un sagrari de paper dins el qual batejava l'ànima de l'estimat Artà?

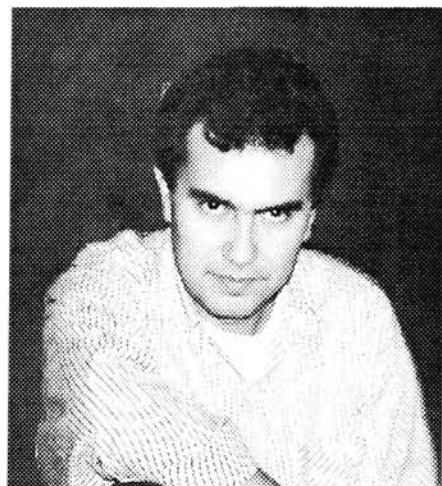
Mira, amic meu. Trob que per exprèmer el cetrill final de la conversa és or de llei citar els abanderats pioners de la famosa nit del set de desembre de 1959, Vigília de la Puríssima. Pens que la no citació seria un cisma força imperdonable. Vet ací els noms: Don Mateu Galmés; Rafel Amorós, Cinto; Jaume Cassellas, Vela; Pedro Sancho, de Ca's Cusi; Tòfol Lliteras, de Son Mari; Pere Ginard, Leu; Joan Bujosa, Ganància; Colau Carrió, Cafè; Don Joan Sard; Jordi Vicens; P. Rafel Ginard i Tià Riera, Barret. El P. Antoni Muntaner, T.O.R., era el fidel corrector.

Tampoc no puc deixar de banda el treball fosc, però eficient, d'en Jaume Canet, Maieta, el qual, frec a frec amb en Jordi Vicens, desenvolupà un afany tan important com era la redacció mecano-gràfica dels originals.

Ja ho veus, pareixia que havia de ser un buf i després de 34 anys, vet-l'aquí fresc com una cama roja».

Sebastià Massanet

Tot Nº 500 de Belpuig
amb a feta.

Missa/ntròpica

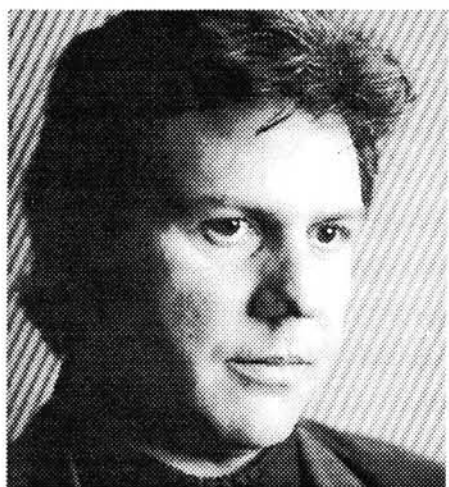
Joan Mesquida

La pesquera, és vell altar,
-i el berenar, eucaristia,-
on, amb fervors d'utopia,
hi cant oficis salvatges.
Davant retaules i imatges,
de la timba i de l'escull.
Tenc casulles, -les que vull,-
pel càrritx de la pendent.
Per roquet, tenc el rompent,
amb entredós de bromera.
Per bàcul; canya i quimera
i, per mitra, el fosc capell.

Formen un cor bufarell
les veus greus de les marors.
Hi ha encens de salabrorrs
a la ronsa dels vuit vents.
Són feligresos atents;
cabres, gavines, tudons...
Baix designis d'altres móns
sóc Papa de l'univers.

Per la llibertat del vers.

Cova de s'Arrel. Ribera de Betlem
Abril de 1994.

El cordó umbilical

Miquel Mestre

Xiapas, bressol i gresol de la coneguda, i aleshores ja previsible, revolta «zapatista» que, pel gener d'enguany, gairebé quinze anys més tard, ha esclatat amb dramàtica, i jo diria que socialment justificada, violència al Sud del país mexicà.

La meva tasca fou tan dura com espiritualment grafificant: al llarg de mesos, i de sol a sol, vaig atendre tota mena de pacients, malalties, parts i operacions amb l'únic ajud d'un botiquí de campanya i un sac de vacunes i medicaments que el benaurat Dr. Roberto Gómez Alfaro, director de l'hospital de la ciutat de Comitán, m'havia facilitat. El redol de selva que me fou assignat era una ruta d'uns 250 quilòmetres, seguint la conca del riu Taconejá, i no hi havia d'altre metge ni sanitari en tota aquella contrada.

Fóra inútil intentar descriure, en aquest minvat article, tota la màgia de la selva, les seves meravelles, els seus perills i la inefable amabilitat amb què vaig esser rebut i tractat, malgrat llur misèria, pels indígenes de tots quants de poblats vaig

visitar al llarg d'aquells mesos. No és, de fet, l'objectiu d'aquest escrit. Però ara que celebrem l'aparició del número 500 de la nostra revista **Bellpuig**, no vull desapropiar l'avinentesa per a fer palès el goig que me produí, quan ja feia quasi dos mesos que no veia altra civilització més que aquella que potser en no-res havia canviat des de feia milers d'anys, el fet de rebre un **Bellpuig** en plena selva, enllà de l'Atlàntic, tan lluny de casa.

El meu guia Ndóo, un indígena tzeltal del poblat d'Aguatinta, el més pròxim a Comitán, em deixà sol per uns dies (tres d'anada i apital, i que ell, l'oncle franciscà, havia remès a l'hospital de Comitán. Cartes d'amics, de la germana i de la mare, i un exemplar, el número 41, de **Bellpuig**. Llegir la nostra revista enmig d'aquells boscatges perduts en tots els mapes i cartografies, em féu volar mentalment cap al meu poble tot rellegint i tornant a llegir noms i fets que m'arribaven com si un invisible cordó umbilical no haguera estat mai tallat del tot entre Artà i jo.

Pel gener de l'any 1980, deslliurat ja dels deures militars que la llei m'imposava (aleshores no eren possibles ni el servei civil ni la, encara ara, discutida i penada insubmissió), i acabada ja l'especialitat de Cirurgia que m'havia retingut aquells últims quatre anys a Son Dureta, vaig partir, amb l'esperit amarat d'ansies d'aventura i de noves coneixences, cap a terres americanes com a metge missioner voluntari. Mèxic era el meu destí, i l'atzar volgué que, després de fer una curta missió sanitària a l'aridíssim desert de Jalpa, a l'Estat de Querétaro, ran de Xiuaua, me sortís l'oportunitat de fer de metge entre els indígenes tzotzils, lacandons i tzeltals, tribus descendents d'aquells antics i savis maies precolombins, a les selves de

Des d'aleshores sempre he sabut que, enllà de la quasi rutina que significa per als artanencs rebre, ara quinzenalment, el **Bellpuig**, hi ha una altra casta d'emoció: la d'aquells altres artanencs que, lluny d'Artà, tornen sentir, amb cada nou número de la revista, el batec del nostre poble en sa pròpia carnadura, com si una subtil teranyina de records, de sentiments i de vivències, o un surreal i invisible cordó umbilical no haguessin estat mai trencats del tot. I per molts d'anys.

Artà, juny 1994.

Des del carrer

Per la transcripció. **Miquel Morey**

Hi havia expectació. Els representants dels mitjans d'informació eren presents i omplien els bancs que tenen assignats per seguir les sessions del Parlament. I és que l'esdeveniment ho mereixia. Potser era la primera vegada que la institució, mare de totes les institucions, havia acceptat que una persona sense càrrec polític, sense cap mena de poder econòmic, sense ésser tècnic ni especialista en el tema, i ostentant només la condició de simple ciutadà, pogués comparèixer i exposar la seva opinió davant dels teòrics, però legítims representants del poble. Si bé l'esdeveniment d'aquesta compareixença era inèdit, la qüestió o motiu no era altra que la polèmica que havia ja embolicat a totes les anomenades forces polítiques, econòmiques i socials, i sense que, fins aleshores, aquell pobre ciutadà, tragués res en net de tot quant s'escrivía i es deia. Endemés, creia que tot allò, aquell fum i fum que s'espargia no feia més que augmentar la confusió.

Anys enrere, i amb el consens de tots els grups parlamentaris, s'havia aprovat una llei que, es deia, regulava la construcció, per tal de protegir, unes àrees determinades del territori, perquè no experimentassin la degradació a què s'havia sotmès la majoria de paratges i espais de l'illa. Aleshores, dins una d'aquestes àrees, inclosa entre les que la llei feta per totes les forces que integraven la cambra havia designat com a zona protegida, s'hi realitzaven unes edificacions.

De les consegüents denúncies per part dels habituals (grups ecologistes i polítics

que s'autodefineixen d'esquerra, com a capdevaners d'aquestes denúncies) i de la defensa de la legalitat de les obres per part dels també habituals (interessos econòmics i polítics que s'autodefineixen com a centre-dreta o defensors del benestar i del progrés, capdevaners de la defensa d'aquestes obres), no s'havia tret res en net. Les construccions seguien el seu ritme i els crits en contra del que es deia atemptat ecològic s'anaven disolent dia a dia, per ventura per manca de confiança d'aconseguir resultats positius, per ventura per la inèrcia mateixa dels esdeveniments.

Aquell home, el ciutadà normal i corrent, que no ostentava cap representació i que fins i tot mai no havia estat embolicat amb cap partit, grup o col·lectiu directament relacionat amb activitat política, a més de confús, es sentia també ferit i enganyat. I així ho va fer saber, mitjançant l'escrit que adreçà al President de la Cambra. I fent ús dels drets que cregué que li pertanyien, sol·licità ésser escoltat pels membres de la més alta institució.

I aquest dret li fou reconegut. I arribà el dia en què tengué la satisfacció de poder dirigir-se directament a tots els qui per ell eren part responsable, directa o indirecta, de tot el que estava succeint. «...A vostès, senyories, per haver fet aquesta llei que permet, si es que ho permet, el fer el que s'està fent. A vostès senyories, per callar i deixar fer el que no es pot fer, si és que, com ens diguéreu, la llei no permetrà més atemptats. A vostès senyories, alumnes d'assessors d'imatge, actors fets a cop

d'assaig davant el mirall; aprenents de frases, paraules i gestos, que només baixau al carrer els dies de la campanya, per recollir aquest recolzament que us permeti el vol cap al més amunt. A vostès, els deman que compleixin les seves promeses, que es passegin pels carrers i escoltin. No només els «experts» tenen opinió. No és patrimoni dels polítics la veritat...»

Continuava l'al·locució d'aquell pobre homenet i els membres de la Cambra, com si el que s'estava dient no anàs amb ells, es dedicaven a les seves habituals ocupacions. Sabien que al llarg i al final d'aquella intervenció, no calia, digués el que digués, fer ostentació del seu recolzament ni les tradicionals potadetes ni xiulets per desaprovar-ho. Fins i tot, en acabar no necessitaven mostrar la seva complaença ni el seu rebuig, ja que el qui parlava ni era del seu grup ni formava coalició amb ells, i com tampoc no era dels altres, això és, contraris al seu, la indiferència podia ser el resultat d'aquella intervenció.

Mentres, convencut, aquell home seguia parlant, i de cada vegada semblava més interessant el que deia. Me vaig incorporar una mica al meu seient i, de sobte, vaig perdre el fil del que estava escoltant. Vaig

obrir els ulls i vaig veure com per les retxilleres de les persianes, el sol matinent guaitava i ratllava el frontal del llit. Sobresaltat, mir el rellotge. Me vaig fer la promesa que avui mateix compraria un despertador nou. Era la tercera vegada en pocs dies que arribaria tard a la feina.

El trànsit, a l'estiu és més dens. La ràdio, en castellà, ens informa que «esta tarde se reune el Pleno de la Cámara para tratar...». M'hauria agradat conèixer la reacció i el resultat de la intervenció d'aquell homenet. Dissortadament, el somni no és «el culebrón de sobremesa».

Lu. Lorey

Tot, tot, tot era mentida (La veritat sobre Artà a partir del 501)

Miquel Piris Obrador

lent i que encara no ha vist la llum. És hora de treure la pols a les paraules i deixar que la gent d'Artà conegui la veritat, la seva veritat: «LA HISTORIA APÒCRIFA D'ARTA» (amb il·lustracions de Toni Infante).

Les pàgines que s'aniran publicant en els propers números de **Bellpuig** són fruit d'anys d'investigacions, casualitats, suor, calma, casualitats, paciència, estudi, més casualitats i, sobretot, amor a un poble i la necessitat de donar-li, d'una vegada, la possibilitat de conèixer-se a si mateix. Els nostres avantpassats tornaran a la vida per contar-nos què va passar en realitat. Grans errors i misteriosos enganyos de la Història Universal quedaran, a la fi, al descobert. Valgui per mostra, i com avançament, un tros de l'entrevista que vaig mantenir, junt amb el periodista barceloní Isidre Estévez amb Stephen Hawking l'any 1989. Aquest científic reconegut arreu del món ens confià un secret al meu company i a mi que fins avui havíem mantengut en complet secret. Vet aquí la traducció d'aquesta part de l'entrevista enregistrada a la seva casa de Londres: «...s'ha parlat del Big-Bang i moltes altres teories sobre l'origen de l'Univers i, consegüentment, sobre l'origen de la Terra. Alguns científics s'han aventurat a datar l'origen de la vida. Ara, ningú, absolutament ningú, s'ha atrevit mai a donar ni tan sols una opinió sobre el lloc precís en què la matèria

es convertí, per primera vegada, en un ent viu»

En aquell moment de l'entrevista no sabia gens per on anava Hawking. Era incapaç d'imaginar l'abast de les paraules que, amb l'ajut del seu ordinador, anava a pronunciar:

«...La vida va néixer al mar, sí. Però en l'època en què va esdevenir aquest fet meravellós només hi havia una zona del mar terraquí, de molts pocs quilòmetres quadrats, en què era possible el naixement de la vida per qüestions d'ordre químic i climatològic...».

A continuació el seu ordinador deixà d'emetre paraules i en la seva pantalla es dibuixà un mapa del món, és a dir, del món com era llavors, fa milions d'anys. Hi havia un punt vermell en aquell mapa que s'apagava i s'encenia. A continuació el mapa se superposà a un d'actual i els ulls se'm sortiren de les òrbites: aquell punt es corresponia, gairebé a la perfecció, amb les costes de Mallorca. Però encara n'hi havia més: el puntet estava col·locat just a la part nord-est de l'illa. De cop Hawking a través de la màquina va dir una paraula que em va deixar gelat: «ARTA». Em pensava que Hawking m'estava prenent el pèl, però aquella persona menuda, amb el cos arrufat damunt la cadira de rodes, no coneixia la meua procedència: quan el meu amic i jo ens vam presentar li vam dir que veníem de Barcelona; les paraules Mallorca o

500 és un número rodó, només falla la part de dalt del cinc. Amb tot, això no és motiu important a bastament com per a no celebrar-ho. Oblidem, per tant, aquestes dues petites retxes, la petita vertical i l'altra més llarga i horitzontal, i brindem per cinc-cents números més. Visca!

Bé, ja ho hem celebrat, ara anem per feina: fa aproximadament 8 anys vaig començar a embrutar pàgines d'aquesta revista. Primer en companyia d'una bona amiga, Elvira Piris, amb qui vàrem fer un parell de «Cafès a n'és Triquet» amb Artanencs que havien anat a viure a Palma. Des de llavors les meves col·laboracions van ser com els ulls del Guadiana: ara s'amaguen, ara també. Uns anys més tard, en companyia de Caterina Estelrich, ens establírem a la contraportada del **Bellpuig** amb els Gorans. Mentres, un amic em va fer arribar les memòries de Sírip Rodarbó que, gota a gota, van anar publicant-se amb el títol «Records de Hollywood». Però això no és tot. Durant tots aquests anys, a més de cafès, Gorans, Records i Bedulades Menors, hi havia una altra cosa que s'anava cuinant a foc

Artà no havien estat pronunciades en cap moment de la conversa. Després d'uns primers moments de desconcert, finalment vaig haver de claudicar davant l'evidència i les paraules que Hawkings va repetir tres pics davant la meua incredulitat: «La vida va néixer a les costes d'Artà. Nordest de Mallorca. Insula del Mediterrani».

Mirar enrere

Pareix que fou ahir quan sortí a la venda el primer número de **Bellpuig** (gener de 1960).

Avui dia 25 de juny de 1994 en veim el número 500, extraordinari que commemora aquesta efemèride de 34 anys de tasca informativa de, per i per a Artà, número en què se m'ha convidat a col.laborar com ja vaig fer en el passat. No he pogut eludir el compromís, per l'estimació a Artà i els valors que representa per a mi.

Perquè no és veritat que l'home pugui tallar de tot els fermalls amb el pretèrit, glaçar les arrels que el lliguen a la vida quotidiana del seu entorn, al lloc on viu, on s'ha creat la família i on s'ha arribat a la vellesa.

Resulta que en intentar alliberar-se de l'incòmode llast del passat, dels seus mites i tabús, l'home ha caigut en el parany contrari que acaba per despersonalitzar-lo, per uniformar-lo, junyint-lo al carro del consumisme massificador «ordinador electrònic, automòbil, ràdio-casset, televisor» que el converteix en instrument gregari i el fa oblidar el passat.

Temptat pel progrés, l'home actual no se n'ha adonat que els seus robots, els seus sistemes dietètics, el seu bitllet d'avió que li permet un cap de setmana a París o Atenes sense faltar al treball del dilluns, li han fet oblidar el pretèrit.

Intentant prescindir de les servituds del passat l'home s'ha cregut que tallava d'una tisorada els fils umbilicals que l'encadenen a l'ahir. Ha jubilat els seus herois però ha acabat per mitificar el cantant de moda, l'esportista del moment, el polític de torn. Ha pogut arraconar

Ulisses, ben cert, però en la peanya vacant hi ha entronitzat Michael Jackson.

Obrint-se camí entre la fauna urbana del telefilm nostre de cada dia, de la vocació discotequera, de la literatura del graffiti a les parets (vegeu les columnes de na Batlessa) surt al carrer aquest article amb l'exclusiva intenció de recordar altres temps (i per a això, res millor que repassar la col.lecció de **Bellpuig** i pensar que tot el treball publicat es va fer i es fa voluntàriament i gratuïta). És clar que ningú no ha comptat que en última instància el lluç acaba per mossegar-se la cua. Qui avesà el seu paladar a les excel.lències del frigorífic no enyorarà les glòries del cantiret embarassat d'aigua brouosa.

Es tracta de recuperar-li a Artà alguns dels perduts signes identificadors, «rostres i rastres», aixecar la memòria d'un món ja llunyà, gairebé caducat del

Orel

tot, els habitants del qual, a canvi de no conèixer la revolució tècnica que més tard els havia d'obrir les portes del paradís (!) antenien la simplicitat i innocència d'aquelles decisions programades abans que pels electrodomèstics pels batecs del cor.

La memòria d'un passat, no sé si millor o pitjor en alguns aspectes que el present, sense el qual, això sí, no seria possible l'actual currículum del poble.

No faceu cas de tot això, després de tot, aquest és un article apassionat per a qui estima aquesta terra apassionadament.

Tornar salvatges

Miquel Pastor Tous

Analitzar, calcular, preveure, marcar objectius, organitzar, donar instruccions, seguir normes, produir... conceptes com aquests són els que organitzen les nostres vides i fan possible la societat en què vivim d'una manera còmoda i regalada. Perfectament instal·lats en el primer món, on les crisis més greus, en un simil mèdic no van més allà que un lleuger refredat, ens hem sostret al contacte amb les forces elementals que realment mouen l'univers, i cada cop ens és més difícil trobar el camí per entrar en el territori de les sensacions pures.

Les portes que ens ho permeten es tornen escasses, cada qual ha de trobar les seves, són els petits paradisos personals, tan efímers com uns quants metres quadrats de fanàs tendré sota els ullastres quan li pega la llum del sol en un angle de 45 graus.

Des de llocs com aquest et pots sentir de la mateixa pasta que estan fetes les roques, la mar i les estrelles i escoltar dins

tu el batec de la sang dels més remots avantpassats, pots tornar salvatge i captar les vibracions perdudes en el temps, reviure fàcilment el bramul esgarrifós del darrer Myotragus en veure morir l'única femella que subsistia de l'antiga guarda a mans dels caçadors de Son Matge. Què sentiria el darrer Myotragus?, el darrer!, el darrer... Abismes de desesperança, tristor absoluta, ràbia incontenible, odi etern.

Aquests sentiments formen part de l'aire que ens envolta i perviuen amagats als racons enfosquits de les talaies que dominen les muntanyes, s'han petrificat a l'interior de les estalactites atrapats pel goteig de les caveres, rapinyen els coixinets i els ullastres ajupits de la talaia Freda i afileren el càrritx de sa Vaca acompanyant la tramuntana. Els vells esperits que dominen la muntanya encara hi són, malgrat ja quasi ningú els respecti, i tot i que els haguem oblidat no ens podrem lliurar de la seva presència.

Però per entendre'ls i aprendre d'ells cal que ens deixem penetrar, cal que deixem que s'endinsin per les neurones i es dispersin per les més fines terminacions del sistema nerviós. Serà llavors quan ens sentirem empesos a pujar salvatges per la muntanya amb la follia incontrolable que obliga a escalar bojament aferrats per les

penyes, per amunt, per amunt sense fer cas de camí ni pas aferrant carritxeres desesperadament grapejant per les rossegueres sense agafatall, sense aturar-se, perdent l'alè del tot.

L'extenuació final esdevé llibertat: escups i treus moc i fleumes, des de les entranyes surt tot el que la suor no ha pogut treure per la pell, grapejant el cap amb l'aigua de la font, et sents net per dins i per fora i els ulls et riuen. En girar-te et topes amb uns altres ulls de menot astorat ubicats en un cap aferrat a un cos que acaba d'arribar en cotxe. Et veuen perillós, no et poden comprendre, veuen que ets salvatge, les mans del cos engeguen el cotxe i el cotxe fuig. Sonrius i allà lluny, molt prop del cel, sents la rialla (còmplice) del vell Myotragus.

Molt més relacionades amb la teoria del caos que no pas amb la sistemàtica economicista

Que pogueu arribar als mil!

Nicolau Pons Llinàs

El número 1 de Bellpuig neixia quan, al mateix temps, i ben lluny de Mallorca, i també d'Espanya, venia al món el meu sacerdoci, a l'acabatall de 1959. Del meu dolç esdeveniment en feia ressó el nº 2 de Bellpuig, afegint-hi encara, damunt, el sucre d'una fotografia on jo, humilment, estava per primera vegada davant l'altar, i en aquest honorós cas, acompanyat de

l'Ambaixador d'Espanya a Argentina, del President de la Casa Balear a Buenos Aires i del P. Joan Albert Sancho, jesuïta d'Uruguai, però oriünd d'Artà i oncle meu, que morí, per cert, ara fa uns mesos al seu Montevideo. Crec que l'Ambaixador de la fotografia encara viu, i, com a bon escriptor que era, encara, aquests anys passats, feia aparèixer la seva firma

damunt les pàgines d'ABC de Madrid, cosa que em divertia.

Dic tot això perquè **Bellpuig**, com ho fou per mi a penes va sortir al carrer, i tan tendre, és, i serà, sempre per a tots els artanencs l'àlbum familiar on queden gravades en lletra, i també en fotografia, records inoblidables, no només per als mateixos protagonistes de la història, sinó també per als qui, guaitant ja un segle nou, vendran després de nosaltres, i voldran saber què es feia, i qui eren els qui vivien a Artà durant un segle que es deia VINT, i que arrossegà, a balquena, guerra, mogudes polítiques i malsofrits dins totes les llars. 500 números de **Bellpuig** no són com que fer un etxem, ni per dir això és com les fulles de l'arbre que cauen i les se'n du el vent. Cap ventada, en efecte, no podrà aglapir ni escabetxar tots aquests nombrosos toms que componen ara la col.lecció de **Bellpuig** i constitueixen uns dels més valuosos tresors culturals que guarda, com dins capseta d'or, el nostre poble.

És més: tot aquest embalum de paper, que es com una caixa forta on es conserva la història d'aquests quasi 40 anys d'Artà ha estat també com una pissarra on gent, ja professional, (Rafel Ginard Bauçà, Josep Sureda Blanes, Llorenç Lliteras, Andreu Casellas, Andreu Ferrer, s'Apote-

cari Pujamunt, i altres) escrivien, i descrivien singulars contarelles, tot un mosaic de literatura clàssica on hauran de venir a beure els joveçans de l'ofici i els qui voldran tenir una idea de com fills del nostre poble sabien fer filigranes amb la ploma, i sabien dibuixar magnífics dissenys del nostre entorn i els seus personatges. També els qui érem novicis de l'escriure, hem anat, a través de les pàgines de **Bellpuig**, estudiant l'ofici, tasca que mai no s'acaba d'aprendre, i que roman només viu, i movent coa, mentre un escriu i s'obri camí dins aquesta Babel de mots, verbs i oracions gramaticals, que és com un cabdell de fil que el qui escriu ha de saber manejar, fermant o desfermant, cursant o allargant, segons conveniències i, sabent també jugar amb tanta filassa.

Record els meus articles de fa ara 40 anys que vaig publicar a **Bellpuig** (MI PUEBLO, MI PARROQUIA, MI ABUELO, LA ERMITA DE MI PUEBLO, etc.) escrits naturalment en castellà, i tots mancats, per tant, d'aquesta saba i llecor que només brollen quan empram la nostra llengua, que per nosaltres és l'autèntica, i la que mai no té rovell. Fou això un pecat del que encara em penedesc, i del que continuament en faig grossa penitència. Inclús a cròniques que enviava des d'Artà als diaris de Ciutat, castellanitzava la firma amb el pseudònim de NICO PONCE, fent ploure així encara més damunt de tant de banyat.

Que puguem, o millor dit, pugueu arribar als MIL números de **Bellpuig**, joveçnets artanencs de l'any 2000!

Artà, juny de 1994

El País dels records

Macià Riera

Record que era un al.lot pucer, de calçons curts i genolls pelats, i ja fullejava a cal meu padrí Barret, allà al carrer de Sa Taulera, les pàgines, sovint incomprendibles per a mi aleshores, de **Bellpuig** que el meu conco en Sebastià portava puntualment. Tal vegada ell sigui dels pocs homes que s'han entretengut a arreplegar des de la primera revista fins a la darrera.

Després, quan els anys i les tasques m'allunyaren un poc del poble, la revista seguia apareixent com a per sortilegi a la bústia de casa. Aleshores es convertí en un referent per tenir una reota idea del moviment demogràfic d'Artà. «Mira, s'ha mort fulano o mengano», eren paraules habituals als llavis de la meva mare dirigint-se al meu pare i al meu padrí, que aleshores ja s'havia vist obligat a venir a viure a ciutat (un lloc que mai no va

entendre ni punyetera falta que li va fer). Amb el pas dels anys, i segurament a causa de la circumstància que vaig esser dels primers visionaris que anunciaren que el futur dela mitjans de comunicació ciutadans era expandir-se als pobles, el contacte amb **Bellpuig** es tornà a fer habitual i quasi bé necessari.

Ara, amb moltes hores de feina damunt l'esquena i la curolla d'escriure consolidada al meu cervell, la revista arriba a les meves mans quasi bé com un alè que em porta aquelles olors familiars de la infantesa i el record de persones estimades. Tal vegada algú no me cregui, però acostumat com estic a manejar tot el dia paperassa, a mi **Bellpuig** m'omple d'il.lusió.

Per això cinc-cents números són per a mi com a cinc-centes besades de la tia Bel.

500 ocasions de convivència

Josep M. Salom

Sortir tantes vegades al carrer, podria lliurement interpretar-se com a signe de repetició, de rutina, de monotonia, de caparrudesa, o fins i tot de «brusquerada» dels qui en èpoques distintes han duit sobre les seves espatlles el recull que els originals promesos, demanats, oferits, inacabats, suggerits o no arribats, segons els casos, fets a mà, a màquina o més recentment en ordinador, es convertissin en un exemplar de **Bellpuig**.

Però en voldria fer una altra lectura, aprofitant l'avinentesa d'haver-me convidat a col.laborar en aquesta celebració, que agraeisc sincerament, sense entrar en la temptació melàngica de girar una ullada cap enrere a vint-i-cinc anys aproximadament de vivències directes en l'atzarós sortir mensualment, que record delitósament quan don Mateu deia sí, i l'amo en Rafel feia possible el sí, amb més voluntat que mitjans.

Crec honestament, que haver aconseguit sortir cinc vegades cent exemplars de

Bellpuig, signifiquen un testimoni ben evident d'una realitat cultural ben arrelada, més forta que el que pugui semblar la feblesa d'uns fulls de paper, capaços de surar sobre l'espai i el temps, els esdeveniments i les persones, en contrades i crítiques, en èpoques de lluita i de gaudi. Amb tota seguretat aquest tipus de publicacions locals que sortosament floreixen dins Mallorca, potser no han reflectit tota la veritat del que ha succeït al llarg d'aquests anys de miraculosa pervivència, però sí han recollit una bona part, una gran part de veritat, impresa en el moment oportú en què es produïa el succés o es considerava adient el comentari de l'articulista de torn, havent-ne deixat testimoni ben aprofitable com a modesta i a la vegada útil petjada documental per temps esdevenidors.

Perquè un tipus de publicació com aquest, és un camí a la convivencialitat que propugnava Illich com a alternativa radical a la desescolarització: trobada de l'home amb els seus coetanis i entorn, trobada de calor vital que estableix relacions cordials, autònomes i creadores i incompatibilitat amb la civilitzaicó de la productivitat.

Bellpuig brosta espontàniament i reflecteix llibertat, d'escriure o no escriure per part de les plomes que s'han anat

turnant per llei de vida, per vocació o per desencís; llibertat d'opinar molt més grossa percentualment que la que es dona a les publicacions sistematitzades i amb vocació de lliures, però evidentment subjectes a uns interessos comercials, ideologies polítiques molt marcades o més darrerament subalternes de determinats poders fàctics.

És possible en petita escala que **Bellpuig** hagi tingut també temptacions casolanes d'aquest tipologia, hi hagi recollit o agafat unes postures determinades amb més o manco vehemència segons els responsables o els escriptors més feiners del moment, però us ben assegurat que així i tot, els camins de la llibertat es troben més a les camades que als grans vials de circulació, on hi ha més amateurisme que professionalitat, on hi ha més cor que cap, més il.lusió, més sinceritat i més esperit de convivència.

500 números, hermosa gesta

Joan Servera Riera

La redacció de **Bellpuig** em demana una col.laboració per tal d'insertar-la al nº 500 al qual ha arribat feliçment al llarg de tot un període de 34 anys. L'haver estat responsable i col.laborador per espai de deu anys a dita publicació em compromet a fer-ho.

El meu primer deure crec que és felicitar a tots els que al llarg dels 34 anys han fet possible mantenir viva una publicació que, com tot l'humà, haurà tengut els seus alts i baixos però que els ha sabut superar i capejar les moltes dificultats, i que avui es presenta pletòrica de vida, i per tant,

d'avenir; una prova, entre altres, és haver passat d'ésser mensual a quinzenal. De no tenir vida abundant això no hauria ocorregut. Segurament molts antics col.laboradors de la revista, alguns dels quals ja han mort, se n'alegrarien i se n'alegren de l'efemèride que avui celebrem.

El nº 500 és un número rodó, bell i prou interessant, 500 són molts de números per una classe de publicació que freqüentment neix amb entusiasma i acaba per desaparèixer. La mitjana d'edat d'aquestes publicacions no tenen costum a ser molt llargues, el que patentitza que la xifra 500 números és tot un èxit.

A principis de gener de 1960, quan sortia de la impremta el primer exemplar de **Bellpuig**, ho feia marcant-se una fita ben definida. S'intentaria fer poble i crec que aquest propòsit s'ha mantingut. Als números de **Bellpuig** es pot percebre el bategar del cor del poble. Aquí queda ressenyat molt del que marca i emmarca

la vida d'Artà. En una ocasió ja llunyana, em deia un artanenc fincat a Amèrica, «no us podeu imaginar la il.lusió amb què rebem a Puerto Rico la revista. Des de la capçalera fins a la darrera paraula de la darrera plana, ho llegim una i altra vegada, en família i ens esforçam a recordar llocs i persones i ens alegrem amb les iniciatives que s'anuncien i ens entristim quan mor qualcú conegut o algun projecte». La distància i l'enyorança multipliquen l'interès humà. I això, crec que és l'interès humà, el que segurament han fet entrançables unes publicacions que, com **Bellpuig**, intenten reflexar els sentiments del cor del poble. Perquè els pobles, igual que els essers humans, també tenen cor. El problema, si cal, està en saber percebre i en ser capaços d'interpretar aquests batecs sempre impregnats de vida.

La meua primera col.laboració a la revista **Bellpuig** va ser recent arribat com a Ecònom a Artà. Era una simple salutació als meus nous feligresos i un posar-me sincerament a la seva disposició. Això

ocorria el 6 d'octubre de 1969. El meu darrer escrit de comiat, que volgué ser el resum de la meua activitat al front de la Parròquia, està registrat a l'edició del juliol de 1978. A les festes patronals d'aquest mateix anys deia adéu al poble d'Artà i també com a director de la revista. Entre les dues dates dormen bastants de fets i moltes anècdotes que podrien ser recordades, totes elles en relació amb la revista **Bellpuig**. Però ara em don compte que he consumit l'espai que em varen assignar i ja sols em queda desitjar altres 500 números plens de vida per a la revista i que jo ben segur ja no els veuré complets.

Juny de 1994

Gavell d'adagis

Miquel Tous Servera

Dia cinc de gener de l'any 1960, la revista **Bellpuig**, conduïda de la mà de don Mateu Galmés, ecònom d'Artà, va veure la llum per primera vegada.

Ara, al cap de més de 34 anys d'afanys, de realitats i preocupacions, els seus capdavanters i col.laboradors veuen amb alegria l'aparició del número 500. Per a tots ells la més completa enhorabona. Vull sumar-me a tan important data, oferint a l'anomenada revista la meua humil aportació d'un manyoquet de 270 adagis mallorquins, que encara que no cabran en aquesta col.laboració, seguiran a les properes edicions.

Gener.-

De flor de gener, no s'umpl es paner.
Es polls de gener, ponen en es paner.
Si vols ceba de dobber, sembra-la de gener.
Brusques de gener, bon any mos ve.
Trons de desembre i gener, temps enreré.
Mes de gener, mes mal faner.
Santa Ainès [dia 21], si du bon temps, ses vinyes aniran bé.

Sant Vicenç xalest, acaba l'hivern prest.
Per Sant Pau, sembra s'ai.

Febrer.-

Aigües de febrer, estalvien es femer.
Febrer mig abeurat, any mig assegurat.
Flor de febrer, umpl el graner.
Mai és passat febrer, sense vestir s'ametler.
Si la Candelera riu, lluny és l'estiu.
Per la Candelera, es fred, si no és davant és darrere.
Pes febrer, un dia en es sol i s'altre en es braser.
Es febrer, nou cares té.
Es febrer, és un mes geler.
Jamai ha passat es febrer, sense florir s'ametler.
Febreret curt, pitjor que turc.
Per Sant Macià, s'oronella ve i es tord se'n va.
Febreret curtet i alegret.
Aigües de febrer, ordi al graner.

Març.-

Boires de març, fred en es maig.

De flor de març, fruit no es vendrà.
Es març marceja.
En es març, qui no té sabates pot anar descalç.
Març falsa primavera que engana es bestiar.
Març ventós, abril bruscós i maig humit, fan es pagès ric.
Quan es març fa d'abril, abril fa de març.
Es sol de març, fa pigues i bards.
Si trona de març, mal anirà.

Abril.-

Abril plover i març ventós, fan l'any ric i abundós.
Abril i maig acompanyats, componen tots els sembrats.

Aigua d'abril, i de maig roadades, fan ses anyades.

Gelades d'abril i maig, la misèria mos duran.

No hi ha abril sense espigues.

Si es refreda l'abril dolç, és el més dolent de tots.

Si trona d'abril, ve bon estiu.

No és tan dolç l'abril florit, que no mos gel qualche pic.

Maig.-

El començament de maig, l'hivern fa revivar.

La calor de maig, sol fer la llei de tot l'any.

Maig ventós i juny calent, fan bon vi i bon forment.

Si no plou de maig, anyada d'ordi a raig.

Per l'Ascensió, ni ametla ni ametlló.

Per Cinquagema, ametla plena.

Al mes de maig, a segar vaig.

Juny.-

A l'estiu, tota cuca viu, i a l'hivern, tota perd son govern.

Les aigües de juny, mals solen dur».

El juny fred, mata l'esplet.

El juny hermós, és abundós.

Quan Sant Pere plora, tres pics fora.

Sant Pere treu juny enrere.

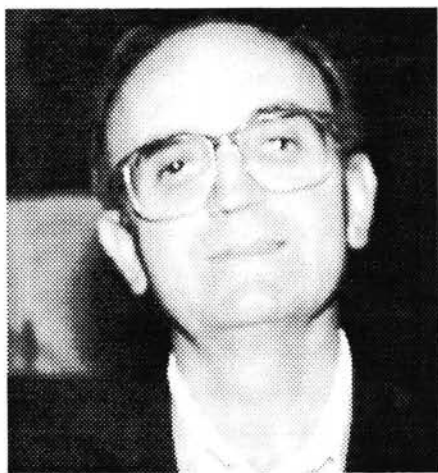
Per Sant Pere, enrevolten sa figura.

Pel juny, sa falç en es puny.

Per Sant Pere i Sant Joan, sa calor va en gran.

Per Sant Joan tot seca.

Juny de 1994.

Recordant aquells temps

Rafel Umbert Sureda

No puc ni podré oblidar mai els 12 anys (1978-1990) en què vaig prendre part en la redacció de la revista. Anys de profunda transformació en molts dels seus aspectes. Anys també de dificultats i crisis. Anys, però, que ajudaren a infantar un nou estil i una nova projecció.

Les curolles d'un grapat de persones féu possible l'utòpic objectiu de, no sols redactar la revista sinó inclús imprimir-la. Aquella substanciosa subvenció, obtinguda per mediació de Pep Melià, fou invertida en unes màquines que, col·locades als baixos de la sagristia de la Parròquia, imprimien el **Bellpuig** amb més bona voluntat i decisió que encert i nitidesa. Aquelles revistes, sortides «in totum» de les nostres mans eren exponent d'una voluntat d'emular l'estimat P. Vicedo de Petra i d'un desig de fer encara el **Bellpuig** més nostre. A més, ens havíem decidit a convertir-lo en quinzenal. Calia estar més prop de la gent i donar fresca la notícia.

Ben aviat, però, ens adonàrem que per aquest camí no arribaríem massa lluny. I

cercàrem altres solucions. Millors o pitjors, jo no ho sé. Però, almanco, més realistes. També coincidia aquest moment amb una espècie de desfeta o refredament. Coses que passen sovint. Pels motius que fos el nombrós grup es va anar reduint.

Vingué, doncs, una època de magror. No acabàvem de trobar gent disposada a col·laborar d'una forma permanent. La «criatura» no acabava de formar-se. Les revistes simplement sortien. Però els continguts eren magres. Èrem pocs. I aquests pocs havíem de cercar la notícia, redactar-la, documentar-la gràficament, escriure-la, compondre-la... Massa pes per a tan poca gent. A més, els quinze dies passaven volant. I aquesta situació es veia agreujada per la necessitat de compaginar el **Bellpuig** amb altres responsabilitats.

El fet positiu per a mi d'aquella època fou que el **Bellpuig** mai no va deixar de sortir. Bé o malament. Quinzenalment era al carrer. Els qui més ens «estimaven» solien saludar-nos amb un «duu poca cosa» que normalment ens solia esperonar per a superar-nos i seguir endavant.

Quantes hores passades amb En Guillem, en Climent i pocs més preparant, cavil·lant, treballant... Aquelles llargues nits o aquelles estones intenses dedicades al **Bellpuig** no crec poder-les oblidar mai.

I manco en aquests moments que **Bellpuig** ofereix una imatge de fermesa i consolidació.

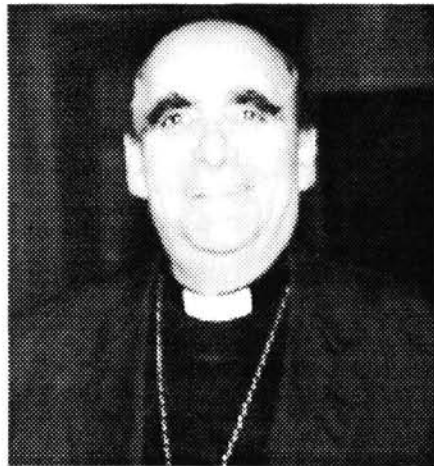
Voldria em perdonàssiu aquesta aportació tan sentimental. Però la veritat és que, davant l'alegria que suposen aquests 500 números de la revista, he volgut recordar els moments que per a mi foren claus de cara al seu futur. Rebre puntualment el **Bellpuig** a casa m'ajuda a sentir-me connectat no solament al poble que durant 12 anys vaig intentar servir, sinó també a un mitjà de comunicació que estim.

Tant de bo que pugueu celebrar en pocs anys el número 1.000, això significaria que artanencs de prop i d'enfora tindriem el goig de retrobar-nos cada setmana, a través del **Bellpuig**, amb el bategar viu i calent de la vida del poble.

Per molts d'anys.

«Bellpuig»: diàleg fe-cultura

Teodor Úbeda
Bisbe de Mallorca

M'han encarregat una col.laboració per al número de **Bellpuig** que commemora els 500 de la revista. Ho faig amb molt de gust. Per tractar-se de l'estimat poble d'Artà i per tractar-se la valuosa revista **Bellpuig**.

I quan dic «valuosa» revista no és només per la valoració que es mereixen els successius responsables de la mateixa que han estat capaços de dur-la fins al número 500 ni pels bons treballs que hi han anat sortint durant tants d'anys. És, sobretot, perquè **Bellpuig** és una mostra ben significativa del què ha de ser el diàleg entre la fe i la cultura.

Per cultura, s'entén, sobretot a partir de la interpretació del gran sociòleg Tylor (1871), aquell ambient social creat pels homes i les dones d'un determinat lloc i en una època precisa, dins el que viuen, que els marca profundament i que bàsicament està constituït per aquests quatre elements: llengua, costums, tècniques i valors.

La fe cristiana és aquell conjunt de creences, vivències i celebracions que defineixen la comunitat dels qui creuen en Jesucrist ressuscitat. La fe s'expressa sempre en determinades categories culturals. O, dit d'una altra manera, la fe necessita donar resposta als problemes que viuen els homes i les dones d'una determinada cultura i manifestar-se mitjançant aquelles paraules i expressions que la facin intel.ligible dins aquella cultura.

Si no ho fes així, l'evangelització -que és essencial a la fe i a la comunitat cristiana- resultaria pràcticament impossible.

Per una altra banda, la cultura d'un poble, els membres del qual són creients des de fa segles, necessita assumir els elements religiosos -principalment els valors religiosos- per ser una cultura completa i adequada als homes i dones del moment històric que viu.

Si així no ho fes, quedaria reduïda a una cultura retallada i disminuïda, que no expressaria del tot el vertader ambient social d'un poble d'història creient en un determinat moment.

Això ens porta a la conclusió que fe i cultura s'han de mantenir en un diàleg constant i seriós. Diríem que mútuament es necessiten. El problema pràctic i concret que es planteja sovint és el de trobar aquelles plataformes i aquelles eines que faciliten un diàleg seriós, continuat, serè i constructiu entre la fe i la cultura.

I és precisament per això que dic que **Bellpuig** és una revista «valuosa»: perquè, any rere any, s'ha constituït en una plataforma oberta al diàleg fe-cultura, en una eina àgil i eficaç per aquest diàleg, en un lloc de trobada, de comparació, de complementació o de confrontació de la realitat cultural i de la realitat de la fe en cada moment històric del poble d'Artà.

Endemés, una plataforma per al diàleg fe-cultura és tant més valuosa com més duració té i com més difusió arriba a

assolir. Des d'aquesta perspectiva cal dir que **Bellpuig**, amb més de trenta anys d'història i amb una amplíssima difusió dins el poble d'Artà, es pot qualificar d'instrument de primer ordre, important i significatiu, en el diàleg fe-cultura.

Per tot això vull felicitar el poble i la comunitat cristiana d'Artà en l'avinentesa del número 500 de **Bellpuig**. I, sobretot, vull encoratjar els seus responsables a continuar treballant-hi amb la mateixa generositat que fins ara, per mantenir i millorar sempre més la vostra revista.

Que l'Esperit Sant, la festa del qual celebrem aquests dies, ens ajudi a servir cada vegada millor la nostra Església i el nostre poble.

Ciutat de Mallorca, 23 de maig de 1994,
primer dia de l'octava de Pentecostés.

+ Teodor Úbeda

Així es fa «Bellpuig»

Redacció.- La rapidesa amb què se succeixen les quinzenes, és a dir, les edicions de la revista, fa que quan ens arriba a les mans el darrer número i el fullejam encara fresc de tinta, per a nosaltres sigui ja el vell. Passat. Immediatament començam a preparar el nou, del buit, des d'un paper en blanc on hi anotam què ha de contenir.

La majoria dels membres de la Redacció, divendres 10 de juny.

El vell

Les reunions de la redacció de **Bellpuig** són els divendres a les 7 de l'horabaixa. Si és dia de sortida de número i encara no ha arribat, esperam impacients que Guillem Bisquerra el dugui. Ell ha estat l'encarregat de dur-lo de la impremta de Manacor, de donar-lo a en Jaume Monseriu perquè comenci a repartir-lo. A vegades tot queda distribuït els divendres horabaixa, però normalment fins el dissabte matí no el tenen tots els subscriptors. A les llibreries és el mateix divendres capvespre, que hi arriba i hi ha lectors que ja l'esperen, o que hi van perquè saben que aquell dia toca ser-hi. Fins i tot en aquells casos en què passen tres setmanes des del darrer número, hi ha lectors que hi van, perquè l'habitud és cada quinze dies i no recorden que a la darrera pàgina s'havia advertit.

Però érem a la redacció, que esperàvem la revista que encara no havia arribada. Qualcú, però, ja l'ha rebuda a ca seva i comenta com ha sortit. Si les fotos una mica obscures, o qualcuna pot definida. Si un titular ha quedat sense la negreta. Si... el que sigui. A la fi arriba en Guillem i tothom n'agafa un exemplar, i se'l comença a mirar com si desconeaguéssim els continguts, tot i que ens hem barallat amb els originals, amb la composició... Revisió a fons. I surten les equivocacions, com en el número passat que, sense saber ben bé per què, qualque mà s'equivocà i eliminà n'Arturo Beca, al.lotell i cavallet, d'una tisorada injusta i que, ho diu qualcú tot d'una, caldrà reparar. Tornarem publicar la foto, ara sencera.

I una altra: a la portada del suplement Artartà hi han posat la foto de llibre

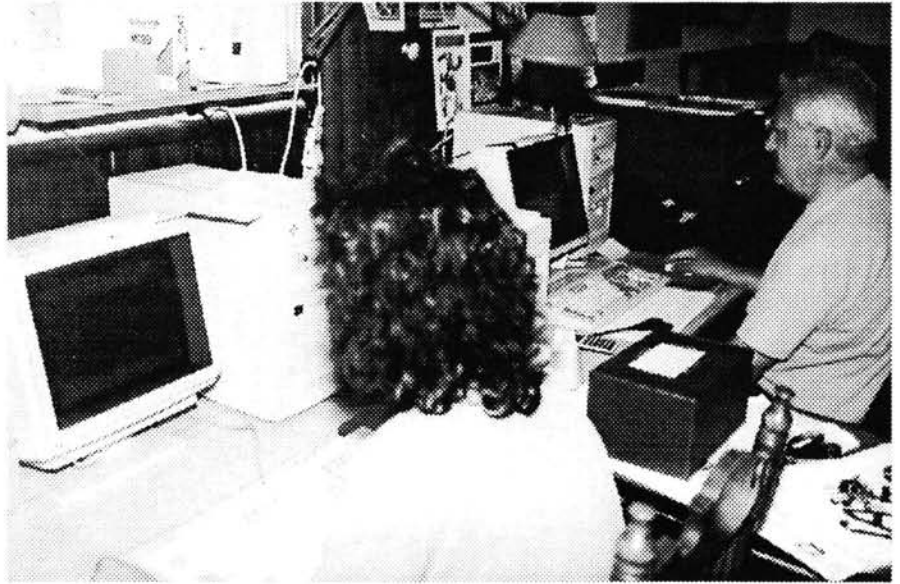
que Bartomeu Gili comenta a la pàgina II, on hi ha el buit que l'havia d'acollir. I han equivocat el paper... Sempre hi ha errors, i en el 499 un altre a la pàgina quatre. El músic que va fer la conferència sobre Antoni Lliteres és Eduardo López Banzo (i no Pando, com posam al peu de la foto).

Però en general ha quedat bé. Comentam les pàgines, les fotografies, la composició. Començam a trobar el secret al nou tipus de lletra. Més petit, però més llegívol, i la pàgina més clara. A poc a poc dominarem el nou programa informàtic. Pot passar com en altres ocasions en què quan començàvem a tenir-lo per mà, ens comuniquen la sortida d'una altra versió amb tot un reguitzell d'avantatges. En Guillem Bisquerra, que és qui té la bossa, ja arrufa el nas, perquè això suposa noves despeses.

El nou

Aviat, però, interrompem la inspecció. Què ha de dur el proper número? Ho sol demanar Jaume Morey, i ho apunta a fulls distints: noticiari, fixes, esports, informe, entrevistes... Alhora en Climent Obrador prepara la maqueta a un dels dos ordinadors. Els membres de la redacció aporten les idees. Allò que és notícia, allò que ho serà. Aquella persona que ha fet tal o qual, aquella altra que ens pot parlar de. Aquell tema, que donaria per a una informació llarga. La crònica de les festes que es fan aquell cap de setmana. Qui farà les fotos... tot s'apunta, i, al costat, qui se n'ocuparà. Divendres qui ve, tot a punt... amb l'absoluta certesa que divendres qui ve no hi estarà: bé anirà si hi ha res a punt.

Qualcú diu que fulano ens donarà una notícia redactada, en castellà, perquè té por de fer faltes en català. És igual, és més fàcil trobar un corrector que no un periodista. Que hi haurà foto? Sí, en farà. Que en faci dues o tres per si de cas. I que siguin planes, perquè són més bones d'enclletjar dins la pàgina. N'hi ha una d'arxiu que hi aniria bé. Ho sol dir en Toni Esteva, que és qui s'ha mogut més temps per dins la calaixera on hi guardam les fotos amb una ordenació que som incapaços de seguir però que ell té gairebé tota dins del cap. Remena un poc i, efectivament, hi anirà bé.

Antònia Vives i Climent Obrador treballant la maquetació als ordinadors.

I de què aniran les veus? («les veus» és, entre nosaltres, l'enquesta de la pàgina sis) En contra del que és costum, en Sebastià Ginard, Peix, avui hi és; però encara que no hi fos sabríem que en el darrer minut, quan tot estigui pràcticament compost, compareixerà amb el disquet. El tema? ell es cuida que sigui interessant. Serà realment interessant? Sempre ho és: segurament és la secció més llegida de Bellpuig. El proper divendres qualcú dirà que en Sebastià té la càmera fotogràfica i això ens farà respirar perquè voldrà dir que el penal del darrer minut està assegurat.

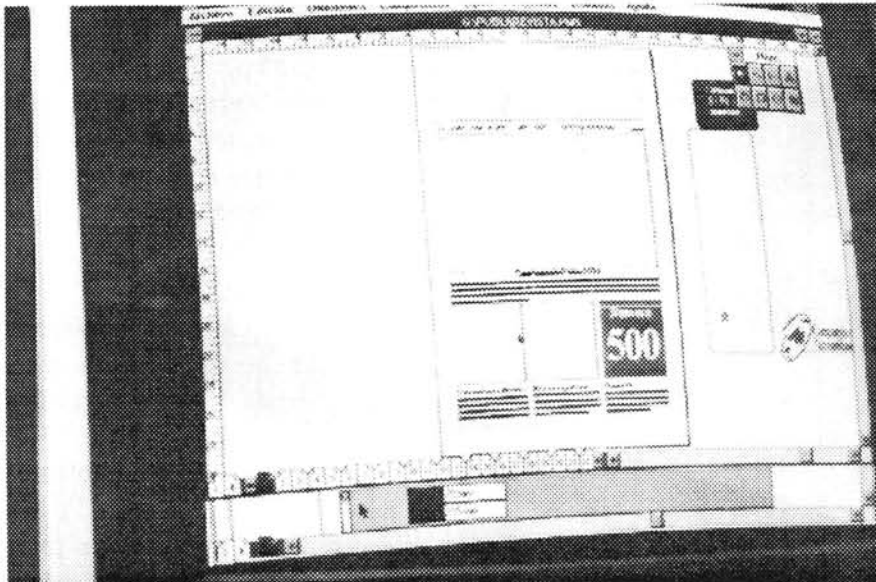
I els cavalls? En Rafa Pérez ho té tot controlat. Està d'acord amb en Joan

Amorós, que ho deixarà a na Margalida Torres, que ho dirà a en Rafa, que ho entrarà al seu ordinador, farà el rànquing, deixarà a punt el del proper número i el tornarà a na Margalida perquè hi facin les anotacions. El dimarts a migdia, sol estar a punt.

S'anuncia una vaga a hosteleria, però el conveni es podria aprovar. Naturalment és en Julen Adrián, l'únic amb títol de periodista, qui ens ho conta. En Julen Adrián és el gendre d'en Pere Moner, el marit de na Caterina Garreta, que un parell de pàgines més envant d'aquest número la trobareu entrevistada perquè resulta que va néixer amb el Bellpuig. Va riure molt, en Julen (bé, i na Caterina també) quan va saber que l'entrevistàriem.

Bàsquet? No, ja ha acabat, però hi ha notícies d'estades a campus a Catalunya, no? Sí, ja me n'ocuparé. És en Rafel Carrió, dominat per la passió de la cistella, que fins i tot anota els parcials de cada cinc minuts de la reunió. A vegades l'ajuda en Benet Nicolau. És un altre dels que fins el dimarts no ho té llest.

N'Antònia Vives protesta perquè tot arriba el darrer dia i llavors, ella i en Climent, han de suar per acabar-ho a temps. Te'n cuidaràs de l'endevineta de l'amo en Pere? Que no me'n cuid sempre? Sí, és veritat. Hi va, la recull. L'entra i la col.loca. Mai no se sap per

La portada del número anterior així com la deixà l'ordinador.

on sortirà, l'amo en Pere. Però insisteix: si hem de fer l'extra (i és clar que l'hem de fer) hauríem de tenir les col.laboracions a partir de dimecres que ve (per dia 15). En Guillem diu que en té la majoria, i n'Antònia ja ho sap perquè és ella qui les ha entrades a l'ordinador, però es referia a les que falten: s'han de

En Francesc, que arribà tard a la reunió

col.locar una darrere l'altra i hi han de ser totes. Sí. Sí.

En Montserrat ha vingut de Menorca i ens promet que en el proper número (és a dir, el que llegiu ara) hi haurà el programa de les festes de la Colònia. Que se'n cuidarà que el tenguem a mitjan setmana. (I el tenguérem. I el publicam).

No ha vingut en Francesc, el rector.

D'esquerra a dreta, escaner, un ordinador, la impressora làser i el segon ordinador.

Dues pàgines de la Parròquia i, com de costum, encarregat de recollir la crònica de la Colònia. Que farà res especial n'Andreu per Sant Pere? Serà qüestió d'aclarir-ho.

Les fixes

N'Antoni Esteva controla les col.laboracions i seccions fixes. No serà primer número de mes, per tant no hi ha ni ecos, ni pluviòmetre. Hi ha hagut res al contestador? Sí, una queixa sobre els contenidors del cementeri. En Guillem ja ho ha transcrit. Bonsai? Ja és a punt... no: acabarem la sèrie. Haurem de fer de veure en Jaume Cremat, que ho tenguí a punt. Biblioteca? A mitjan setmana que ve ho sabrem. Faraix? Sí. Alcohol?

Queda el darrer capítol, que ja el tenim entrat. Racó? a punt. Gorans? Ja han arribat (els envia na Caterina Estelrich, des de Barcelona. Ella té la programació i sap quan n'hem de tenir i en quina data i si hi ha qualche contingut especial. No sol fallar. Ni els joves lectors, tampoc: tots els esperen).

Acabam

N'hi ha que ja se n'han d'anar. Altres perquè hi ha un acte que hem de cobrir. Amb fotos? Sí. I la càmera? Ja en tenc, no hi ha problema. En Climent i n'Antònia revisen la maqueta i comenten, amb en Guillem, les modificacions en la publicitat. Al final tots partim. Els ordinadors queden apagats, el nou escàner i la impressora làser no han hagut de treballar... Al portal d'abaix trobam en Francesc Munar, que arriba d'un funeral. Li deim les novetats: la principal és que no haurà sortir a la foto. Riu resignat.

Divendres següent

Pràcticament no hi ha res preparat, llevat del material de l'extra, que ja n'hi ha bastant d'entrat. De l'edició normal falta pràcticament tot. Ja hi tornam a ser. Dilluns, a primera hora, s'ha de començar a dur. Tothom d'acord. Estan revelades les fotos? Sí, n'hi ha que sí, però altres no podran estar fins dimecres...

Els primers equips electrònics avui en desús per obsolets.

Dimecres és l'objectiu. A l'horabaixa hauria de quedar tot a punt per si hi ha qualche modificació, per tenir un marge de seguretat que, inevitablement, es farà servir. Dijous encara haurem d'introduir qualche pàgina, o aportar qualche foto. I això que en aquest número no sembla que hi hagi cap notícia d'última hora. Si fos necessari, fins a divendres a mitjan matí tendríem temps d'incloure notícies amb foto; però ja es tractaria de tenir-ho tot combinat, perquè a migdia s'imprimeixen les darreres pàgines.

I a les tres és l'hora per anar a cercar el número. Un altre cop se n'encarrega en Guillem, o en Jaume directament, que el començarà a repartir, i qualcú de la redacció el durà a la reunió on esperarem que en Guillem ens en dugui, per analitzar-lo i convertir-lo, un cop més, en el vell, en el passat.

Número especial

Però aquest número que teniu a les mans és especial. És el que fa 500 i té més pàgines que de costum. I una portada doble a color, amb una foto originalíssima, que se us acompanya com a regal en full a part. I aquestes pàgines especials... Aquest número l'hem de recordar més que els ordinaris.

Que hi poguem ser, nosaltres i vosaltres, molts d'anys.

La calaixera de l'arxiu fotogràfic.

Els toms de la col·lecció i els exemplars de reserva de les darreres edicions.

Cap Vermell

Oferim a continuació la simpàtica comunicació que ens han adreçat, a nosaltres i als lectors, els companys de la revista Cap Vermell de Capdepera, a qui volem agrair la deferència que han tengut i desitjar-los tota classe d'èxits en la seva tasca.

Els qui feim la revista Cap Vermell de Capdepera i Cala Rajada, vos donam l'enhorabona per haver arribat al nombre 500 de «Bellpuig».

Pot semblar una dada anecdòtica, però els qui dia a dia (malgrat la publicació sigui quinzenal o mensual la tasca és diària, contínua) estam darrera la ploma, la màquina o l'ordinador intentant reflectir en unes planes el batec, la petita història, la notícia o tot allò d'interès local, sabem bé l'esforç que suposa cada quinze dies sortir al carrer -i en la nostra llengua- amb renovada il·lusió.

I és una ENHORABONA col·lectiva: val pels redactors, els qui fan el muntatge, les tasques administratives... i molt especialment pels lectors.

Sincerament voldríem seguir llegint «Bellpuig» molts i molts d'anys.

Dia 24 ens trobareu fent-vos costat.

Redacció de Cap Vermell
Capdepera i Cala Rajada. 15 juny 1994

Una foto especial

La fotografia de la portada i contraportada, que reproduïm a color i que lliuran a part amb la revista per a qui la vulgui conservar com a fotografia, és original de Gabriel Palou Sansó que la realitzà en el mes de maig amb les seves reconegudes habilitat i sensibilitat que l'acrediten com un fotògraf prestigiós. Des d'aquí li agraïm la seva col.laboració.

És la que la redacció va seleccionar entre totes les que va fer, combinant angles i perspectives, il.luminacions i cels.

Altres que també haurien pogut tenir l'honor de ser la portada commemorativa d'aquest número especial en ocasió d'arribar al mig miler d'edicions, les podrà veure el lector a l'exposició que s'obri divendres dia 24 a Na Batlessa en ocasió de la recepció per brufar l'efemèride a la qual convidarem subscriptors, lectors i amics.

Els qui han vist els originals s'han mostrat curiosos per saber com es va aconseguir la perspectiva. Per sobre dels arbres, només podia ser una foto aèria. I no, no ho és. Es tracta d'un artilugi ben senzill i que consisteix en una canastra adaptada a una grua d'un camió. Amb tot el braç estès, s'arriba a una alçada de 12 metres. Per als qui n'estiguin curiosos, vegeu una foto del moment de treure les fotos.

SANTA LUCIA

PARA LA AGENCIA AFECTA DE SANTA LUCIA EN ARTÀ

- * Personas ambos sexos
 - * De 18 a 40 años
 - * No se precisa experiencia
 - * Contrato mercantil desde el primer dia
- * Incorporación inmediata con posibilidad de promoción segun valia a puestos de mayor responsabilidad.

Interesados presentarse en Avda. Costa i Llobera, 3 (al lado Óptica ARTÀ) de 10 a 13 horas.

Preguntar por Srta. Mena.

PIZZERIA-RESTAURANTE
EL MESÓN
EIS CAFÉ

CASA CRISTOBAL
Nuredduna, 2 Telf. 56 55 81 CANYAMEL

PIZZERIA-RESTAURANT

EL MESON

CARPINSA

Carpinteria en Aluminio
y Saneamiento

A. Cursach y E. Matallana

tel. 83 54 78
c/ Fray Junipero Serra, 7 07570 - Artà

- * Technal
- * Puertas Aluminio
- * Correderas aluminio
- * Persianas Mallorquinas
- * Cerramientos Galerías
- * Toldos Policarbonato
- * Cristalerías y Murales
- * Calefacción
- * Energía Solar
- * Fontanería

per Andreu Genovart

Noces d'argent de la parròquia

El passat diumenge dia 19 de juny la parròquia de la Colònia celebrà solemnement les noces de plata de la seva erecció com a Parròquia. L'any 1927 el lloc destinat al culte era constituït com a «Vicaria in Capite» i l'any 1969, gràcies a l'interès i a la sol·licitud cursada per Mn. Gabriel Fuster, l'antiga Vicaria era erigida en parròquia. D'això ara en fa 25 anys.

Per celebrar aquesta efemèride vingué el Sr. Bisbe el qual tingué una reunió amb el Consell Parroquial (vegeu-los a la fotografia) i presidí després l'Eucaristia (també a la fotografia) que va resultar molt concorreguda i participada i a la qual hi eren presents tots els grups parroquials.

El bisbe a la homilia recordà el que havien suposat per a la nostra parròquia aquests 25 anys en què «haviem compartit junts penes i alegries i les diferents tasques. Tot això n'és un motiu per donar-ne gràcies». A la vegada el bisbe convidà els coloniers a seguir endavant com a comunitat cristiana i com a poble.

D. Teodor tingué també unes paraules d'agraïment per al qui subscriu, donat que en la mateixa jornada s'inclouïa la celebració de les noces de plata de l'ordenació sacerdotal.

En un gran clima de familiaritat la festa acabà amb un berenar per a tots els assistents que fou servit al centre cultural.

Les eleccions europees

Tot i que a la plana on s'inclouen els resultats de les eleccions hi ha naturalment els que sortiren a la Colònia, volem no obstant això en aquesta crònica ressaltar alguns aspectes. El percentatge de participació fou més elevat del que en un principi s'esperava. Dels 268 votants exerciren el seu dret un total de 158. D'aquests una immensa majoria donaren el seu vot al PP que obtingué una clara victòria ja que aquesta formació política s'endugué 93 vots mentre que tots els

altres grups polítics junts només n'obtingueren 55. Hi hagué només tres vots en blanc i cap de nul. La jornada va transcórrer amb total normalitat.

Activitats de l'associació de la tercera edat

El pròxim dia 28 i amb ocasió del primer aniversari del local del club de la Tercera Edat (no de l'associació, que data de l'octubre del 87) hi haurà un acte d'homenatge a les persones de més de 80 anys. Després se servirà un refresc al qual està convidat tot el poble. L'acte començarà a les 20 hores en el local del club de la Tercera Edat. Aprofitant aquesta avinentesa s'entregaran els trofeus del torneig de petanca.

El mateix vespre a les 22:30 a la plaça de Sant Pere hi haurà una verbena per a les persones de la Tercera Edat. Recordem

que la de l'any passat va anar molt animada.

La mateixa entitat té programada una excursió al complex d'Aquacity el dia 13 de juliol. Per altra banda l'assistenta social de l'Ajuntament vendrà els matins dels dies 27 de juny i 4 de juliol a la oficina municipal de Sa Bassa d'en Fesol per fer el carnet per obtenir el descompte en el transport públic a les persones jubilades o pensionistes.

L'Associació de veïnats de Montferrutx s'entrevista amb el batle

El passat dia 4 el batle d'Artà Miquel Pastor, acompanyat pel regidor encarregat de la Colònia Antoni Llaneras i l'enginyer va rebre la Junta Directiva de l'Associació de Veïnats de Montferrutx.

L'objecte de la reunió, que va durar quasi tres hores, fou estudiar el projecte d'obres d'embelliment turístic que s'han de dur a terme a la urbanització de Montferrutx. Per part de la representació municipal es donaren tota casta de detalls sobre les obres projectades i reiterant les idees que la Junta Directiva ha anat expressant a l'Ajuntament.

Tot l'estudi es va desenvolupar sobre els plànols en els quals s'hi marcaren les necessitats de zones verdes, il.luminació, etc.

Foren temes d'especial atenció la velocitat en els vials, especialment en la baixada de Montferrutx, la supressió de punts negres per acumulació de deixalles, la retolació dels distints carrers i les limitacions en la construcció, entre d'altres.

Contraban

La matinada del divendres dia 15 es va dur a terme per part de la Guàrdia Civil la detenció d'un carregament de tabac que havia estat desembarcat a la platja de Sa Canova. Durant el matí es va veure molt de moviment de cotxes de la Guàrdia Civil, així com també una llanxa de la mateixa entitat que rastrejava el nostre litoral.

La notícia fou molt comentada en el poble especialment quan es va saber que en l'assumpte sembla que hi ha persones

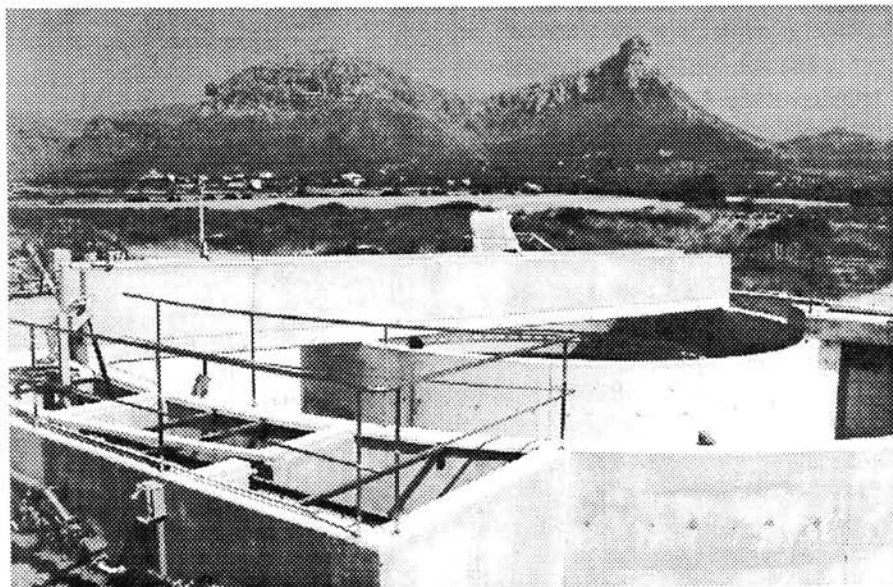
conegudes pressumtament implicades. Trobareu una extensa informació sobre aquest tema a una altra pàgina del nostre periòdic.

Depuradora

Les obres de la depuradora s'han anat accelerant durant aquests dies donada la proximitat de les festes de Sant Pere i la voluntat de les autoritats d'inaugurar-hi aquest servei. A tal efecte s'ha incrementat notablement el nombre d'operaris a fi de

tenir les instal.lacions enllestides per la festa patronal. A la foto en veim l'estat que ofería diumenge dia 19.

Si l'any passat per aquestes dades s'inaugurà la xerxa d'aigües, enguany entrarà en funcionament la depuradora. Després vendrà tot el treball d'haver de conduir les aigües residuals de cada casa a la xerxa general. Poc a poc tot s'anirà fent. Al cap i a la fi són millores que el poble, malgrat les molèsties i despeses, sap agrair.

CONSTRUCCIONES

DESMONTES

ASFALTOS

AGLOMERADO

EXCAVACIONES

PLANTA DE AGLOMERADO

CANTERA DE ÁRIDOS PROPIA

ALQUILER MÁQUINAS

COEXA, S.A.

DELEGACIÓN EN CALA RAJADA:
Via Mallorca, s/n - Tel. 56 37 48

BOMBA HORMIGONAR PROPIA

HORMIGÓN PREPARADO

CONTROL CALIDAD

LABORATORIO

Hormigones

FARRUTX, S.A.

C.I.F A - 07 254188

PLANTA: Ctera. Artà - Alcúdia, km 4
tel. 83 56 88 Fax: 56 52 67

PROJECTE D'INTEL.LIGÈNCIA "HARVARD". UN PROJECTE PEL FUTUR

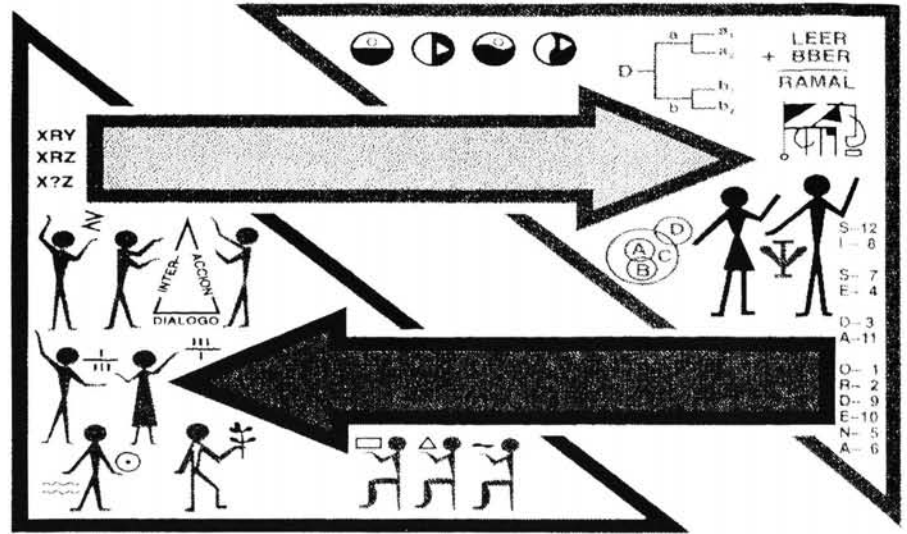
S'HA COMENÇAT A UTILITZAR A LES DISTINTES ESCOLES D'ARTÀ

Bartomeu Tous Tous

Durant aquest curs escolar que ara acaba s'ha iniciat a Artà una nova experiència escolar innovadora per iniciativa del SMOE amb l'aplicació del "Projecte d'Intel.ligència Harvard", un programa que tracta de desenvolupar la intel.ligència potenciant les estratègies i habilitats de pensament necessàries per adquirir la maduresa intel.lectual.

Diversos professors dels que atenen els alumnes de més de 12 anys (edat a partir de la qual està recomanat) han pres un primer contacte amb el programa, estudiant el material i la manera més adequada per poder-lo introduir a les seves programacions. Altres ja s'han decidit a fer algunes proves i en Joan Carrió ha estat el més agosarat i, en hores de tutoria, ha aplicat tota la Sèrie IV (resolució de problemes) al 7è curs de Na Caragol. Segons ell els resultats són prou favorables i repercuteixen molt positivament en àrees curriculars ordinàries com ara la de llenguatge i la de matemàtiques. En la de llenguatge segurament perquè l'ordenació del raonament condueix a una millor expressió oral o escrita; i en la de matemàtiques perquè partint de conceptes bàsics i ja assumits l'alumne arriba a resoldre problemes d'una certa complexitat sense necessitar mecanismes operacionals, sinó simplement exercitant el pensament lògic. Per altra part, per en Joan, el Harvard resulta útil a tots els alumnes, independentment del rendiment escolar ja que els ajuda a tots a ordenar correctament el pensament i també ajuda a integrar possibles alumnes problemàtics ja que no necessita uns coneixements escolars previs i els resulta una activitat agradable i motivadora.

Hem de tenir en compte que l'ensenyament tradicional s'ha centrat a ensenyar a les persones continguts culturals i normes de conducta deixant a part la intel.ligència perquè se la considerava un element immodificable. Però aquesta era una creença equivocada ja que la intel.ligència, tot i tenir un component innat, també en té un d'adquirir i, per tant, és susceptible d'esser modifi-

cada amb l'educació. Alguns experts ho expliquen dient que la intel.ligència no és innata (genèticament determinada) sinó

i per suposat també tenen uns orígens distints. El P.I.H. neix a partir de les idees bàsiques citades entre els anys 1979 i 1983. La iniciativa de crear-lo va esser del Govern de la República de Venessuela, concretament del seu "Ministerio de Educación i Desarrollo de la Inteligencia", el qual, juntament amb un equip d'investigadors de la universitat de Harvard i de la Bolt Beranek and Newman (finançats per "Petroleos de Venezuela"), varen desenvolupar mètodes i materials que poguessin esser utilitzats per l'ensenyament d'habilitats de pensament en el sistema escolar secundari de Venessuela. Aquests materials són els que ara componen el P.I.H. i que s'estructuren en 99 lliçons repartides en 20 unitats, repartides a la vegada en les 6 sèries del requadre.

La introducció d'aquest programa a les escoles d'Artà s'ha considerat ara especialment oportuna per la progressiva implantació del nou sistema educatiu, el qual, per una part és molt flexible pel que fa als continguts que s'han d'impartir als centres (es proclama l'autonomia pedagògica) i, per altra, dóna importància especial al que són continguts procedimentals.

Programes com el Harvard, que tracten de modificar la intel.ligència, incideixen en les estratègies cognos-

ESTRUCTURA DEL PROJECTE

- Sèrie I: Fonaments del raonament (5 unitats, 21 lliçons).
- Sèrie II: Comprensió del llenguatge (3 unitats, 14 lliçons)
- Sèrie III: Raonament verbal (2 unitats, 19 lliçons)
- Sèrie IV: Resolució de problemes (5 unitats, 17 lliçons)
- Sèrie V: Presa de decisions (3 unitats, 9 lliçons)
- Sèrie VI: Pensament inventiu (2 unitats, 14 lliçons)

que el que és innat és la capacitat per adquirir-la. Per tant, la intel.ligència es pot ensenyar, tot i que l'aprenentatge (ràpid o lent, important o modest) vendrà condicionat per la capacitat d'aprendre de cada individu.

Aquesta és la filosofia que sustenta el P.I.H. i altres programes similars, encara que tots tenen aspectes distintius

citives; és a dir, faciliten l'"aprendre a aprendre", no donant dades a l'individu, sinó millorant processos (observació, classificació, conceptualització, resolució de problemes,...). Aquests programes no suposen, per tant, un aprenentatge de dades, sinó de modes i formes de fer o actuar intel·ligentment.

Pel que s'ha dit no és estrany que el mateix Ministeri d'Educació i Ciència recomani (el llibre sobre orientació i tutoria de les capsas vermelles de Primària) com a una de les línies a seguir pel que fa a l'acció tutorial i orientadora, la d'ensenyar a pensar. En el llibre citat es diu: *"Este aprendizaje de estrategias generales de pensamiento ha de ser objeto de instrucción explícita, una instrucción que puede i debe realizarse a través de las diferentes áreas, y que aparece explícitamente como objetivo en algunas de ellas"* i, més envant, *"está demostrado que es posible modificar el rendimiento cognitivo y no parece razonable renunciar a ello"*.

PROJECTE D'INTEL·LIGÈNCIA HARVARD

Què és?

Un mètode que tracta de desenvolupar la intel·ligència.

Com ho fa?

Mitjançant 99 lliçons pràctiques

Per a qui?

Per a qualsevol persona a partir dels 12 anys

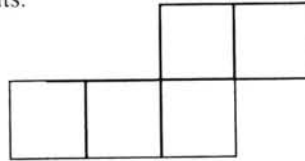
Altres característiques:

Compensador d'habilitats cognoscitives descuidades; transferible a les àrees curriculars ordinàries; integrable dins l'horari i currículum escolars; pràctic i motivador per a tots

EXEMPLES

El programa utilitza la resolució de problemes (sèrie IV) per a exercitar i millorar la intel·ligència, però resoldre les qüestions no és el principal sinó que l'objectiu bàsic és ensenyar unes estratègies que l'individu pugui utilitzar després davant altres situacions tan a l'escola com al carrer. Vegem-ne uns exemples:

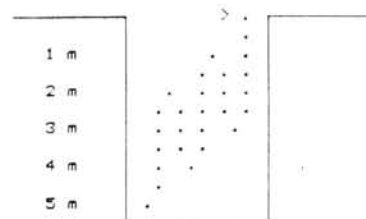
- 1.-Utilitzant 16 escuradents, fes un quadriculat com el de la figura. Després, canviant la posició de solsament dos (2) escuradents, fes que quedin 4 quadrats iguals als anteriors. No han de quedar escuradents solts.

Segurament no tendràs gaires dificultats per resoldre el problema però et serà més fàcil si utilitzes l'estratègia proposada: "Pensar en les característiques de la resposta". En aquest cas concret el que ens és molt útil de saber sobre la resposta és que hem de fer 4 quadrats amb 16 escuradents. Això vol dir que emprem 4 escuradents per quadrat i que, per tant, no hi haurà cap "costat comú" a dos quadrats.

- 2.-Un caragol està en el fons d'un pou de 5 metres de profunditat. Durant el dia puja 3 metres però de nit, quan dorm, patina cap avall 2 metres. Quants de dies necessitarà per sortir del pou?

Per a resoldre aquests tipus de problemes (que en podríem dir "dinàmics") el Harvard ensenya a fer una execució simulada de les accions que descriu l'enunciat de manera que sigui possible visualitzar fàcilment la situació a què es refereix. Aquesta execució simulada es pot fer mitjançant una "posada en acció" d'objectes reals o bé mitjançant una representació més abstracta (normalment dibuixada) com la següent (referent al problema plantejat):

ESTRUCTURAS

Pídanos presupuestos sin compromiso

C/ Rafel Blanes, 98 tel. 83 66 64

07570 - Artà

Si desea una buena construcción para su vivienda pida información a:

**CONSTRUCCIONES
MANUEL POZO GUERRERO**

C/ Bonaire, 14 - 07570 - Artà (971) 83 58 10

Biblioteca

500 números de Bellpuig a Na Batlessa.

Volem aprofitar l'avinentsa de la sortida del número 500 de la Revista Bellpuig per informar a qui no ho sàpiga que a la Biblioteca de Na Batlessa disposam de tots els números que han aparegut de la revista Bellpuig ordenats i enquadernats en 13 toms.

Això ja ho saben bastants lectors que sovint fullegen aquests toms per cercar informació sobre algun fet o bé per passar una estona pegant una ullada als més de trenta anys que es traspuen a les seves pàgines. I és que un cop cada número del Bellpuig deixa de ser actualitat esdevé una crònica de la Història d'Artà.

Actualment, la direcció d'aquesta revista està facilitant l'adquisició de fotocòpies dels toms que formen tots els números apareguts. Això ho deim perquè és obvi que el millor per a les persones interessades és tenir a casa seva la col·lecció completa del Bellpuig. De totes maneres, ara també ja sabeu que a la Biblioteca de Na Batlessa teniu a la vostra disposició els cinc-cents números apareguts.

Novetats de literatura juvenil.

El curs escolar ha acabat i amb ell els estudis, els treballs, i les lectures obligatòries. Com que és ben sabut que allò que és obligatori molt sovint és rebutjat o fet de mala gana, pot ser ara no seria una mala idea ocupar una part del temps lliure amb lectures voluntàries.

Recentment a la Biblioteca hem rebut una sèrie de novetats en literatura juvenil que poden ser atractives per esser llegides aquest

estiu. Els títols, autors i continguts són molts variats i, per tant, aquí seria complicat fer-ne una ressenya. Per això, recomanem als lectors joves que faceu una passada per la Biblioteca i que vegeu i fullegeu aquestes novetats i, com que seran lectures voluntàries, vos en podreu

dur els títols que vos semblin més atractius amb la garantia que si no vos satisfan els podreu canviar encara que no els hagueu acabats de llegir. I és que la lectura voluntària ... és un altre món!

Horari d'estiu.

Com cada any amb l'arribada de l'estiu i la finalització del curs escolar a la Biblioteca de Na Batlessa canviem l'horari en el qual la Biblioteca està oberta al públic. Així, i fins al dia 16 de setembre, l'horari serà el següent:

- De dilluns a divendres: de 8'30 a 13'30 h.

- A més, el dimecres: de 16 a 20 h.

Al mes d'agost la Biblioteca estarà tancada. Per aquesta raó, durant la darrera setmana de juliol es podran treure llibres en préstec que no s'hauran de tornar fins al mes de setembre.

Per la seva part, la Biblioteca de Sa Colònia de Sant Pere romandrà oberta tot l'estiu amb el següent horari:

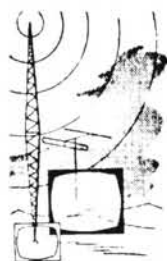
- De dilluns a divendres: de 18 a 20'30 h.

Excavaciones SEBASTIAN SASTRE EXCAVADORA MINI

C/. Son Servera, 29
Tel. 83 65 59

07570 ARTÀ
(Mallorca)

Electrodomésticos
Reparaciones eléctricas - Antenas

Proyectos

Mateo Morey

83 51 35

C/ Rafel Blanes, 42 Artà (Mallorca)

La prevenció del consum d'alcohol des de la societat (i III)

Prevenció del consum d'alcohol des de la família

L'alcohol és la droga més antiga i la més arrelada dins de la nostra societat i en els nostres costums. El vi ha estat tradicionalment un acompanyant bàsic a les nostres menjades, però això popularment se'l considera un aliment i poques vegades es veu perillós. Així doncs, l'alcohol és socialment acceptat i tolerat. Aquesta influència fa que l'alcohol s'introdueixi com un element que forma part del consum habitual familiar al mateix nivell de normalitat que els productes bàsics.

Com influeix la família en el consum d'alcohol ?

El consum d'alcohol és un fenomen de caràcter mundial amb determinants econòmics i polítics; la seva solució no pareix estar al nostre abast. Encara que generalment es tenguí aquesta idea inicial, tots podem fer qualque cosa per millorar la situació.

Comencem per analitzar breument com s'introdueix poc a poc l'hàbit de ingerir alcohol des de molt nins, observant els costums familiars.

A moltes famílies es consumeix alcohol en quantitats excessives a les menjades o festes familiars. Els fills, en aquestes ocasions, comencen a ingerir alcohol mesclat amb aigua o gasosa, sense donar-li importància al fet i sense adonar-nos que d'aquesta manera van augmentant poc a poc les quantitats i la tolerància. Desconeixem quin és el risc d'aquest ús, els seus efectes a llarg termini, i no pensam que aquesta actuació familiar pugui influir en els fets socials.

Les famílies, gairebé en broma, conviden els nins a tastar l'alcohol a les festes familiars (noces, bateigs, aniversaris, comunions...). Expressions com: «Mirau com li agrada el xampany», o «Mirau-lo, beu com un homenet» són conegudes per tothom sense veure-ho com a punt d'inici, de desconeixement, de preparació per a un contacte posterior del nin amb les begudes alcohòliques.

En els nombrosos estudis realitzats sobre el consum d'alcohol s'ha arribat a aquesta conclusió:

- Hi ha una relació significativa entre el consum d'alcohol i altres drogues per part dels pares i el consum dels fills.

No ens cansarem de dir que per als fills, allò que fan els pares té més importància que el que diuen, i aquesta imatge just es pot anul·lar amb un altre comportament contrari, molt poques vegades amb paraules. És molt necessari que els pares siguem coherents amb el que deim als nostres fills.

No es poden esperar molts bons resultats si el pare diu que «beure és dolent» tenint constantment un tassó a la mà.

Quant a la prevenció de consum de drogues il·legals, només volem recordar ara que comença amb la prevenció de les legals (tenint un autocontrol de les drogues legals).

Així, idò, els pares hauran de predicar amb l'exemple: la prevenció consisteix a no ser un consumidor habitual o compulsiu.

La família és qui ha d'educar els fills a poder divertir-se sense la necessitat de consumir alcohol, i potenciar els hàbits i aficions saludables, promocionant l'esport i les activitats de temps lliure.

Que els nostres fills tinguin els costums i hàbits saludables comença pel fet que nosaltres també els tinguem. Per això compartir amb

ells les activitats de temps lliure és una manera de fer prevenció.

Decàleg de prevenció familiar

- . No oferir mai alcohol als fills.
- . No enviar els fills a comprar begudes alcohòliques.
- . No incitar els nins a beure alcohol a festes.
- . Ensenyar els fills que per divertir-se no cal consumir alcohol.
- . Promocionar les begudes saludables (suc de fruites, llet, infusions, aigua...).
- . No utilitzar l'alcohol per calmar refredats, mal de queixal o altres formes de malestar.
- . Evitar el consum abusiu d'alcohol, tabac, fàrmacs, etc. a les cases.
- . Fomentar l'esperit crític del fills davant els anuncis publicitaris sobre l'alcohol.
- . Fomentar l'esport i les activitats de temps lliure.
- . Exigir que s'apliqui amb rigor el decret de 1982 en matèria de prohibició de venda i consum d'alcohol i tabac als menors de 16 anys.

(Amb aquest article conclou la sèrie de tres elaborada pels responsables dels Plans Autonòmic, Insular i Municipal de prevenció contra les drogues. Bellpuig els agraeix la col.laboració)

Comercial
ARTA

EN ARTA:
Carrer de Ciutat, 26 - Tel. 83 61 48

EN MANACOR:
Polígono Industrial
C/. Menestrals, 11 - Tel. 55 58 11

Massey - Ferguson.	Tractores
CONDOR	Motocultores y Motobombas
BATLLE	Empacadoras • Rotoempacadoras y Sistemas de riego
ZAZURCA	Equipos preparación Tierra y Siembra
AGUDO	Cubas de vacío
MONDIAL Y OPEM	Motosierras
GAVARA	Pulverizadores
GASPARDO	Barras de Corte
JUSCAFRESA	Remolques
BLANC	Peeladoras de Almendras
BRUN	Abonadoras

MASSEY-FERGUSON

condor

BATLLE

Número 500

35 anys d'un poble

500 números de Bellpuig són el testimoni de molts esforços per dinamitzar la vida del nostre poble. Són una finestra oberta a la seva vida quotidiana i als esdeveniments que l'han afaiçonat durant els darrers 35 anys. L'esforç i la il·lusió d'un nombrós estol d'entusiastes ha fet possible aquesta realitat.

En els nostres pobles no hi passen fets històrics que marquen la vida del nostre món. D'aquests fets no en trobarem en el Bellpuig. El que sí hi trobarem és la petjada interessant, saborosa, a vegades només anecdòtica, del quefer diari del poble d'Artà. La petita història de cada dia contada per les persones que l'han protagonitzada: aquest és el relleu del nostre periòdic.

Durant 35 anys la revista Bellpuig s'ha fet ressò de la vida de l'Església. Nascuda a l'ampar de la parròquia, la revista mostra la memòria viva dels distints moments i de les distintes preocupacions que els cristians hem viscut durant aquest temps.

Quina presència d'Església?

Com ha de ser la presència de la dimensió religiosa de l'home en els mitjans de comunicació? Com s'ha de fer present la vida de l'Església en les revistes locals? Trobariem moltes respostes a aquestes preguntes. Qualcú ha dit que la informació relativa a la vida de l'Església s'hauria de fonamentar en la qualitat de vida dels cristians: la manera com es viu la fe, la convivència i el clima de família i de comunitat, l'obertura i l'acció dels cristians en la vida del poble haurien de ser tan vius i tan intensos que de per si esdevinguessin objecte d'informació. Que els mitjans de comunicació se'n hagin de fer ressò tant si volen com si no volen: que se'n adonin i que en donin compte als lectors. Ja m'aniria bé que fos així. En mallorquí diuen, però, que el bé no fa renou i que el renou no fa bé. D'una manera molt senzilla, a la revista Bellpuig el que hi trobam és la crònica de la vida de cada dia de la parròquia. La crònica dels esforços i les iniciatives, els desitjos i les metes de la comunitat cristiana. Informar, oferir, mostrar, dialogar, fer-se ressò de les situacions, dels camins, del que a cada moment es viu en relació a la fe. Aquesta

ha estat l'aportació que la informació religiosa ha volgut fer en les pàgines del Bellpuig.

El perill de convertir la informació en propaganda i el pensament en ideologia sempre és present. La dificultat de suplir el ressò de l'experiència religiosa per un muntatge religiós... sempre és present. Com en tota informació, com en tota cosa humana. A vegades amb encerts i a vegades amb desencerts, el que les pàgines religioses del Bellpuig han volgut donar és la petjada de la fe, el testimoni de l'obertura al Trascendent, la peripècia quotidiana de viure l'Evangeli en comunitat.

Les preocupacions d'avui

Les preocupacions religioses de l'home d'avui estan lligades a la valoració de la persona i del seu sentit crític; a la vivència de la fe en una societat post-cristiana; a la gratuïtat del fet de creure; a l'interessant -i difícil- que és el camí cristià; a la dificultat d'expressar públicament la fe, al poc relleu que tenen les coses no productives... Deixar constància escrita del que fan i del que diuen els qui volen viure l'experiència de Déu i l'amistat amb Jesucrist continua sent una feina interessant. I sobre tot, estic segur que aporta una dimensió nova que humanitza el conjunt de la nostra vida i la fa més interessant, més constructiva, més apassionada i més digne de ser viscuda.

Viscuda, oferida i reflexada com un camí lliure i superades les pràctiques que obligaven el conjunt de la societat a fer-se passar per cristià, la vida de la comunitat està afrontada a un futur difícil i al mateix temps apassionant: guanyar-se un lloc

dins la vida del poble a partir d'una experiència única i que agafa tot l'home: l'experiència de descobrir Déu al bell mig de la història i arromengar-se juntament amb els altres ciutadans a fer una vida quotidiana de més qualitat humana. Seguint les passes de Jesús de Natzaret, confessant-lo viu, experimentant-lo en l'ara i aquí de la celebració.

Tant de bo el batec diari dels qui vivim la fe i la volem compartir pugui tenir per molts anys un lloc en les pàgines d'aquesta revista.

Francesc Munar

Moviment Parroquial

Han rebut el Baptisme:

Maria Rosa Terrassa Tous
i Rafel Terrassa Tous, 19-VI

Han fet la Primera Comunió:

Antoni Sancho Vives i
Laia Cardona Talon, 24-IV, a la Parròquia;
David Cantó Gil i
Xavier Cantó Gil, 8-V, al Convent;
Margarida Coll Torres, 22-V, a Sant
Salvador;
Nina Piris Münz, 22-V, al Convent;
Maria Bonnin Fuster i
Antoni Amer González, 29-V, a la
parròquia;
Ana García Donoso i
Trinidad Rios Domínguez, 12-VI, a Sant
Salvador;
Maria Rosa Terrassa Tous i
Rafel Terrassa Tous, 19-VI, a la parròquia;
Margarida Lorena Llodrà Carrió, 19-VI,
al Convent.

Hem pregat pels difunts:

Jordi Cabrer Lliteras, +8-VI
Joan Mascaró Duran, +21-VI

En la Mort de Sor Antònia Picó

Dilluns passat dia 20 de juny horabaixa, va morir a Madrid Sor Antònia Picó Picó, Rotxeta (a la foto a l'esquerra), religiosa Franciscana Missionera de Maria. Havia nascut a Artà fa 73 anys, el 5 d'agost de 1920. Germana de tretze, la família es va desplaçar a Palma el 1936. Ella va entrar al noviciat, a Pamplona, als 21 anys i ha fet la seva vida sencera al Zaire on fa 2 anys va celebrar les bodes d'or de professió religiosa (Vegeu Bellpuig, nº 461 p.35). La seva labor es va desenvolupar sobre tot a Kinshasa -abans Leopoldville- i a Kingunda, i va estar relacionada amb el món de la sanitat: era comare. Encara no fa un any va haver de tornar de Zaire, afectada per una ghereu malaltia. Al cel

Els Sants

Pere i Pau, apòstols, 29 de juny

Pere, de Betsaida, (vora el llac de Genesaret) era Simó de nom jueu. Va morir crucificat a Roma, vers l'any 67. Les recents excavacions confirmen que el martiri del primer dels apòstols es va produir a la colina del Vaticà, on després es va construir la basílica constantiniana.

Pau de Tars, a Cili-cia, era Saule de nom

jueu. Fariseu, es va convertir vers l'any 31/32. Va morir decapitat a Roma vers l'any 67 vora la via Ostiense (Ad aquas salvas, a cinc kilòmetres de Roma) prop de la gran Basílica que du el seu nom.

Del prefaci de la Missa de Sant Pere i Sant Pau: «...Perquè ens concediu l'alegria de celebrar la solemnitat dels vostres dos sants apòstols: Pere, el capdavanter en la confessió de la fe; Pau, el que la posà a plena llum. Pere instituí la primera església amb la resta d'Israel, Pau evangelitzà els altres pobles cridats a la fe. Així per camins diversos, tots dos reuniren l'única família de Crist...»

«Pau, servent de Jesucrist, apòstol per vocació, escollit per a anunciar l'Evangelí de Déu» (Rom. 1, 1)

«Tu ets Pere, i damunt aquesta pedra jo edificaré la meua Església» (Mateu 16, 18)

El Quiromassatge

Els efectes del massatge

Tot i que els efectes del massatge poden ésser molt diversos, els podem englobar en dos tipus:

- mecànics
- psicossomàtics

Els efectes mecànics són aquells que es produeixen mitjançant el contacte fisiològic del terapeuta sobre el pacient, gràcies a un mètode determinat que desencadena una sèrie de reaccions sobre el cos humà. Aquests efectes poden ésser LOCALS o directes i REFLEXOS o indirectes.

L'aplicació d'una determinada manipulació puntual en el lloc que volem millorar, provocarà un estímul directe.

També indirectament és beneficiaran les regions circumdants i fins i tot distants. Posem per exemple el tractament de la regió lumbar per rebaixar l'estimulació nerviosa del nervi ciàtic, essent aquest un reflex d'una anomalia en la zona inferior de la columna vertebral.

Aquest procés de dolor local i reflex, també és pot treballar a la inversa, però d'això en parlarem més envant, amb els tipus de massatge.

L'efecte mecànic produeix en cada sistema del cos uns beneficis determinats;

Sobre la circulació sanguínia

- Accelerant la velocitat, produint millor i més ràpidament l'eliminació de toxines que el cos desestima.

- Augmentant la resistència de les parets venoses i arterials, ajudant a «desenganxar» les adherències que s'hi acumulen i que obstrueixen el lliure pas de la sang cap als òrgans. Això permet un millor funcionament de l'organisme a través dels anys.

- Obtenint un millor intercanvi i transport d'oxigen per al conjunt cel.lular dels òrgans.

- Ajudant la circulació venosa (de retorn), ja que per efecte de la gravetat s'alenteix, ajudant a bombejar millor cap al cor.

Sobre la circulació limfàtica

- Lliurament dels estancaments de limfa, permetent així la no producció d'hema-

tomes, edemes i el bon funcionament valvular (equilibri dels líquids interns).

- Augment del sistema immunitari, responsable del sistema defensiu de l'organisme.

- Produint efectes sedants sobre els receptors del sistema nerviós (vegetatiu)

- Depuració de toxines macromoleculares que no poden ésser arrastrades per cap altre sistema orgànic.

- Regeneració cel.lular, permetent més ràpida i de forma més correcta la cicatrizació de ferides (noves o antigues).

- Regulació de temperatura corporal.

- Tonificació cutània, millorant el color, textura i resistència de la pell, augmentant-ne l'estètica.

En general, doncs, el quiromassatge actua de manera molt beneficiosa sobre els dos tipus de circulació, essent especialment indicat en els casos de:

Embarassos, varius, tractaments postoperatoris (i pre-operatoris a ser possible), retencions hídriques, hematomes o traumatismes, insuficiència immunològica, cames cansades, estats d'ansietat, acumulació de toxines etc.

Properament continuarem amb els efectes mecànics. Desitjant sempre que sigui del vostre interès.

David González.

Quiromassatge

terapèutic-deportiu

*Dilluns i Divendres
de 9 h a 13h
al Centre Mèdic Artà*

*Avda. Ferrocarril, 2
Telf: 835221*

*Dimarts-Dijous
Particular-domicilis
telf: 565454
hores convingudes*

Crònica des del Coll Faraix

34 anys en la vida d'un poble es podria titular de manera genèrica el número cinc-cents.

Efectivament, el Bellpuig ha estat notari de la societat artanenca durant tots aquests anys.

I és que és per sentir-nos tots orgullosos de mantenir una publicació durant 34 anys a un poble tan petit.

La il.lusió dels qui escriuen és el primer pas per crear la revista. Aquesta il.lusió en molts de casos va acompanyada de qualitat literària. En el meu cas no n'hi ha de tècnica ni estil ni bona literatura, però sí que en tenc d'il.lusió.

Durant poc més de dos anys he intentat transmetre sentiments, vivències, històries, cròniques, escrits amb doble sentit

gairebé sempre referits al nostre poble. De fet Artà és font d'inspiració inesgotable. Som un poble rar, simplement és això el que passa.

Tenim caràcter festiu, obert. Acceptam el que ve de fora. Ens obrim ràpidament. Som un poble culte en artistes de tot tipus: músics, pintors, escultors, actors... i això és propici perquè la gent es mogui en les

múltiples manifestacions culturals que tenim.

Encara que siguem un poble petit som grans en humanitat, en personalitat, en cultura...

Tot això fa possible que el Bellpuig hagi arribat a qui on és.

Molts d'Anys!

Jaume Ginard Palou

Contestador Automàtic

Hem rebut la cridada següent:

«...Prec que publiquem el següent a la secció del «Contestador Automàtic:

Sr. Batle: Li deman per favor, que faci o ordeni fer llevar el contenidor de fems que es troba just a l'entrada del cementiri per la part nova. Allò no és només un caramull de fems sinó un criador de mosques i altres insectes que escampen una mala olor i donen una mala imatge a un lloc tan visitat i que té un caire de lloc sagrat. Molts dels qui hi anam sovint, ja ens pesa la greu pena d'anar-hi a plorar els nostres avantpassats, i encara s'hi afegeix aquesta mala imatge. Esper que

hi posi remei quan més prest millor. Gràcies.»

Segueix una altra queixa, aquesta escoltada de viva veu i fa pocs dies:

«...A mí m'és igual si visc a una plaça o a un carrer. El que deman al nostre Ajuntament, és que es definesqui d'una vegada per totes. Aquest tema ja el vaig presentar a un batle passat i encara bela. Resulta que jo visc a la plaça Conqueridor nº 11 i m'ha duit més de dos trastorns. A la cantonada de la casa de ca'n Terres on comença la plaça hi resa una placa ben visible que diu: Plaça del Conqueridor,

quan tothom coneix aquest tros de carrer fins a Ca Na Porra com a Montserrat Blanes. La numeració que correspon a la plaça només la duen les cases de l'altra part de plaça. Des de la cantonada amb el carrer Ciutat fins a la Central. I la placa de Montserrat Blanes està instal.lada a la façana de la casa que fa cantonada amb el carrer Parres i l'altra acaba a la casa de na Margalida de Sa Talaia, cantonada amb el carrer de Santa Margalida.

Jo només deman una cosa: o que llevin la placa de la façana de Ca'n Sard, que resa Plaça del Conqueridor i posin Montserrat Blanes, o que la numeració d'aquest tros de carrer passi a ser plaça, que seria allò més lògic.

Però, per favor, Sr. batle, definiu-vos d'una vegada i per a sempre, no ens creeu més problemes».

L'AJUNTAMENT D'ARTA TE PREVIST CONTRACTAR TRES MONITORS DE TEMPS LLIURE PER TREBALLAR AMB INFANTS DE 5 A 16 ANYS.

REQUISITS:

-BATXILLERAT SUPERIOR O EQUIVALENT

-SER MAJOR D'EDAT

-TENIR CARNET DE CONDUIR

DURADA DEL CONTRACTE: TRES MESOS

PLAÇ D'ENTREGA D'INSTANCIES I CURRÍCULUM:

- DEL 22 AL 27 DE JUNY

- A LES OFICINES DE L'AJUNTAMENT

- ES VALORARÀ CURRÍCULUM I ENTREVISTA PERSONAL

PER A MES INFORMACIO TELEFONAU AL 83-56-24

CAFÈ GRAN VIA

NOVA DIRECCIÓ
(Tomeu i Jaume)

c/ Ciutat, 35 - Tel. 83 50 09

Especialitat en:

Tapes variades, frit, ronyons, callos,
croquetes.

Entrepans, hamburguesses, Pepitos de
l'home, postres de casa, etc.

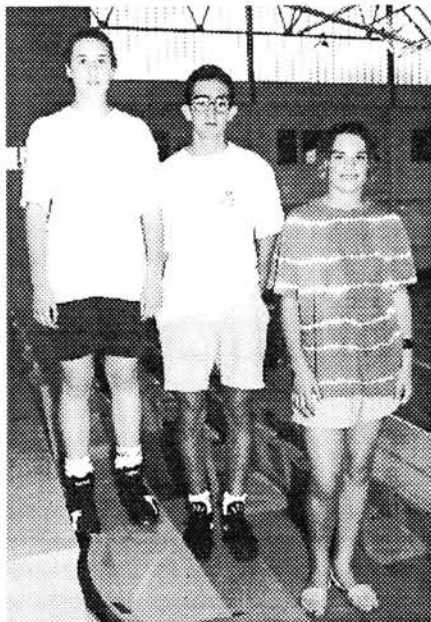
Bàsquet

Stages d'estiu

Quatre joves artanencs d'edats compreses entre els 14 i 16 anys, pertanyents al Club Esportiu Sant Salvador, estaran a dos campus d'alt nivell organitzats per la Generalitat de Catalunya que se celebren en El Collell i a L'Arboç situats a les províncies de Girona i Lleida respectivament.

En aquests campus les activitats que es realitzaren no seran tan sols de bàsquet, sinó que també d'altres activitats d'esplai.

Els al lots que hi assistiran seran Mª Antònia Nicolau, en categoria infantil, que anirà al Collell del dia 1 fins al dia 10 de juliol, mentres que Cati Tous, Marta Llabata i Jaume Cabrer, en categoria cadet, aniran a l'Arboç del dia 8 fins al 18 de juliol.

Esperem que aquesta estada resulti beneficiosa a tots els participants. Cal donar les gràcies als responsables del Col·legi del Pompeu Fabra i a les amistats de stages anteriors.

A la fotografia veim tres dels jugadors que hi aniran. Falta Marta Llabata, que no hi era el dia de la foto.

Assemblea general de socis

El Club Esportiu Sant Salvador té previst organitzar una assemblea general de socis amb el motiu de donar-los un resum de la temporada en la qüestió financera. Aquesta reunió es celebrarà el pròxim dia 1 de juliol en el saló d'actes del Centre Social a les 20.30 hores.

Futbol-sala

Definitivament s'ha descartat la celebració d'un torneig de futbol-sala de forma que la conclusió coincidís amb les festes de Sant Salvador. Els temps s'ha tirat a sobre abans que les decisions s'haguessin pres i finalment ja no ha quedat marge per organitzar-lo.

El que sí sembla assegurat és la reedició de les 24 HORES DE FUTBOL SALA dins els actes esportius en motiu de les festes d'agost.

Natació

La piscina ja té una aflüència important, a causa del temps calorós que fa.

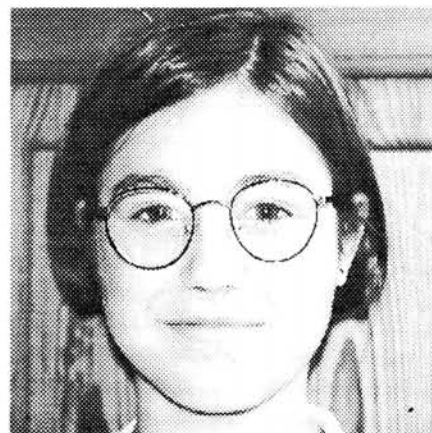
El proper dia 4 de juliol, dilluns, a les 10:30 començarà la inscripció de tots els que vulguin beneficiar-se de l'escola de natació a càrrec de Mercedes Collantes. Els dies de natació seran els dilluns, dimecres i dijous. El matí per a bebès, nins i adults i els capvespres un segon torn per a adults.

Els interessats ja ho saben, dia 4 de juliol a les 10:30 hores.

Tennis taula

Maria del Mar Llaneras, als Campionats d'Espanya

Maria del Mar Llaneras va participar els dies 14 i 15 de maig en els Campionats de les Balears de tennis taula que es varen celebrar a Eivissa. Després de durs entrenaments i passar molts de nervis va quedar classificada en la tercera posició d'individuals, resultat que li donarà l'oportunitat de participar en el Campionat d'Espanya que enguany s'organitza a Sant Sebastià. Hem de recordar que l'any anterior na Maria del Mar ja havia competit en aquest campionat encara que la seva manca de partits a alt nivell es va

notar a l'hora d'obtenir uns resultats millors.

Esperem que enguany pugui superar el seu rècord de participació i aconseguir uns resultats més notables. Des d'aquí la volem animar i desitjar-li molta de sort.

SUBSCRIVIU-VOS
A
BELLPUIG

Contestador
83 50 33
automàtic

Ciclisme

Intensa temporada de Miquel Alzamora

Demà correrà el Campionat d'Espanya de fons en carretera

Entre viatges, proves i concentracions Miquel Alzamora va passant una temporada que pot resultar-li molt important. Demà dia 25 correrà el Campionat d'Espanya de fons en carretera a Sabiñánigo (Osca), una zona de mitja muntanya que pot ser dura. Per als aficionats la distància és de 180 km, en la mateixa ruta que els professionals, que també la corren demà, però més curta. És una prova que es corr per seleccions federatives i se suposa que hi haurà els millors corredors de tot l'estat. En Miquel diu que «es tracta d'anar-hi ben preparat i, com en qualsevol prova d'un únic dia, tenir sort». Està content de la seva preparació ja que després de la volta a Salamanca i els entrenaments que ha fet, considera que està a punt. El dia que ens ho comentava, dimarts dia 21, acabava d'arribar de fer 190 km.

Des de la darrera informació facilitada a Bellpuig (vid. nº 497, p. 38) ha participat en nombroses proves. Dia 7 de maig, a València, va córrer una altra prova de la Copa d'Espanya. Va ser 2n en puntuació i 5è en eliminació. Una setmana més tard, dia 14, a Anoeta (Sant Sebastià) va córrer les mateixes proves de la darrera prova de la Copa i en totes dues va ser 3r. En la classificació final ha quedat 4t en puntuació (havent deixat una prova) i 7è a eliminació (només ha participat en dues).

Després va participar en la 1ª de les proves de la Copa del Món, a Bassano, prop de Milà. Només va córrer la prova d'eliminació i va ser 10è. Després hi quedaren concentrats dues setmanes per tal d'avesar-se a les instal·lacions italianes ja que és a Palerm on s'han de córrer les proves del Campionat del Món, en el mes d'agost, que són l'objectiu principal de la

Selecció Espanyola. També aprofità per fer turisme i un dia, després d'entrenar-se dues hores al matí, pogueren visitar Venècia.

No va entrar en l'equip de la segona de les proves de la Copa del Món que es va córrer a Dinamarca.

Tornat a Mallorca, dia 2 de juny va córrer a la pista de Son Moix: 4t a eliminació i es retirà a puntuació per avaria.

Dos dies després, el 4 de juny, i en un circuit urbà d'Inca, va córrer el Campionat de Balears de fons en carretera, sobre 140 km, en què va ser 4t.

Pocs dies després partia cap a Salamanca per disputar-hi la volta per etapes entre els dies 8 i 12. L'equip de la selecció espanyola no va tenir sort perquè per circumstàncies diverses només acabaren la carrera tres dels set participants. Ell,

que va ser 26è, va ser el més ben situat del grup. Tot i que sortia d'una llarga temporada de pista i anava curt de fons, es va trobar en bona forma.

Dia 16, un altre cop a Son Moix, va guanyar la prova de puntuació i, amb A. Tauler, varen ser 4t a la prova d'americana.

Dia 19 de juny, a la voltadora de Vilafranca, va ser 5è en eliminació, guanyador a puntuació (2n a la combinada, darrere n'A. Tauler) i, amb el seu equip, guanyador en persecució.

Després del Campionat de demà que hem comentat al principi, se n'anirà directament a una nova concentració a València amb la selecció espanyola per tal de preparar la tercera de les proves de la Copa del Món que se celebrarà dels dies 1 a 3 de juliol a Hyères, prop de Marsella.

No acaben aquí les seves previsions: dels dies 7 a 10 de juliol té previst participar als Campionats d'Espanya en pista que se celebraran a Alcázar de San Juan (Ciudad Real).

Aquest moment de la temporada pot ser el decisiu: s'ha de decidir la selecció definitiva per als Campionats del Món, que es corran a mitjan agost a Palerm (Sicília). Els resultats a Alcázar de San Juan poden ser determinants. Ell mateix recorda que l'any passat pesaren molt. La selecció que en resulti començarà la preparació específica per ls Campionats del Món.

A la fotografia veim en Miquel amb l'escocès Grehame Obree, al velòdrom de Bassano. Obree és rècord del món i campió del món en 4 km, però la seva fama la deu al fet de ser el recordman de l'hora, registre que, segons diuen, atacará Miguel Induráin en el mes de setembre.

BAR- RESTAURANTE CAN BALAGUER

* Menú del dia

* Tapes Variades

* Cuina Mallorquina

tel. 83 50 03
c/ Ciutat, 19

07570 - Artà

V Challenge Comarca de Llevant Bernat Ferragut, del C.C.Artà, líder

Després de la tercera etapa disputada dissabte passat amb sortida i arribada a Artà, Bernat Ferragut, del C. C. Artà és el líder de la prova.

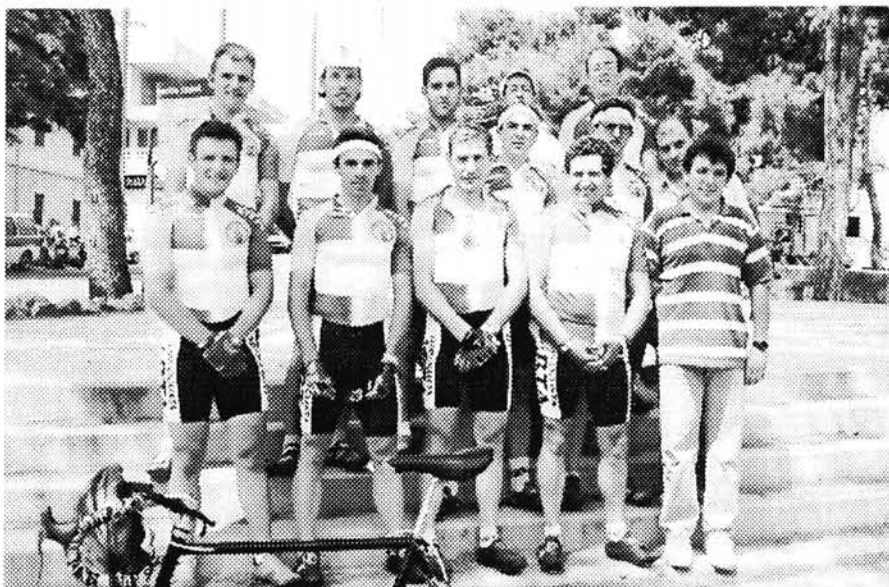
El dia 18 de juny es disputà la segona etapa, amb inici i final a Sant Llorenç, sobre un recorregut de 80 km. Aquesta era considerada l'etapa reina per la distància i duresa de l'itinerari, i que encara va resultar més difícil a causa de les condicions climatològiques, amb pluja i vent, que provocaren nombroses caigudes.

La carrera va discórrer al principi tranquil·la, fins a la pujada a Calas de Mallorca i Son Macià on es va fraccionar el grup de forma que a davant va quedar un trio en què anava el líder. Això va provocar que en el grup principal haguessin de treballar els ciclistes del C. C. Artà i Felanitx per neutralitzar l'escapada. Després del pas per Manacor es va iniciar una altra escapada important amb dos corredors, De la Rosa (Manacor) i Gómez (Felanitx) que varen ser engolits després de la meta volant d'Artà, a 8 km de meta. Amb un grup bastant nombrós s'arribà a Sant Llorenç per a la disputa de l'esprint. Es va produir una caiguda massiva a causa del mal estat de la carretera. La classificació de l'etapa va ser la següent

1. Antoni Oliver	(Felanitx)	2 h 04 m 27 s
2. Bartomeu Vives	(Manacor)	«
3. Calixto Gil	(Artà)	«

Dissabte dia 18, a Artà, es va disputar la tercera etapa amb un recorregut de 55 km, amb meta situada al santuari de Sant Salvador. Ha estat, sense cap dubte, l'etapa més disputada, amb atacs constants al líder. Si hi afegim el fort vent, tendrem per què va resultar molt dura.

El més important va ocórrer, sense dubte, en els deu darrers km, amb la

Corredors del C. C. Artà que participaren a l'etapa de dissabte dia 18, poc abans de la sortida.

pujada al Coll d'Artà, on es va formar un trio que arribaria destacat a meta, integrat per Bernat Ferragut, Tomàs Paris (ambdós del C.C. Artà) i Gómez (Felanitx). Els dos corredors artanencs aprofitaren la superioritat per guanyar l'etapa i, a més, enfundar-se el maillot de líder.

Classificació de l'etapa:

1. Bernat Ferragut	(Artà)	1 h 29 m 10 s
2. Tomàs Paris	(Artà)	a 5 s
3. Gómez	(Felanitx)	a 16 s

Els corredors a punt de sortir, davant la Cafeteria Almudaina.

CA 3
CRISTALERIA ARTA, C.B. Carrer Ciutat, 48-A Tel. 83 53 75

Les ofrecemos nuestros servicios

- * CRISTALES REDONDOS DE CAMILLA
- * DOBLE ACRISTALAMIENTO
- * CRISTALES DE SEGURIDAD Y TEMPLADOS
- * CRISTALES TALLADOS I BISELADOS
- * ENVARILLADOS Y EMPLOMADOS

- * METACRILATO
- * PECERAS A MEDIDA
- * LETREROS LUMINOSOS
- * CISTALES COLORES

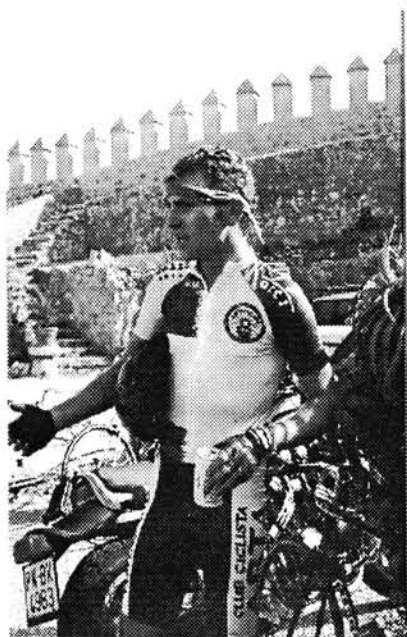
- * FALSOS TECHOS
- * MAMPARAS DE BAÑO
- * ENMARCACIÓN

Hem de destacar que en aquesta etapa altres dos corredors del C. C. Artà, Miquel Tous (Vet. A) i Miquel Genovart (Vet. B), varen ser guanyadors en les respectives categories. Després d'aquesta tercera etapa, la classificació general ha quedat així:

1. Bernat Ferragut	(Artà)	5 h 13 m 05 s
2. Tomàs Paris	(Artà)	a 8 s
3. Gómez	(Felanitx)	a 19 s
4. Bartomeu Vives	(Manacor)	a 36 s
5. Antoni Oliver	(Felanitx)	a 46 s

Moment en què Bernat Ferragut arriba vencedor a la meta de Sant Salvador.

Bernat Ferragut, líder de la prova.

Bernat Ferragut (a l'esquerra) i Tomàs Paris es feliciten després d'arribar a meta destacats.

UNISEX

Carrer Antoni Blanes, 24-baixos
ARTA - Telèfon 835777
Es prega demanar hora

Hípica. Galeria

Avui dins la nostra secció de Galeria parlarem de l'egua de la quadra Arcs (abans quadra Ses Eres) Voliva.

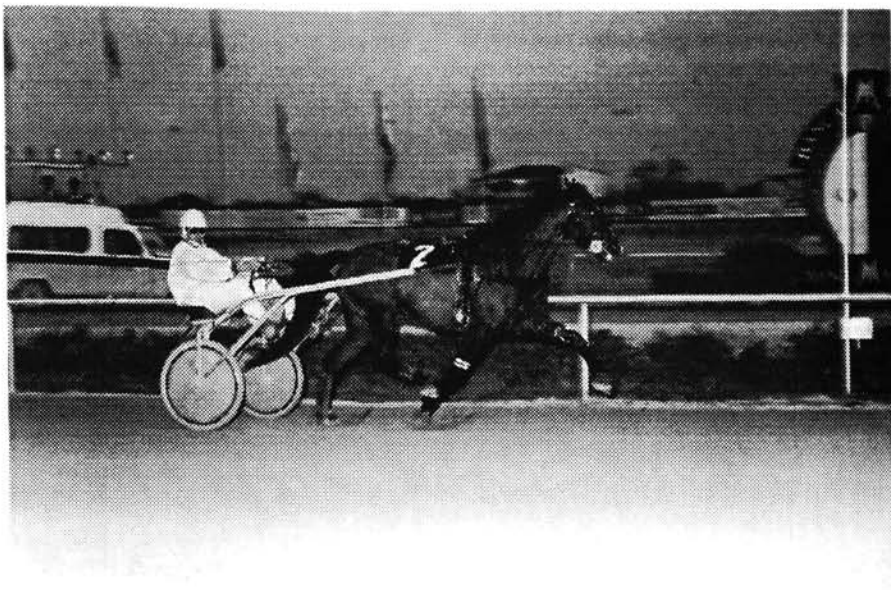
I a l'hora de començar a parlar de Voliva ho hem de fer pels orígens ja que realment són impressionants. Cal dir que Voliva és francesa, importada en el 1993.

Voliva és filla d'un dels més prestigiosos sementals francesos de fa uns anys, Larabello (1'12) i de l'egua Oliva Williams (1'21), la qual és provinent d'una de les famílies més reconeguda dins el món del trot, l'americana Williams, que descendeix de The Great McWin i Sam Williams.

Podem dir que dins un possible futur reproductor, Voliva ha de ser una de les egües més a tenir en compte del trot balear, fixau-vos sinó en l'arbre genealògic adjunt, en les velocitats de la 3ª generació. La més fluixa és l'23.

Però també hem de parlar de l'altra Voliva, la dels hipòdroms, la que veim a Manacor. Voliva sol desenvolupar en les curses, una tàctica sempre molt semblant. Realitza una sortida fortíssima i passa a comandar el pilot imposant un ritme que li vagi còmode durant tota la cursa intentant arribar així al darrer revolt per després poder realitzar el remat per allà on és més fàcil, el cordó. D'aqueixa manera Voliva ha realitzat amb la quadra Arcs 8 curses i ha obtingut 1 victòria, 3

Voliva

Voliva: tenacitat, regularitat i seguretat, les seves millors armes juntament amb la potent sortida.

segons llocs, 1 tercer i sols tres curses buides, amb cronos des de 1'21"9 (rècord de l'egua) a 1'23"8, per la qual cosa podem deduir que una de les característiques més destacades de Voliva és la regularitat juntament amb la seguretat.

Passant a un altre ordre de coses i a nivell de curiositats podem dir que Voliva va ser importada en el 93 quan tenia 6 anys d'edat. Havia fet 37 curses a França amb un rècord de 1'22"7 sobre 2450 metres i va obtenir 53.830 francs francesos

en guanyos. Aquest rècord ja es veu superat pel que ha obtingut a Mallorca de 1'21"9 sobre 1725 metres a Manacor el passat dissabte 11. Voliva normalment és conduïda per un dels dos germans Riera Bennàssar, Prims.

Sens dubte dins aquesta edició número 500 hem parlat d'una egua que pot seguir donant alegries com a trotadora, però sobretot d'aquí a uns anys té qualitat i cartell per convertir-se en una de les millors mares del concert hípic nacional.

Voliva	Larabello (1'12)	Sebi Pas (1'17)	Carioca II (1'20)
		Arabella III	Infante II (1'19)
	Oliva Williams	Elpenor (1'19)	Ecusson (1'23)
		Greta Williams	Parisienne (1'20)
			Quioco (1'15)
			Talisca (1'19)
			Querido II (1'17)
			R. Williams (1'22)

POMPAS FUNEBRES ARTANENSES

Plaça Orient, 6 - Capdepera

Para avisos y preavisos: tels. 56 30 96 y 56 39 34

NOCTURNOS Y FESTIVOS

RANQUING corresponent al mes de JUNY de 1994
Fins al DIUMENGE 19 de JUNY

Nom del cavall	Millor temps	Pts	MA 11	SP 12	MA 18	SP 19	Pts	Cl
LINDOMUNDO	1'23"9	3	3r		2n		6	
LORRIS	1'24"8	4			3r		5	
Mel					-			
Meravella	1'20"2	10						
Nostro VX			-		-			
Papilou	1'21"1	9						
Pol Trello	1'21"8	12			-			
Regent du Pre	1'21	8	-					
Roure	1'22"9	10		3r		-	11	
S'Estel De Retz	1'22"	23						1
Simpàtic	1'29"6	3						
Truiosa	1'30"2	2		-		-		
Truyola LC	1'28"3	5						
Unita Stars	1'24"4	11	2n		1r		16	
Un Nacional	1'25"9	10			-			
Uruguaya	1'25"8	8						
Valse de Nuit	1'21"2	5	-		1r		8	
Vent de Fophy	1'31	1						
VOLIVA	1'21"9	6	2n		2n		10	

INSTALACIONES Y
REPARACIONES ELÉCTRICAS.
ILUMINACIÓN.
ELECTRODOMÉSTICOS.
TELICO: FAX Y TELÉFONOS

MÉNDEZ NÚÑEZ, 16, bajos
TELS. 56 37 95 - 83 61 80. FAX 83 52 70
CALA RATJADA

Futbol

Preparatiu de temporada en els dos clubs

Els dos clubs de futbol de la vila, el C. D. Avance i el C. D. Artà, preparen la temporada. S'hi han posat dejorn, segurament per vèncer les dificultats que tenen, cas del C. D. Artà, o per assegurar que el canvi de directiva, cas del C. D. Avance, no pertorba la marxa del club.

C. D. Avance

La nova directiva, encapçalada per Ramon Càmara, treballa activament en la preparació. S'ha elaborat un projecte de Reglament de Règim Intern que és estudiat pels membres de l'equip per tal d'arribar a la redacció definitiva. En aquest document s'hi fa constar quins són els objectius i quin ha de ser el funcionament intern del Club, en tots els seus àmbits, i s'arriba a un nivell de detall que fa que es puguin preveure gairebé totes les situacions.

Fins a l'aprovació definitiva d'aquest document no s'iniciaran la resta de preparatius per a la temporada. Això podria ser dins aquesta mateixa setmana o la que ve.

Un dels temes pendents, i que s'està estudiant, és el projecte de relació amb el C. D. Artà, amb la possibilitat de convertir-se en filials del club degà. Amb tot, sembla que han sortit dificultats i que la unanimitat que pareixia haver-hi, i de la qual informàrem a l'edició anterior, ja no és tan clara.

C. D. Artà

Finalment s'ha resolt la crisi de directiva que hi havia. Antoni Viejo torna a fer-se càrrec actiu de la presidència i s'han produït alguns canvis en la directiva, que queda així:

President, Antoni Viejo Gil.

Vice-presidents: Bartomeu Torres, Jaume Mascaró i Antoni Alzamora G.

Tresorer: Sebastià Massanet.

Comptador: Joan Alzamora.

Secretari: Miquel Dalmau.

Vice-secretari: Miquel Rosselló.

Vocals: Joan Mascaró, Cristòfol Llaneres, Pere Ginard.

Delegats d'equip: José L. Grilló, Damià Bisbal.

Entrenador: Antoni Alzamora, Bobby.

Encara no està descartat del tot que hi hagi equip de regional, però sembla que les possibilitats són mínimes. Aleshores només hi hauria equip de juvenils i si a la temporada que ve es decidís reprendre la competició a nivell regional, s'hauria de començar a tercera.

Dissabte dia 11 la secció de juvenils va fer el sopar de cloenda de temporada al polisportiu, amb assistència de jugadors i pares i mares. Es varen lliurar medalles a tots els participants i l'ambient va ser d'amistat i alegria. La fotografia bé que ho demostra.

ES MONUMENT

nova direcció - nou ambient

SALO REMODELAT PER BATEJOS - COMUNIONS

I CELEBRACIONS EN GENERAL

Telèfons: 83 62 48 - 83 58 96

(tancat els dilluns)

Es Racó

La foto que avui reproduïm, segons testifiquen alguns dels que hi posen, data de l'any 1930 més o manco, ja que asseguren que ells només tenien entre 8 i 10 anys. Era al camp de Sa Clota i formaven un equip de futbol, entre altres jocs i entreteniments, sota l'atenta mirada de D. Gabriel Fuster, S' Asdoro, aleshores encarregat dels al.lots petits de la Congregació Mariana al local de baix de la Sagristia. Aquests al.lots, ajudaren a replanar el camp de Sa Clota, sota la direcció de l'amo en Pep Cabrer, pare del que seria molts anys Vicari de la Colònia, D. Gabriel Jutger. La paret que tanca Sa Clota amb la carretera recorden que la va fer l'amo en Manuel Fernández, pare d'en Pedro Fernández, ex-modist.

Encapçala la foto de dreta a esquerra: Miquel Cirera, aleshores l'entrenador de l'equip i de professió sifoner. Segueix en Jaume Cusí, germà d'en Pedro i que fa molts anys que viu a València. Després ve en Tomeu Estaca, que feia fins fa pocs anys de barber al carrer Major, cantonada amb el carrer Botovant. Devora ell hi trobam en Miquel Terres, germà d'en Biel, Margalida, Catalina, etc. Després en Jaume de Sos Llulls i en Toni Sopa, d'es Forn Nou.

Acotats: En Jaume Cabrer, conegut per «Jaume d'es Saldos» i casat amb Na Bàrbara Moma. Llavors ve en Toni Justaní, que tenien a caseva una Fonda vora «El Colmado». Segueix en Joan Rebollo, tio carnal d'en Rafel Nonga, el carnisser. El qui porta la pilota era en Joan de Sa Drogueria. Després ve en Miquel Sanxo, d'es Carrer Nou i tanca la foto en Pep Gustí.

Aquest equipet, per aquelles saons, feia partits amistosos entre els pobles veïns i les seves alineacions, més o manco eren

aquestes: Porter: Joan Drogueria. Defenses: En Toni Justaní i en Pep Gustí. Mitjos: Jaume Cusí, Jaume Cabrer i Miquel Sanxo. Davanters: Tomeu Estaca, Jaume de Sos Llulls, Miquel Terres, Joan Rebollo i en Toni Sopa. Entrenador: En Miquel Cirera.

D'aquest equip ja en faltan bastants, el darrer que va morir, fa pocs mesos, va se en Joan Drogueria, que vivia a Cala Rajada, però que tocava «mare» sobretot els dimarts al mercat.

ENDEVINETA

de Pere Xim

Solució a la publicada:

Assegurança del cotxe

Qui és qui s'ho pensaria
a partir del primer dia
tan enfora arribar?
500 n'he sabut comptar

tots amb molta mestria.
Norabona vull donar
que pugui continuar
amb amor i simpatia

Els Gorons

PIRIS & ESTELRICH

TORNAREM EL DIA 9/VII

